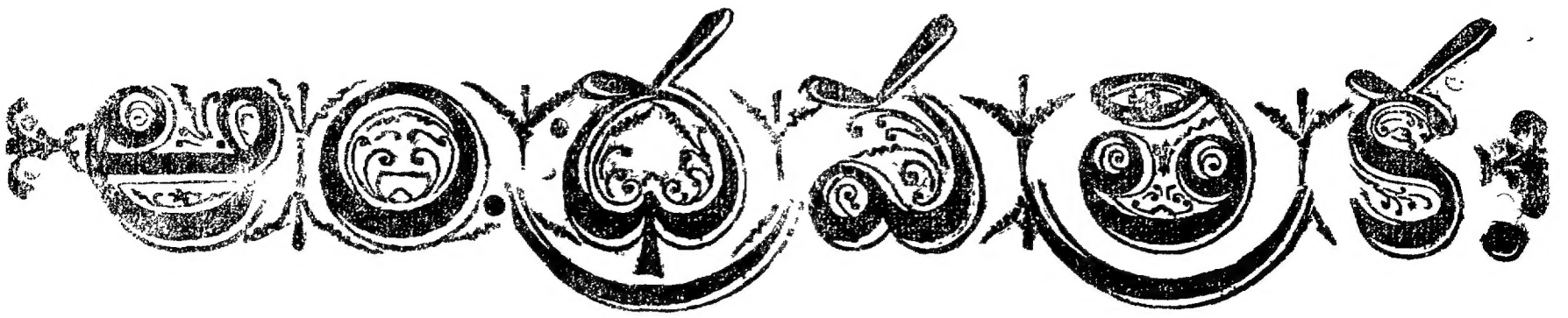

Register No. M. 1118.

Post Box No. 212.

విడి పత్రిక 1-కి 0-1-6

Telephone No. 544.

ప్రతి దినము ప్రకటింపఁబడును.

311017

Vol. 11
సంపుటము ౧౧

చెన్న పట్టణము 1924 వ సం॥ ఆగస్టు నెల 19-వ తేది మంగళవారము
శ్రీ రక్తాక్షినామ సంవత్సరము, శ్రావణమాస బహుళ పంచమి గి.

No. 119
సంచిక ౧౧౯

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు మంచిమందు

నొప్పు గొప్పవారిచే వేలవ వేలు యోగ్యతాపత్రములు పొందియాన్నిది. ఎంతభావ పీటి చూచి కొనిన ఖానముగలుగదు.

అమృతాంజనము న కలవిద

రలనుప్పుల మాన్పును, వాయువుపోట్ల బాపును,
చర్మపు నొప్పుల బారదోలును, పోట్లగొట్టును.
బెణుకుల భేదించును వాపుల రూపుమాపును.
దగ్గును తగ్గించును దురదనుతొలగించును.

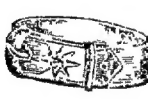
నొప్పులకు నంజీవివంటిది

ఈమందును దుద్ధగానే చెమట పట్టుటవలన శరీర
మందలి దుష్పదార్థములను తొలగించి దేహమున
కానోగ్యము గలిగించును. నొప్పులు తీసివేసును.
విదేశములలో కూడ వాడుచున్నారు.

చక్కనిదెబ్బితో నహా సీసా 1-కి ర్పు 0-10-0; డజన్ 1-కి ర్పు 6-4-0. ప్రతియింట నుండదగినది.

అమృతాంజనం డిపో. 6, 7 తంబుళెట్టి వీధి మద్రాసు లేక. బొంబాయి.

సమృద్ధిమగు క్రొత్తమాదిరి నగలుదొరకు స్త్రాసము

ది ఆంధ్రా జ్యాయలరి మానిఫాక్చరింగు కంపెనీ.

హెడ్క్వార్టర్లు, బెజవాడ. బ్రాంచి 51, చైనాబజారురోడ్డు, మదరాసు.

మానవ్రతు అనేకరకములు క్రొత్తమాదిరి గాజులు, మెడగొల్పులు, కానుకలు అడ్డగ
నైకలు మొదలగు బంగారు నగలున్న, నవరత్నములు వేసిన అనేకమాదిరలు అడ్డగలు, జడల్ల
లు, నాగరములు, ఉంగరములు, చంపనరములు, పతకములు, మొదలగునన్ని వేండి రైలు
మాజులు, టప్పుడు, వేలాగిన్నెలు, కాపి పెట్టు మొదలగు పాత్రసామానులన్న అనేకరకములు
కాళ్ళుగొలుసులు, మొదలగు అన్ని వస్తువులు యెప్పుడు సిద్ధముగా యుండును. కాను బంగార
మునకున్న చాదివేండికిన్ని రత్నములు మొదలగువాటికి గారంటి యివ్వ
బడును నచ్చనివి వాపసు తీసుకొనబడును.

ప్రాప్తైటర్లు— శనగపాటి కోటయ్య అందు బ్రదరు,
కాకుమానుల లక్ష్మయ్యచౌదరి.

(953) వెల్లింగుటన్ సినిమా

16.8.24 కనివారమునుండి 22.8.24 శుక్రవారమువరకు
సాయంత్రము 6.15 ప్రతిదినము 2 ఆటలు రాత్రి 9.30
శని, ఆదివారములందు మధ్యాహ్నము 3.15 కూడ గలదు.
డబుల్ సినియల్ అట్రాక్షన్ ది బరిగాన్
ట్రయల్ కడపటివారం ఎడ్డిపోలో అద్భుత
నాహవి క్యామెలు వాని పింగుడాగరు మొదలగు
నవి గలవు ఇంటర్ నేషనల్ న్యూస్ గూడ చూ
బడును. (6 భాగములు)

ఇంపీరియల్ సినిమా తిరువళ్ళికేణి

16.8.24 శనివారమునుండి 22.8.24 శుక్రవారమువరకు
సాయంత్రము 6.15 ప్రతిదినము 2 ఆటలు రాత్రి 9.30
శని, ఆదివారములందు మధ్యాహ్నము 3.15 కూడ గలదు.
రెండు అద్భుతమైన ఆటలు ప్రదర్శింపబడును.
కాపెన్ క్లిఫ్ ఎడ్డిపోలో నాలగవారము.

2 కవిరత్న కాలిదాన

మదన కామేశ్వర లేహ్యము.

దుర్బలుల పాలిటి సందేహ మేహము, నిక్కాక శుక్ల నవ్వు
ము, నిస్సత్తువ, ఆతిమాత్రము, పీటిని చూతించి మంచి బలమును,
యావ్యసమును, కాంతిని, వీర్యవృద్ధిని, సంతాపప్రాప్తిని కలిగించు
చు ప్రపాదము. 2 డబ్బీలను వాడుడు. 1
20 తులముల డబ్బీ ర్పు 1.4-. వి.పి. చార్జి 0.8-0,
385 పి. శి వ. అందు కంపెనీ,
ఆయుర్వేద సమాజం పెరిడేపి. (నెల్లూరుజిల్లా.)

అస్పృశ్యత నిరాకరణఖండనము

(బ్రహ్మశ్రీ మల్లాది రామకృష్ణశాస్త్రి చయనులుగారు)

శ్లో : బ్రహ్మశ్రీమ వ్యవస్థాశ్రే ధర్మరక్షక హేతవే |
సర్వభీషాక్షిభూతాయ శ్రీకృష్ణాయనమః ||
శ్రుతిస్మృతిపరాణానామాకరాయ విగ్రహే |
ధర్మస్థాపనమాయ శంకరాయ నమోనమః ||

అలగూరులోని యగ్గిశ్రీపన్నాగమును ఖండించుచు నేను వ్యాసము వ్రాసియుంటిని. దానిని ఖండించుచు రెవరవారును బలపరుచుచు శ్రీ కాన్యకరంగ పతిశాస్త్రిలుగాడు ప్రకటిం చినవ్యాసమును నేను చదివితిని. ఉభయలవాదములు పత్రికా ద్వారా ప్రకటితము లయిచి కనుక పాఠకులు సత్సాసక్తియు లుగ్రహింతురు. వాదప్రతివాదములతో పత్రికల నిండుట భా వ్యము కావని యుపేక్షించియుంటిని. కొందరు నాన్నే హితులు వారి ఖండినవ్యాసములోని కొన్నియంశములపై నను సమాదా నము వ్రాయనియెడల సనాతనధర్మనిరతులు నిజము గ్రహింప జాలరని ప్రోత్సాహపరచించుచు సంక్షేపముగా వ్రాయబూని తిని. దయతో దీని ప్రకటింపజేయునన్నను.

ప్రపంచమున కెప్పుడోని మీవాదము వ్యాసము కాదని పరులు సప్రమాణముగ నిరూపించినను దాని ఖండింపబూను వారేకాని గుణముగ్రహించి పుణ్యభిప్రాయమును మార్చుకొను వారు యిప్పుడు కనువిచ్చును. మంచనపండితాదులు పూర్వ కాలమున నుండిరని చెప్పుదురు. కాని మన్యకలకుమాత్రము సత్సాసక్తియులు కొంతవఱకు స్పృహపరమావృత్తి ఇదియే వ్యాస లేఖనమునకు ప్రయోజనము. శ్రీ గణపతిశాస్త్రిలుగారి ఖండన వ్యాసము నావ్యాసమును ఖండింపజాలదు. ఈసంగతి జను లకు తెలియుటకై వారివాదములోని సారాంశముల కొన్ని టిని జెప్పి వాని సమాధానసారాంశముల వ్రాయుచును.

ఇప్పటిచండాలరు సంకీర్ణులు కారు. వీరు నిరవతిశూ ద్రులు. వీరు స్పృహస్థులు. వీరినే ఋగ్వేదము అయినవారి నిగా పంచదేవిరే ఇత్యాదివాక్యములచే జెప్పినది. ఇది శ్రీ శాస్త్రిలుగారి వాదము. నాసమాధానము. ఇప్పటిచండాలరు సంకీర్ణమనవ్యుతేను. వారికి స్మృతికత్తలు విధించిన సర్వధర్మ బహిష్కృతత్వాపాత్రత్వాదులు వీరియందు గనుపట్టుచున్న వి. శక్తిని త్వేనతి సాస్మావత్వం గోర్వ క్షణం అని తార్కికులు చెప్పిరి. అలక్షణము ఒకజంతువునందు గనుపించినప్పుడు దానిని గోవు అని గ్రహించుటకు సంశయముండదు. అటులే అపపా త్రత్వాది సంకీర్ణ చండాలలక్షణములు గల పంచములు సంకీర్ణ చండాలరుగారి వేరుజాతి కాదు.

దీనికి శాస్త్రిలుగారిఖండనము ధర్మధర్మ బహిష్కృ తత్వమునబట్టి సంకీర్ణ త్వే మూహింపవలెను. సంకీర్ణ త్వేమును బట్టి సర్వధర్మబహిష్కృతత్వమును విధింపవలెను. ఇది శాస్త్రి యమగు అన్యోన్యశ్రయదోషము. సంకీర్ణ త్వేమే లక్షణ మగు ను. కాన సర్వధర్మబహిష్కృతత్వాదులు సంకీర్ణ త్వేనిర్ణయ కములు కావు.

దీనికి సమాధానము బ్రాహ్మణిశాస్త్రోభయప్రభవుల మను, తద్వ్యంశులకును సర్వధర్మబహిష్కృతత్వాపాత్ర త్వాదులను ధర్మాచార్యులరు మహర్షులు విధించిరి. మనము విధిం చలేదు. అయ్యది వారియం పనువ్రమానములందు వారికి వ్యా విరక్తలక్షణము లగుచున్నవి. వ్యావిరక్త మానగా తదంతలకు శూద్రులకుంట్ల భేదమును బోధించునది. మనము చండాలత్వమును బట్టి సర్వధర్మబహిష్కృతత్వమును విధించితిమేని ఈ అన్యో న్యశ్రయశంక కలుగను. మనము ధర్మాచార్యులము కాము. వారిచే విధింపబడిన నియములు పరిపాలించువారలము. అన్యో న్యశ్రయము కలలోనై నా కలుగదు. చండాలత్వము అనయన సన్నివేశగ్రాహ్యజాతి కాదు. బ్రాహ్మణత్వాదిజాతులవలె శ్రుతి స్మృతిప్రసిద్ధము. తద్ధ్వారా లోకప్రసిద్ధము. ఎట్టివ్యక్తులయం దీజాతి యందు ననగా వివాహితయున బ్రాహ్మణాశ్రీయందు భర్తయగు బ్రాహ్మణునివలన బుట్టినవానియందు బ్రాహ్మణత్వ ముండినట్లు బ్రాహ్మణాశ్రీయందు శూద్రునివలన జన్మించిన వానియందునను తద్వ్యంశు లందునను, చండాలత్వజాతియందునని మహర్షులు స్మృతులలో చెప్పిరి. తద్ధ్వారా లోకమందుగల ప్రసిద్ధినిబట్టి చండాలరంగునందని చండాలత్వసంశయము గలిగి నప్పుడు. బహిష్కృతప్రతిశయ సర్వధర్మబహిష్కృతత్వాదులు బట్టి యనుమానము చేయవచ్చును. బ్రాహ్మణాశ్రీయందు శూ

ద్రునివలన బుట్టినవాడు తల్లి జాతిలోనైనను తండ్రిజాతిలోనై నను చేరునని వీరు నూచించిరి. మతయాశములోని కొన్నిజాతు ల నుదాహరణముగా నిచ్చిరి.

దీనికిసమాధానము అనులోమసంకరులలో తల్లి జాతితో జోలియుండునయు ఒకప్పుడు తల్లి జాతికంటె నుత్కృష్టుడుగా నుండుటయు గలదు. అట్టి తారతమ్యములను చెప్పటకు శాస్త్ర మే ప్రమాణము. ప్రతిలోమసంకరులను తద్వ్యంశులును తల్లి తండ్రికులములలో చేరక వారికంటె హీనులగు సంకీర్ణ లగును న్నారనియే మనుస్మృతి చెప్పుచున్నది. గుర్రమునకు గర్భము నకు పుట్టినది రాకభము. (కంచరగాడిద) దాని పరంపరలో బుట్టినది రాకభమే అనును కాని గర్భము గాదు. గుర్రములను గావు. ఇది లోకానుభవము. మనుస్మృతి 101 శ్లోకము || య దైవశాస్త్రో బ్రాహ్మణ్యాం బాహ్యంజంతుం ప్రమాణం తే | నిధాబాహ్యతరంబాహ్య | శ్వాతువ్యక్తే ప్రమాణం తే | శూద్రు డు బ్రాహ్మణాశ్రీయందు బాహ్యుడన చండాలుని గనినట్లు చండాలును, చాతుర్వర్ణ్య శ్రీయందును అంతకంటె హీ ను ని గ ను ను. దీనినిబట్టి చండాలవంశోత్పన్నులు చండాలరునుటకు సంశయ ము ండును. ము||101|| శ్లో 26 || నూతో బై దేహకత్వే చండాలత్వాధిమో నృణాం, మాగధః త్తత్తజాతిశ్చ. | తథామోగవవచ, యేతే మత్తత్సృశాకా వర్ణా | న్ననయంతిస్యయోనిషు || అను శ్లోక ములుగూడ చండాలు డభముడనియు తేజస్సులునుచండాలరుయేనియు జెప్పుచున్నవి. ము|| 101 || 40 శ్లోకం || సంకరేభాతయస్త్యేతాః పితృమృత్యు ప్రవర్జితాః | ప్రచ్ఛన్నావా ప్రకాశావా, నేదితవ్యాస్సన్యకర్మ భిః | పిృమాప్తప్రవర్జితాః, తేదిదండ్రులద్వారా కనుపరచ బడిన వీతాః ఈ జాతయః చండాలాదిజాతులు ప్రచ్ఛన్నావా కప్పబడియున్న వైనను. ప్రకాశావా = వ్యక్తములై యున్నను సంకరే = సంకరవిషయమై స్వకర్మభిః = తేమపనులచేత వేదితవాః = రుదంతింపతనినవి ఇతేషు సంకీర్ణ చండాలుడరునాకాదా యని యడిగినప్పుడు, బహిష్కృత ప్రతిశ్రయత్వాది ధర్మములచేత చండాలుడని నిర్ణయింపవలసినవని సర్వజ్ఞుడగు మనువు చెప్పె ను. మనము మానవులము గనుక మన కది ప్రమాణము. దీనినే నేను లక్షణముగా జెప్పితిని. నా వాదమందు తప్పేమియు లేదు.

వీరు స్మృతులు అన్నివిషయములలోనను ద్వేషములక మలే యందులేని వీరితో మాకు వాదమేలేదు. అన్యోన్యమాణిక బ్రాహ్మణాసామాజికులవలె వీరు మతాంతరభక్తి లగుదురు. ప్రమాణ గ్రంథసంప్రతిపత్తి లేనివారితో వాదించువిధము మరియొకమా దిరిగా నుండును. ఇక శూద్రాణా మనిరవసితానాం అనుపా ణినిమాత్రమందు చండాలమృతపులు నిరవసితశూద్రులుగా పరి గణింపబడిరి. ఇప్పటిచండాలరు నిరవసితశూద్రులుగాని సంకీ గ్గులుగారు. కనుక వీరిని ముట్టుకొనినను తప్పేమియులేదు. అని యాశాస్త్రిలుగారి వాదము.

ఇందుకు నాసమాధానము:—ఎవ్వడుభుజించినపాత్రము శాస్త్రీయశుద్ధిచే స్వీకరింపబడునో నాడు అనిరవసితశూద్రుడు. ఎవ్వనిపాత్రము అటుల స్వీకరింపబడదో వాడు నిరవసితశూద్రు డు. అని వ్యాకరణమహాభాష్యమున చెప్పబడినది. నిరవసిత శూద్రులకు సమాహారసమాసము రాదు. చండాలమృతపాః అని ఉదాహరణము. అనిరవసితశూద్రులకు సమాహారద్వయ్యసమా సము వచ్చును. తత్ప్రాయస్కారం అని ఉదాహరణము. ఇక్కడ తత్ప్రాయస్కారం శూద్రులలో పరిగణింపబడుటవలనను చం డాలమృతపులు నిరవసితశూద్రులుగా పరిగణింపబడుటంజేసియు శూద్రపదము త్రైవిధ్యతేతరమనుష్యమాత్రవాచకంనని తత్వబో ధినీకారులు వ్రాసినవ్రాత సప్రమాణము. తక్షణమగా-రథకా

రుడు. అతడు సంకీర్ణుడు. రథకారస్తు మాహిష్యాత్మరజ్యాం యస్యసంభవః అనిస్మృతులందును అమరముందును కలదు. చం డాలమృతపులును స్మృతిప్రమాణముచే సంకీర్ణులేను. కనుక యీ నూత్రములోని శూద్రులపదములను చండాలుడు నిరవసితశూ ద్రులనుటకు వలనుపడును. దీనికి శ్రీశాస్త్రిలుగారిప్రత్యుత్తరము- చండాలరు శూద్రులలోచేరినియెడల శూద్రాణాం అనినూత్ర ముండినచాలును. దానిచేతనే తత్ప్రాయస్కారంపము సిద్ధిం చును. అగ్రమాత్రాలాభువం పుత్రోత్పవంశస్యంతే వై యాకరణా అని న్యాయము. మితాత్మరములలో అగ్రమిడుట వైయాకరు ణులకెప్పుడు అనికదా దీనిభావము. ఒకవేళతక్షణముగా సంకీర్ణ డు వాని సంగ్రహించుటకై శూద్రశబ్దము లక్షణచే సంకీర్ణుని చెప్పను. అప్పుడు చండాలమృతపాః, అనురూపసిద్ధికై అనిరవసి తానాం అనివిశేషణముండవలెనని అనియెడలేమో? అదిసరి కాదు. రథకారులుముగ్గురు త్రైవిధ్యిలలోనివారే. కర్మవైస్య ముచే రథములచేయుచు రథకారుడని వాదబగువాడొకడు. ఇత డు ఆధానాధికారిగా శాస్త్రమందు చెప్పబడెను. (సక్షేపము

వైకంఠత్యాగహము

జాతీయశతములను పాడుట మానివేసిరి
మహారాజావారు చనిపోయినపిమ్మట వలంటిరులు జాతీ యగీతములను పాడుట మానివేసిరి. వారు పడుకొంటున్న 84 వేల గజముల నూలును 15 వ శేదీని మహాత్మునకు పంపించిరి.
కాలప్పనునాయుడు, ఏ. శే. పిళ్ల, శే. వేల్మయ్యధ మిననుగార్లను 9 వ శేదీని త్రివేండ్రము చెరసాలనుండి వదలిరి. వారికి స్వాగత మొసగుటకు వలంటిరులు చెరసాల గుమ్మము కడ కేగి స్వాగతమొసంగి తోడ్కొనివచ్చిరి. వారు వైకముకు వచ్చి కొన్నిరోజులుండి మరల స్వగృహముల కేగిరి.
నాయకులు సంస్థానము శాసనసభ్యులలో ప్రజా ప్రతినిధులను చూడవలెను. గొప్పమహాజనులు పంపవలెను. పారిపాదమునగాని అంబాల పూజాలోగాని వైకంఠావతలే సత్యాగ్రహమును ప్రారంభింపవలెనని కొందరు మాచించిరి.
వరకలా యున్నగు గ్రామములలో ఎజువాలు చాలగన మును సమూహపుచ్చువారు. బాలకృష్ణులు అను ఎజువాపిల్లడొక కొబ్బరికాయ నిచ్చెను. దానిని వేలము వేయగా 22 రూపా యలు వచ్చెను. ఆ కొబ్బరికాయను స్మారకచిహ్నముగా ఆశ్ర మములో భద్రపరచిరి. (ఆ. ప్రె.)

స్త్రీ మర్లు

బొంబాయి, ఆగస్టు 18 — బొంబాయి నుండి 8 శేదీన బయలు దేరిన బి. ఐ. యస్. యస్. "దుమానా" ఏడెనుండి శనివారము సాయంకాలము బయలుదేరెను.
లండనుతపాలలో 14 శేదీన బయలుదేరిన పి అండు ఓ మెయిలుస్త్రీ మర్లు "మాసిడోనియా" శనివార ముదయమున మార్సె యిల్లునుండి బయలుదేరెను.
బొంబాయినుండి 2 శేదీన తపాలలో బయలు దేరిన పి అండు ఓ మెయిలు స్త్రీ మర్లు మార్సెయిల్లునుండి శనివార ము దయమున బయలుదేరెను. తపాలు లండనులో యాయుదయ మున బట్వాడా చేయబడిరియున్నది. (ఆ. ప్రె.)

హుగ్లీ బోటుప్రమాదము - 7 గురు చనిపోవుట
హారా, ఆగస్టు 18:—నిన్నరాత్రి హుగ్లీనదివిడ ఒక ప్రమాదము జరిగి పాల్ అను ఆంగ్లేయుండియును 6 గురు హైం దవకార్మికులును చనిపోయిరి బోటు హుగ్లీనదిలో లంగరువేసి నిలిచియున్న ఒక స్త్రీమర్లతో హారావం తనదగ్గర డికోని తలక్రిం దయ్యెను. అందులోనున్న 28 మంది మనుష్యులలోను యీ 7 గురు తప్పకొనివారు రక్షింపబడిరి. (ఆ. ప్రె.)

గడియారము గొలుసులు ప్రయాసలేదు!!

నిర్భయము! 172 ప్రక్కలు గలిగిన మాచిత్రవిత్త శాస్త్రాలను సరస్వ 32 వరుములు మొ|| 30 సవరములవరకు గడియారము గొలుసులు సరస్వ 1. 6 సవరములు గడియారములకు తగిలించుటకు మున్నగువాటిని పంపి ధరించుటకు తయారుచేసి సిద్ధముగా నుంచుకొన్నాము. ఈ రకమునకు పిడి 1-కి 1-8-0 చార్జ్ యగును. సవరము బంగారుకు పూచీ నిచ్చెదము.

రామయ్య శాస్త్రి, గురువయ్య శాస్త్రి, సగలవరకులు, 25, బ్రెస్ట్ రామయ్య శాస్త్రి, గురువయ్య శాస్త్రి, సగలవరకులు, 25, బ్రెస్ట్

Chapman, C. 1997. *How to Write a Book*. New York: HarperCollins.

ఏలూరు

(స్వకీయవిలేఖరినుండి)

అల్పాహారపు విందులు

ఆగస్టు 14:—మా మ్యూనిసిపల్ ఆసుపత్రి డాక్టరు గారగు మహారాజశ్రీ టి. హరినారాయణ యల్. యం. యస్. గారు చెన్నపురికి బహుళాయుషుడైన సందర్భమున ఆసుపత్రి నాకరులందరూ కలిసి యొకయల్పాహార విందును, పురజనులందరూ ప్రత్యేకముగ మరియొక యల్పాహారపువిందును గావించిరి. హరినారాయణగారు తమ వైద్యవైఖ్యముచేతను, గుణసంపన్నుడైన ఏలూరు ప్రజల మానసములను మార్చగొనిగని చెప్పబడు చాల ఆనందకరముగ నున్నది. ఎవరు ఏనేలయందు పిల్చినను వారు పోయి చికిత్స చేసియుండిరి. ప్రజలు ఉపారస్థానముగలవారై వైద్యకట్టును నొసంగిన తీసికొనిరేగాని, మాండుగాగాని తినునాతిగాని భేదమాడి యెరుగను. ఇంతటి ప్రహరంజులును, అవ్యతిహాస్తులును తిరిగి దొరకుట మర్కటవని చెప్పుట నతిశయోక్తి గాదు. వీరిబిల్వలన ఏలూరు ప్రజలకు కొంత గతినెది. వీరిస్థానే బంధువునుండి కాంతారావునాయుడుగారు నియమింపబడిరి.

క్రిమినలు కేసులు

ఏలూరు పురపాలక సంఘాధ్యక్షులగు బడేటి వెంకట్రామయ్యనాయుడుగారిచే డిప్యూటీ మేజిస్ట్రేటుకోర్టులో తేబడిన రెండు మానవత్వ పుత్రులలోను విచారణ పూర్తియైనదని చెప్పవచ్చును. ముద్దాయిలపక్షమున శ్రీయుత దండు నారాయణరాజుగారి సాక్ష్యముమాత్రము తీసికొనవలసియున్నది. అందుకై యీనెల 25 తేదీకి వాయిదా వేయబడినది.

ఎలక్షను పిటీషన్లు

ఏలూరు కాపురస్థులగు మానేపల్లి సూర్యనారాయణ, కందుల రామయ్యగార్లు సబకోర్టులో దాఖలుచేసిన ఎలక్షను పిటీషనులలో వాదులపక్షపు సాక్ష్యము పూర్తియైనది. ప్రతివాదుల పక్షపు సాక్ష్యము ప్రారంభించుటకుమున్ను, వాదులు రుజువుచేసిన పాయింట్లు ఎవ్వయో విమర్శించి తెచ్చినచో వాటికి సంబంధించిన సాక్ష్యమును తెచ్చుకొనుటకు వీలుగనుండు సనియు, అనవసరముగ అనేకమంది సాక్షులను అనవసరవిషయములమీద విచారింపవలసిన బాధ్యత తప్పి కోర్టువారి తైము వ్యర్థముకాకుండుననియు ప్రతివాది పిటీషనుదాఖలు చేసినటుల తెలియుచున్నది. ఇది యీనెల 30 తేదీకి వాయిదా వేయబడినది.

మానవత్వపుదావాలు

మాచేర్లకుగారు మానేపల్లి సూర్యనారాయణ, కందుల సత్యంగార్లమీద జరుపుచున్న క్రిమినలుకేసుల కడనముగ, అదే నేరమునకై, యుజ్ఞప్రమాదము చెరిగి 7500/- లకును ప్రత్యేకముగా మానభంగపు దావాలను ఏలూరు సబకోర్టులో దాఖలు చేసియున్నారు.

మ్యూనిసిపల్ హైస్కూలు

మ్యూనిసిపాలిటీ వారి పాఠశాలన తమహామండలికిండ్లకు తీసికొనిన యీమాదు సంవత్సరములలోను నియ్యది అద్దుతాభివృద్ధిని గాంచినది. ఇంతవరకు మున్నెన్నడును సంవత్సరమునకు 15 మందికన్న నీపాఠశాలలో యస్. యస్. యల్. సి. పరీక్షలో కృతార్థుల నొందియుండలేదు. ఈవత్సరము 38 విద్యార్థులు కృతార్థులైరి. ఈయభివృద్ధికి పాఠశాలప్రధానోధ్యాయులగు జేపిదాసు గారు ముఖ్యులు. వీరి బోధనావిశేషమువలన నీపాఠశాల దివ్యవాభివృద్ధి గాంచునగాక యని యభిప్రాయించుచున్నాము.

బాలీయకళాశాల

మాబాలీయకళాశాల ప్రశంసార్థ మగు పని నేమియు నింతవరకు చేసియుండలేదని చెప్పవలసివచ్చినందులకు మిగుల చింతింపుచున్నాము. మాచూలు ప్రారంభవిద్యా పాఠశాలలు చేయుచున్న పనిని మాత్రము కొంతవరకు నియ్యది సాగించుచున్నది. తదుపరి గరపబడు విషయ సందర్భము విధానము కనిపింపదు. అవిద్యులన జీవనోపాధులకు మార్గములను లేపు. బంధు బాలీయకళాశాలయందువలె జీవనోపాధి చుపకరించు మెకానికల్ వర్క్కుడన కనుపడదు. సాలునకు రహర్మి 7,8 వేల రూపాయ గు కర్బు పెట్టుచున్నందులకు తగిన ప్రతిఫల మేమియును కనుపించుటలేదు. శ్రీ మోతే గంగరాజుగారి కీకళాశాల కధ్యక్షులుగ నుండియు, తమతాలాకు జూటుమిల్లునం దైనను ఇంపటి విద్యార్థులు మెకానికల్ వర్క్కులు నేర్చుకొనుటకు ఏర్పాటుపకుండుట కోచనియ్యదు. ప్రస్తుతకాలములో బాలీయకళాశాలలు చేయవలసినపని, ద్రావిడుల తయారు చేయుట, మోటార్ ద్రావిడులను నేర్పుట, వైపురైటింగు నేర్పుట, సాధ్యమందు బోధించుట, మెషీనువరమృతుల నేర్పుట, స్క్రూమెపుపని గరపుట, డ్రైంకింగు, బిల్డింగుకన్స్ట్రక్షన్, ఎకవుంటిన్స్, ఆకటింగు, ఇత్తాదుల గరపి, విద్యార్థులకు జీవనోపాధికముల నొసంగవలసియున్నది. పాఠశాల కమిటీవారి విషయముల గ్రహించి ముందు తమకమిటీమీటింగులోచర్చించి యుపయోక్తకర మగు మార్గములను త్రొక్కుదురుగాక!

తిరుత్తని తాలూకా రైతుల

మహాజనసభ

చివ్వాడలో 10 ఆగస్టు 1924 తేదీని

సమావేశమగుట

(స్వకీయవిలేఖరి)

తిరుత్తనితాలూకాలో ముఖ్యగ్రామమున చివ్వాడయందు గల గ్రామచావిడిలో ఈనెల 10 వ తేది అదివారము మధ్యాహ్నము 1 గంటకు తాలూకారైతులమహాసభ యొకటి గూడినది. నాటికథకు అన్నిగ్రామములనుండియు పలుకుబడి గల రైతుప్రముఖులు సుమారు 300 మంది వచ్చియుండిరి. సభాధ్యక్షులుగ శ్రీమన్ పార్థసారథి అయ్యంగారు బి. ఏ. సి. ఎల్. వారిని యెన్నుకోవలసినదిగ శ్రీయుతులు బూచూరు రాఘవరెడ్డిగారు ఉపపాదించగా, శ్రీయుతులు వేళున వెంకటాచలనాయుడుగారు, పైదా రంగప్పరెడ్డిగారు ఆమోదించగా, కరతాళస్వరమున శ్రీమన్ అయ్యంగారు గ్రామన వలంకంటులతో కార్యక్రమము ఆరంభింపబడినది.

సభాధ్యక్షులగు శ్రీమన్ పార్థసారథి అయ్యంగారు వారు సువారు రెండుగంటలసేపు ఆంధ్రముననే మాట్లాడుచు రైతుల కీతాలూకాయందు యుద్వేగీయులచే గలుగు దురంతములను గూర్చి వివరించుచు తీర్మానాలు పైరువారి తీర్మాన, రొక్కభావ్యపు తీర్మాన, నీటితీర్మాన ఆదిగాగల పలుకకముల శీఘ్రపాఠశా గుటియై ప్రజలు అల్లాడుచుండగా “గోరుమట్టుమీద రొక్కటిపాట్లున్నట్లు” తిరుత్తని తాలూకాకు (శ్రీ తిరుపతి వేంకటేశ్వరులకు ప్రతినిధి) ప్రాప్తయింపర వారగు శ్రీమహాంతు ప్రయాగదాసుజీ వారు తాలూకామొత్తము నకు భూములు సర్వేక్షయించి యిప్పుడు శ్రేయపడి కట్టుచుండు భారీతీర్మాన మరల గట్టవలసినదిగ యేర్పాటుచేయుట మిగల విషాదకరమగు విషయముగాన, రైతులందరు ఐకమత్యమును ప్రధానముగా నుంచికొని శాంతముగ కృషిసలిపి సామ్య మార్గమున తీర్మానము కొంతవరకు తగ్గించుకొనుమార్గము వెదకవలయుననియు, అందుకు సంఘముమేళము ఖ్యమనియు అనేక కమలగు విషయములతో ప్రజల కర్మ మగునట్లు విశేషముగ బోధించినవెనుక సభలోని కొందరురైతులును వారివారి కష్టములనుగూర్చియు వివరించుచు దీనభావముతో మాట్లాడిరి. అటువెనుక నీక్రింది తీర్మానములు గావించిరి.

తీర్మానములు

తిరుత్తనితాలూకా గ్రామదులను ప్రకృతము తిరుమల తిరుపతి కేవలసంపత్తుమన సర్వేక్షయబడి, రైతులకు చాలావఱక ననుకూలముగా తాలూకాయుద్వేగిని లాదిగాగలవారు ప్రసరించుచుండుటచేతను, రైతులు తీర్మాన సెటిల్మెంటు కావడమునకు యెదురుచూచుచుండునీతిలో యీతాలూకా రైతులకుగల ప్రస్తుత తీర్మానము చెల్లించుటలోగల నష్టకష్టములను తగ్గించి, పైరు వారితీర్మానము, భావ్యపుతీర్మానము, రొక్కముగా మార్చిగాని, లేక స్థిరమైన వాటితీర్మాన యేర్పాటుగాని చేయుటకు మ-ర-గ-శ్రీ క్రిమహాంతు ప్రయాగదాసుజీవారితో సమక్షమున రైతుల కష్టములను విన్నవించి, తద్వారా జరుగవలసిన యేర్పాటు చేసికొనుటకుగాను యీక్రింది రైతులను ప్రతినిధులుగా మంజురైన ట్రీనభవారు కోరుచున్నారు.

ప్రతినిధులు

సి. ఆర్. పార్థసారథిఅయ్యంగారు బి. ఏ. సి. ఎల్. మైకోర్టునకీలు. చిత్తూరు వేమన వెంకటాచలనాయుడుగారు పూనిమాగాడు ఆరెడత్తు వెంకటసామినాయుడుగారు, డిటో పాగూరి, సంచనరాజుగారు, నెల్లాట్టూరు సుజలపూడి, శేషమనాయుడుగారు, డిటో జొమ్మిలి, కుప్పస్వామిరెడ్డిగారు, నెమ్మలి కోరా, రామలింగమనాయుడుగారు, డిటో పైదా, నంగప్పరెడ్డిగారు, చివ్వాడ కరణం, చినసుబ్బారాయశెట్టిగారు, డిటో దొమ్మరాజు, ఓబులురాజుగారు. మూరికాపురం

2. మహామీటింగు (సమావేశము) చివ్వాడగ్రామచావిడి యందే గల రైతులందరు 14 వ తేదీని సమావేశ మగునట్లు స్థిరపరచుచు, నాటికథకు తాలూకాయందన్ని ప్రాంతములనుండియు రైతుసోదరు లసంఖ్యాకులుగ వచ్చిసభాకార్యములందు పాల్గొనవలసినదిగ కోరడమైనది.

3. జరుగ నున్న రెండవసభలో, సంఘమునచేరియుండు గ్రామదులలోని రైతులందరు వారివారి ఆదాయవ్యయ పట్టికలను గ్రహించుచేసిని వచ్చి హాజరు పదపలయునని యీ సభవారు బ్రార్థించుచున్నారు.

తీర్మానములు చర్చించి ఆమోదింపబడిన తదుపరి అగ్ర్యమునకు వందనము లర్పించుటతోడను, ఒండొరులు పరస్పరాభివంధకములు గావించుకొనుట తోడను కరతాళస్వరములతోడను సభనాటి దినము సాయంత్రన మైదుగంటకు విరమింపబడినది.

కొకనాడ

(స్వకీయవిలేఖరి)

తాలూకాబోర్డు

ఆగస్టు 18:—మే 14 వ తేదీని రాయచింగారి ఖాళీలో దుగ్గిరాల వెంకటసూర్యప్రకాశరావు గారిని ఏకగ్రీవముగా జిల్లాబోర్డు సభ్యుడుగా కాకినాడ తాలూకాబోర్డు ఎన్నుకొనినట్లును, అప్పటినుండియు సదు ఎన్నికను ఫోర్టుసెంటు జార్జి గెజటిలో ప్రచురింపబడుటకు జిల్లాబోర్డు అధ్యక్షుడు పంపనట్లును, కొంత ఉత్తరప్రత్యుత్తరములు రెండుబోర్డుల అధ్యక్షులకును జరిగినవిషయ యీ యెన్నికవిషయమున రెండు గవర్నమెంటుయొక్క ఆఫీసరాయమును కోరినట్లును, ఈలోగా రెండుబోర్డుల ఉపాధ్యక్షుడును అగు వింజమూరి రామమూర్తి గారు ప్రకాశరావుగారిపై ఆయనయొక్క చెల్ల గూడదని కాకినాడ సబ్కోర్టులో దావా తెచ్చినట్లును, అది విచారణకై యీనెల 20 వ తేదీకి వాయిదా వేయబడినట్లును, ఇదిసభలో యీపత్రికయందు ప్రచురింపబడెను.

ఈస్టిలో, 18-9-24 తేదీని క్రొత్తయెన్నిక 31-7-24 తేదీగల గవర్నమెంటుఉత్తరువు నెం 2077 యల్.ఆ. ఉండు. ఎం. ప్రకారము జరుపబడునని తాలూకాబోర్డు అప్పటిందు బోగు సభ్యులకు మీటింగునోటిసు పంపించిరి. దీనినిబట్టి గవర్నమెంటు ప్రకాశరావుగారి యెన్నిక కొట్టివేసినట్లును క్రొత్తయెన్నిక చేయవలసినట్లు జిల్లాబోర్డు తాలూకాబోర్డుల అధ్యక్షులకు తాఖీదువచ్చినట్లు కన్పించుచున్నది. ఈమీటింగునోటిసు అందినమీదట ప్రకాశరావుగారి వకీలు లక్కరాజు సుబ్బారావు గారు క్రొత్తయెన్నిక ప్రస్తుతము ఆఫీసుచేయవలసిన దని నోటిసు పంపిరి.

మ్యూనిసిపాలిటీ

రాబోవు అక్టోబరు 1 వ తేదీనుండి నూలువడకుట, నేయుట, మొదలగు చేతిపనులు కాకినాడ పురపాలనాధికారమునగల కొన్ని పాఠశాలలలో నేర్పుటకు ఏర్పాటు చేయబడినవని యిదివరలో తెలిపియుంటిని. చేతిపనులవిషయమై గవర్నమెంటుకు సలహాదారుడైన సి. పోర్రెటుగారు యీచైపున సంచారముచేయుచు 12వ తేదీని కాకినాడను దర్శించిరి. ఈసందర్భమున చేతిపనులబోధనవిషయమై ఆయనతో ముచ్చటించుటకు ఒకచిన్నసభను మ్యూనిసిపల్ చైర్మను కావించెను. అందులో కొన్నియొక్క విద్యా ఉపసంఘసభ్యులను, పురపాలకాధ్యక్షుడును అగ్ర్యతాధికారములచేయుచున్న సభ్యుడును, మండల విద్యాధికారియును మాత్రమే కలరు. ఆసంభాషణములో పోర్రెటుగారిట్లు తమఅభిప్రాయముల నిచ్చిరి.

సంఘమువారు తీర్మానించినట్లు కొన్ని పాఠశాలలలో నూలువడకుటను ప్రవేశపెట్టవలెను. ప్రధానమైన మగ్గళ్లమును చూచి నేతపరిశ్రమను నేర్పవలెను. 6 మగ్గములుంచి 15 గురు బాలురకు నేతనేర్పవచ్చును. 15 గురు గల ఒక్క చరగతికి ఒక నేతనేర్పు ఉపాధ్యాయుడుచాలాను ట్రైనింగుసాధించిన అట్టి ఉపాధ్యాయునికినుమారు రూ 40 లు నెలతీరవయ్యవచ్చును. రోజుఅన్నింటలు పాఠశాలలో పనిచేసేయెడల ఆయుపాధ్యాయునికిపహాయముగా స్వల్పతీరవయ్యగలదు. 12 రూ.)ఒక అట్టెండరును వేయుట అవసరము. దేశీయమైన గుంట మగ్గములకంటె ఫ్లేయిషటిల్ మగ్గముల నుండుటమంచిది. ఒక్కొక్క పాఠశాలకు నూలువడకుటకు నేర్పుట కొక ఉపాధ్యాయు డుండవలెను అని పోర్రెటుగారు చెప్పిరి. కాని విద్యా ఉపసంఘాభిప్రాయముతో నేతభవించుచు నూలువడకుట తెలిసిన ఉపాధ్యాయులను పెట్టి నేర్పవచ్చుననిరి. నేతపరిశ్రమ నేర్పుబిడ్డలగు 40 అ. పొడవు 15 అ. వెడల్పునుండవలెననిరి. అది హైయర్ ఎలిమెంటరీ స్కూలువద్ద కట్టవచ్చును. స్కూలు గంటలకాలములోనే నేతనేర్పవలెను. అధమును పాఠమునకు రెండుగంటలు దైనము నేర్పవలెను. లేక రోజుకు ఒకపీరియడుకు మించునాడదు. నూలువడుకుట, నేత యీపత్రికములకాక, లేసుపని 10 యేండ్లు వయస్సుదాటిన బాలికలకును, ఖట్టుపని 10 ఏండ్లులోపుగల బాలికలకును, నేర్పుట లాభదాయకము అనిచెప్పిరి.

మీటింగు అయినవిషయ పోర్రెటుగారు మొయిలులో సాయంత్రము విశాఖపట్నమును పయనమైరి.

సక్సెస్ డంతచూరము

పండ్లనొప్పలు, ఇగుళ్లలో నెత్తురు చీముకాటులు వాచుట దీనివలన స్వస్థమగును. నాలుకమీది పొక్కులు తొలగును. ఇదిస్వదేశ మూలికల ఔషధముతోను బొప్పిద్రవ్యములతోను చేయబడినది. 1 డబ్బీ 0.2.0, డజను 1.4.0. టి. ఎస్. స్వామినాథకాశ్రీ, 1191 నెం. 1 ఎ. ఆలంగాతా పిళ్లబిది తిరువల్లి కేజీ మద్రాసు.

సామెతల శాసనసభ

మంత్రులకు సభాకార్యదర్శులు

(నేటిదిన కార్యక్రమము)

చెన్నై ప్రతి శాసనసభ ఈ దినమున 11 గంటలకు తిరిగి సమావేశమయ్యెను. ప్రభుమమున, నూతన సభ్యుడగు మేజరు జేన్ రలు ధామసు హెచ్చరించెను. బి. బి. ఇ. వి. ఎం. ఎస్. గారు రాజభక్తి ప్రమాణము నొనర్చి సభలో తన స్థానమును వీసికొనిరి.

కాగితముల బలపై నుంచుట

సత్వమూర్తిగారు:— కాగితములను కార్యదర్శి బలపై నుంచు నాచారమును గురించి సత్వమూర్తిగారి దినము తిరిగి ఆక్షేపణను చెప్పెను. చాలముఖ్యములగు ప్రకటనలను, అధ్యక్షునితోరక వై మంత్రులు, సభలో బలపై నుంచుటలను గాని సభలో నెట్టి సంబంధములేని కార్యదర్శి అట్లు చేయుట శాసననిబంధనలకు విరుద్ధము. ఇది ఈ సభకు అవమానకారము. ఇట్లు జేయుటలను, దానుకొనిన హామీలకు లక్షింద ఆంబూరు కలాశాలనుగురించి అడిగిన ప్రశ్న, వివరములకు లక్షల పత్ర మెప్పుడో బలపై నుంచుటలను కారణముచే, అధ్యక్షునిచే నిరాకరింపబడెను. ఇందుచే సభ్యుల హక్కుల కాటంకము గలుగుచున్నది.

అధ్యక్షుడు:— సభాకార్య క్రిమిమునంతయు, ఏర్పాటు జేయునది సభాకార్యదర్శి; అతడు, పత్రముల బలపై నెట్టి నంతమాత్రమున గౌరవనీయుసభ్యు డంత ఆగ్రహము జేంద నవసరములేదు. కార్యదర్శి నాయుత్తరువునైన పత్రములను బలపై నుంచుచుండెను. ఆంబూరు కలాశాలను గురించి గౌరవనీయు సభ్యుడడిగిన వివరములను చెలుపు పత్రమును బలపై నుంచుటకు, విద్యాశాఖాంగ మంత్రీపంతులు గాన, తిరిగి ఈ విషయమున ప్రశ్న యవసరమును భావముతో నాప్రశ్న నిరాకరింపబడెను. ఇందువలన గౌరవనీయు సభ్యునకు నష్టము గలిగినది దలంపను.

సత్వమూర్తిగారు:— నాకు నష్టము గలిగినదియు లేనిదియు వ్యక్తిప్రాయములనుబట్టి యుండును. నాకు నష్టము గలిగినదనియే నేనెంచుచున్నాను. ప్రశ్నను నిరాకరించుట అక్రమమైనదా కాదాయని మాత్రమే నే ననుచుచున్నాను.

అధ్యక్ష:— అధ్యక్షుని యుత్తరువు తుది పరిష్కారము.

మంత్రులకు సభాకార్యదర్శులు

ఆర్. శ్రీనివాస అయ్యంగారు:— తరువాత నిన్నటిదినమున కొంతవరకు చర్చించి వదిలివేయబడిన “మంత్రులకు శాసన సభా కార్యదర్శుల వేతనమును గురించిన తీర్మానముపై చర్చ ప్రారంభమయ్యెను. ఈ సందర్భమున ఆర్. శ్రీనివాస అయ్యంగారు సామెతల వేంకటాచలము నెట్టి గారి సవరణను బలపరుచుచు, మంత్రు లిదివరకే చాల ఎట్టాల్చి ముండుగలవనియు, ఇంకను అదనముగా సభాకార్యదర్శుని నియమించుట వసరముననియు నుడివెను. సభాకార్యదర్శులు లేనిదే తాము పనిజేయుజాలమని మనమంత్రులు నుడువునెడల నది వారి సామర్థ్యమునుగురించి ప్రశంసనుజేజాలదు. ఈ కార్యదర్శి పదవులు, మంత్రులకునును ౭౦ పరువట్లకు తప్ప మరెంత ప్రయోజనమును నెరవేర్చుచుండుట లేదు.

డి. ఎ. ఎ. ఎస్. కృష్ణారావు పంతులుగారు:— సభాకార్యదర్శులను ముందు తప్పని సరియని ద్వారాంగవంతి) డివేష. ఈ నియోజకములగురించియు, పాతకార్యదర్శులు జేసి పనినిగురించియు, ప్రధానమంత్రి వివరముల చెలువునని యొకించెను. కార్యదర్శులు తమతమ వివాదాస్థానములందే యుండవచ్చుననియు, వీలైనప్పుడు రావలెననియు ప్రధానమంత్రి దెలిపెను. గతవర్షములలో దినమంతయు పనిజేయు కార్యదర్శులను నియమించితిమి. ఇప్పుడి మార్పు సాధ్యమగు యగిన మార్పు? ఈ కార్యదర్శులు చేయుచున్న ప. యమియో సభ్యులకు దెలియదు ఎట్టి విరుగులను దెలియకుండా తీర్మానముపై వోటు జేయుట చాలకష్టము.

డి. మునుస్వామి నాయుడుగారు:— ప్రభుత్వం పాప నాన్యవహా ము సభ్యులకు పరిచయము గలిగించుటకు అవకాశ మొసగుటకుగా నీ కార్యదర్శి పదవులు శాసనమునందే దేర్చుట నవసరము. అందుచే నీ కార్యదర్శులు జేసిన పనియొక్క పరిమాణమునుబట్టి నిర్ణయమునర్ప వీలులేదు. ప్రాతకార్యదర్శులు కొంద రిచ్చుటనున్నయెడల గత మూడువత్సరములలో దామొనర్చిన పనినిగురించి సంక్షిప్త వివరమున ప్రత్యక్షతరము నిచ్చియుండెడివారు. కార్యదర్శుల వేతనముచాలదు. రాష్ట్రీయ ఆర్థిక సాఫీతు లభింపజేసిందినవరకు వీరివేతనముల నిగ్రహ మొచ్చుకొనవలెను. ఈ విషయమున ములవలన సభ్యులలో అనివార్య ప్రయత్నమును ఆక్షేపణను నాయుడుగారు ప్రత్యక్షతర మొసగుచు ఈ పదవులకు

వచ్చువారు విద్యావంతులగు శాసనసభ్యులనియు ఆందుచే నిట్టి ఆరోపణకు తావుండజాలదనియు నుడివెను.

పి. ఆంజనేయులుగారు:— మంత్రులకు కార్యదర్శులనుండి కొంతసహాయ మవసరమని తెలుపబడెను. వీరిపని నెలవృత్తి కమిటీ లందు బిల్లుల రచన సహాయము నర్పించుటగాన వీరిని, నెలవృత్తి కమిటీ సభ్యులవలె పరిగణించిన బాగును.

ఆదినారాయణ చెట్టిగారు:— తీర్మానమును ౭౦ పరుచుచు వారెవరును. ఈ కార్యదర్శులు చేయుపనిని గురించి బలమును నిదర్శనము జూపజాలకపోయిరి. ఈ పదవులకు నియమించబడు వారి కైనను ఎక్కువయుపయోగ ముండజాలదు. నిన్నటిదినమున వ్యాధిశాఖాసభ్యుడుగూడ, ఈ కార్యదర్శుల సహాయరాహిత్యమునుగురించి తెలిసిన విషయముల గాదని జాలకపోయెను. ఈ సందర్భములలో కార్యదర్శులనియో మన కవసరమని తోచదు.

టి. రామలింగ చెట్టిగారు:— సభాకార్యదర్శుల నియోజనమునకు పూర్వము ఈ సభవారిని యభిప్రాయమును గను గొనకపోవుట నాక్షేపించిరి. అధికారముననున్న పక్షములోని సభ్యులకు పరిపాలనాసభము నొసగుటకు, ఈ పదవు అక్షేప బడెనని తెలుపబడినపుడు “విశ్వాసరాహిత్య” తీర్మానమునందు, మంత్రులకు ప్రతిపక్షమునకు సమ్యక్తులకొనగిన సభన డీపదవికి నియమించబడుట ఆశ్చర్యముగలిగించెను. తమపక్షము నకు వోట్లను జేర్చుకొనుట కుపయోగించుచున్నారను సంశయ మిందువలన బలపడుచున్నది. ఇదివరకు సభాకార్యదర్శిగ పని జేసి న డాక్టరు సుబ్బారాయ ను గారు, గూడ, రిటైరించి మెంట్లు కమిటీ నివేదికమునందు, ఈ పదవు లవసరమని దెలిపియుండిరి. అప్పటికార్యనిర్వహక వర్గాధ్యక్షుడుగూడ నాభిప్రాయమునందే పాల్గొనెను.

అబ్బాసు ఆలీగారు:— ఘటాల్ గారి అర్హతలను గురించి వివరించి, ప్రధానమంత్రి వోటులకొరకు వీరిని కార్యదర్శిగా నియమించలేదనియు, వెనుకబడియున్న మహమ్మదీయ సంఘమున కవకాశము పగుటకుగా నిట్లునర్చిననియు నుడివెరి.

ఘటాల్ గారు:— సత్వమూర్తిగారు ఇచ్చుట మహమ్మదీయ సంఘముతరపున సామర్థ్యాని ద్వేషంపుచు సాంఘిక ప్రాతినిధ్యమును ఖండించుచు భారతకార్యదర్శికి జాబునామె నని యాక్షేపించెను.

సత్వమూర్తిగారు:— ఆలేఖను ప్రస్తుతవర్షమున సంబంధము లేదు. అయినను ఆ జాబు నందు నేను సాంఘిక పక్షముల పద్ధతుల మీద మంత్రులగ్రము నేర్పరుచుటకు ఖండించెదని గాని, సాంఘిక ప్రాతినిధ్యమును ఖండింపలేదు గౌరవనీయుసభ్యు డా జాబును సరిగ జరుపక పోవుట విచారకరము.

సాల్వానాగారు:— ప్రస్తుతము నియమించబడిన కార్యదర్శులలో నొకరు తనసంఘమునకు జొరవయోగదనియు, అంతియ కాక తన మిత్రుడనియు, అయినను తాను సవరణను బలపరుచుచుంటి నని నుడివెను. మంత్రులకధికమగు వేతనముల నొసరుచున్నార. ఆయన్యయపట్టిక సందర్భమున వీరివేతనముల తగ్గింపవలెనను ప్రతిపాదనకు నోటికి నొసరితినిగాని అదిచర్చనరా లేదు. ఈ రణచే కార్యదర్శులవేతనమును తగ్గింపబడిన 499 రులకు మంత్రులు తమ వేతనములనుండి యొసగవలెను.

యహ్వలీసాహెబ్ గారు:— తీర్మానమును బలపరుచుచు, కార్యదర్శులప. వి. పరిపాలనాసభమును సంపాదించుకొనుటకు సభ్యులకొసగిన విలువగలహక్కునియు దానిని వలకొనరాదనియు, వేతనముల తగ్గించుటయే సవరణను బలపరుచువారి యుద్దేశమునో దాని సర్వ మెనర్చుకొనగలను గాని, అట్లుగాక నివేదవులనే తొలగించుట వారి యభిప్రాయమునో దా నర్థ మెనర్చుకొన జాల సనియు రెండినయే సవరణను బలపరచినవారి యభిప్రాయముగ నో చుటచే తీర్మానమును ౭౦ పరుచుచుంటి నని నుడివెను.

సామెతల వేంకటాచలం చెట్టిగారు:— ప్రభుత్వశాఖల పరిపాలనయం ఎవరవసరము సంపాదించుట ప్రస్తుతునికిముగ నవసరమనియు అందుచే నీ కార్యదర్శులను కార్యనిర్వహక సభ్యులకు మార్చవలెననియు నుచించిరి.

గౌ. సర్. ఎ. నాథుగారు:— కార్యదర్శులను నియమించుకొనుట మాత్రము చాల సంతోషప్రదమే. కాని ఆర్థిక కష్టతీతరన నాతోరక నిధిండుటలేదు. రిజర్వ్ శాఖలకుగూడ కార్యదర్శుల నియమించవలెనని ఇదివరకే గోరియుంటిమి?

వేంకటాచలం చెట్టిగారు:— అందుచేతనే, ప్రయోజన శాఖల సభా కార్యదర్శులను రిజర్వ్ శాఖలకు మార్చవలెనని గోరుచున్నాను.

పామగల్లు రాజుగారు:— ప్రస్తుతపద్ధతుల క్రింద పరిపాలన చాల చిక్కులతో కూడి క్లిష్టముగ నున్నదినియు అందుచే మంత్రుల సభాకార్యదర్శుల లవసరమును నుడివెరి. ఇతరము ౭౦ పరిపాలనా వాక్కుల గ్రామముతో నొసర్చుకొనబోవు యొక్క అర్హతాగ్రహణ విచారించి గాను, కార్య

దర్శుల నియోజనము గవర్నరుగారి యధీనమున నున్నది. వారే నియమించిరి. రిజర్వ్ శాఖ సభ్యులు సభ సభకుబా ధ్యులు గారు. మంత్రులు శాసన సభకు బాధ్యత వహించవలెను. వారాబాధ్యతను సరిగ నిర్వహించుటకు కార్యదర్శుల సహాయమువసరము.

తరువాత సవరణను వోటునకు చెల్లుగా కధికవర్గాగ్గులచే నిరాకరింపబడెను. తీర్మాన మధిక సంఖ్యాకులచే నంగీకరింపబడెను.

ఆంతటసభవారు ఘటాల్ గారులకు లేచిరి. తిరిగి 2వ 45 నిమిషములకు సమావేశమగుదురు.

నేటి ప్రశ్నోత్తరములు
వార్తాపత్రికలకు శాసనసభావృత్తాంతనివేదికముల పంపుట

జి. రామేశ్వరరావుగారు

- ప్ర:— (1) అన్ని పత్రికలకును శాసనసభా వృత్తాంత నివేదికములను పంపుచున్నారా?
- (2) అట్లు పంపుటకు కావలసిన అర్హత లేమివలన?
- (3) ఏ పత్రికలకు పత్రికలకు పంపుట ఆపబడును. ఆపరిస్థితులను గూర్చి ఎందువారైనా డి యున్నది?
- (4) స్వరాజ్యపత్రికకు ప్రత్యేకించి పంపకుండుటకు కారణమేమి?

(5) ఆపత్రికాసంపాదకునకు నోటీసుయిచ్చి సంజాయిషీ నడిగి వారా లేనిచో ఎందువలన అమర లేదు?

జ:— 1. 2. 3. గవర్నరు మెంటువారియిచ్చుచు ననుసరించుచుండును. పత్రికల వ్యాప్తిబట్టి వాటికి పంపబడుచుండును. పంపకుండుటకు కారణము లున్నచో పంపరు. 4. ఆపత్రికయొక్క ప్రస్తావన మసభ్యముగ నున్నదిగనుక 5. సంపాదకుని సంజాయిషీగడుగులవలన ప్రయోజనము లేదని ప్రభుత్వమువారు తలంచినారు.

సత్వమూర్తిగారు

ప్ర:— 1. స్వరాజ్యపత్రికకు శాసనసభా వృత్తాంత నివేదికము పంపుటకు రద్దుచేసినది నిజమా? 2. ఆచక్కులేమి? 3. ఆచక్కులు పత్రికల కెందులకీ? 4. ఆచక్కులున్న పత్రికలేమి? 5. స్వరాజ్యపత్రిక కాచక్కుల లేకుండ చేయుకారణములేమి? 6. మంత్రులతో యీ విషయము సంప్రదింపుడేనా? వారేమి అభిప్రాయమిచ్చిరి.

జ:— 1. నిజమే 2. అధికారుల ప్రకటనలు వార్తలుపెట్టుచేయుట 3. సంపాదకులు ప్రయోజనము లభికారకర్మముగా నుండునని 4. ప్రతికలలో స్టు యి వ్యవధి నది 5. ఆపత్రికాప్రస్తావన మసభ్యముగ నున్నందున, 6. ఈసభలో అనేకమార్లు చెప్పబడియున్నది. గవర్నరు మెంటు ఆలోచనలు ప్రకటింపరు.

సి. గారులింగారెడ్డిగారు

ప్ర 1. స్వరాజ్యపత్రిక వైమాక్యు తీవ్రవేదనదనిజనా, 2. ఉత్తర్వు ఏతోజన జారీఅయినది ఏకారము వలన? 3. ఈ రంగతి స్వరాజ్యపత్రిక కెప్పుడు లేకపెరి.

జ:— 1. 2. ఆర్డరుపంపిన తేదీ 16 ఏప్రిల్ 1924 ఆపత్రిక ప్రస్తావన, మసభ్యముగా నుండుటకు కారణము. 3. ఆపత్రికాసంపాదకు డివిషయము కనుగొనుటకు వార్తనంపినపుడు దానికి జనాయి 19 మే 1924 పంపబడెను.

ప్ర 1. పత్రికలకిల్లు గవర్నరు మెంటువారుపంపుట కెంత ఖర్చున 2. పత్రికల కిచ్చివచ్చుట వివిధులలోగల ఉద్దేశ్యమేమి? 3. ఏ ప్రభుత్వము యొక్క ఉత్తర్వు మూలమున యీ విధాన ముసరింపబడుచున్నది (4) ఆజీవప్రతికాదానిని బలపై నుండురా?

జ: 1. పత్రికల కిల్లుపంపుట కనుబర్చు లెక్కించుట చాలా క్లిష్టకరము 2. ప్రైవేట్ కిల్లు గవర్నరు మెంటువారి ఉద్దేశ్యములు తెలుపబడినవి 3. 1896 కు పూర్వము గవర్నరు మెంటు జేపర్లు పత్రికాధిపులు గ-చేతనము కారి లెరువారు ప్రభుత్వము ప్రకటించుట మొదలుపెట్టినది. 3. (ప్రైవేట్ కిల్లు నుం బడినది.)

ఇండియను సివిలుసర్వీసు పంక్ష (ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతివార్త)

లండన్, ఆగస్టు 19:— శాలేనాజురు ఇండియను సివిలు సర్వీసు పంక్షులకు 21 మాది ప్రైవేటువాసు, 46 గురు భాగతీయులను పంక్షమునచ్చిరి. యుద్ధమునకు పూర్వము ఈ పంక్షుల 18౦ ప్రైవేటు సర్వీస్ లు, ౪౪ భాగతీయులను కచ్చియుండిరి.

చెన్న పురి శాసన సభ

రాష్ట్రీయ స్వపరిపాలనా తీర్మానము

మంత్రుల కార్యదర్శులగురించి చర్చ

నిన్నటి కార్యక్రమము

మెట్టూరు ప్రాజెక్టు

శాసనసభ నిన్నటి సమావేశమున తిరిగి సమావేశమైనపుడు, గా. న్యాయశాఖసభ్యుడు, కావేరీనదికిందగల "ప్రస్తుత ఇర్రీగేషనుపరిధిలోని కృత్తివృద్ధిపనులను, 301 వేల ఎకరములకు 612 లక్షల వ్యయముపై క్రొత్త ఇర్రీగేషను వసతుల నిర్మాణమును" కోయంబత్తూరుజిల్లాలో మెట్టూరు నిల్వ కావేరీనదిమీద ఒకరిజిల్లామంత్రి, అనంతపురము కాలి వెలుమొదలగువానిని నిర్మించునూచన నీసభవారంగీకరించుచున్నది అని తీర్మానమునుపాదించెను. ఈసందర్భమున ప్రతివాదకుడు, ప్రతినిధిలో నీప్రతిపాదనపై ప్రారంభమైన ప్రతినిధిసభ్యులగురించి చుడుపుడు, గవర్నరుగారు తమప్రారంభోపన్యాసమున నడిపించినవలన తనపని సులభమయ్యెనని నుడివెను 1910 సంవత్సరమున, ప్రభుత్వ ఇంజనీయర్లు ఈ ప్రాజెక్టునకు రు. 312 లక్షలరెనని అంచనావేసియుండిరి. ఈవ్యయమునకును, ప్రాజెక్టునకును భారతప్రభుత్వమువారప్పడే అంగీకరించిరి. నదియందు సాంగి వృథాపావునున్న నీటిని, వ్యవసాయకార్యములకుపయోగమునకును సుపయోగించుటయే ఇందు ప్రభుత్వమువారియ్యదేశము. కావేరీనదిమీద నితరములగు నీటిని నిలువజేయునేర్పాటు లిదివరకెవ్వియును లేవు. ఈకార్యము నిప్పుడు ప్రారంభించునెడల, వరదలవలన గలిగినవ్యయములను బాగుపరుచుకార్యమునకున, ఈప్రాజెక్టునకును, పోటీ గలుగునని చాలవారి ఆశ్చర్యముచున్నది. అట్లుజరుగుటకు వీలులేదు.

డాక్టరు న.కేశవమొదలియ్యగారు: ప్రస్తుతము దక్షిణ జిల్లాలన్నియు ఘోరమున వరదలచే కష్టపడుచున్న సమయమున చాలవ్యయకరమున నీటి ప్రయత్నముల ప్రారంభింపరాదని నుడివెరి. మెట్టూరు ప్రాజెక్టు పూర్తియైనతరువాత, పైరులను వేయుకాలము లన్నిటికిని తనవంతనీటి నీరిజిల్లాయరునందు శేర్చి నాల్గుజిల్లాలకును సరఫరాజేయగలిగియుండవలెను. మైసూరు ప్రభుత్వమువారికిని, మద్రాసు ప్రభుత్వమువారికిని ఈ విషయమున గలిగిన వివాదమునందు మైసూరుప్రభుత్వము వారికి లాంగిపోయెననియు ప్రాజెక్టు ముగిసినతరువాతనైనను నాల్గు జిల్లాలకు సమానముగ నీటిని సరఫరా జేయజాలదను ననుమానము వ్యాపించియున్నదనియు కావేరీ, భవానిమొదలగు మాడు శాఖలపైనను మాదురిజిల్లాయరుల నిర్మింపవలెననియు నుడివెరి.

ఎస్. సత్యమూర్తిగారు:— తా నీప్రాజెక్టు నెదుర్చుచుండుటలేదనియు, ఈప్రాజెక్టునకు కారకులైన వారిని పాచ్చించుటకు గాను లేచితి ననియు నుడివెరి. ఈప్రాజెక్టుకింద కృత్తిసాయమొనర్చుదగు వైశాల్యముయొక్క పరిమితిని నిర్ణీతమైనదానికికంటె సాధిక మొనర్చుమని పూచీనోసగుటచే మద్రాసు ప్రభుత్వమువారు తంజావూరు కోయంబత్తూరు మిరాసీదారుల హక్కులను త్యాగమొనర్చుట చాలవిచారకరము. ఈప్రాజెక్టున కవసరము మొత్తమును "ప్రత్యేకించు" కంటె గీకరింపవలెనని న్యాయశాఖ సభ్యుడు గోరెను. ఈ మొత్త మిది వరకే నిలువయుం చుట నోలేక ఇక మీద నేర్పరుపనియున్నదో డెలుపలేదు. అంతియగాక, మద్రాసు రాష్ట్రము ఎట్టిసీతీయందున్నదో గమనించి ఈ కార్యమునకు ప్రారంభింపవలెను. ఇటీవల గలిగినవరదలవలన అనేక కాలములు మొదలగునవి నాశనమయ్యెను. వానిని బాగుజేయుటకు చాల ధన మవసరము. ఎంతధనము అవసరమగునో, ఇంజనీర్లచే అంచనావేయించి, మిగిలిన ధనమును మాత్రమే ఈ ప్రాజెక్టునకు వెచ్చింపవలెను. ఈప్రాజెక్టునకు 612లక్షలవసరమగుననియు ఇది పూర్తియగుటకు 12 సంవత్సరములవట్టుననియు డెలుపబడెను. ఇంత మొత్తమునకు అధికము 7, 8 సం॥ల వరకు ఎట్టి ప్రతిఫలము రాకపోవుట, ఇందలి దొర్బల్యమును డెలుపుచున్నది. ఈ ప్రాజెక్టువలన సాగునీరుపొందెను ప్రదేశము చాల నిస్సారముగనుటచే రైతులెక్కువపన్ను నొసగజాలరు. ఈకార్యమునకు వెనుకకు పూర్వము తగు ఆదాయము వచ్చునను నమ్మకము లేనిదే ప్రారంభింపరాదు.

గా. సి. పి. రామస్వామిఅయ్యగారు:—ఈప్రాజెక్టు విషయము మొదట విచారించబడినపుడు, చాలమంది కలెక్టర్లు ఈవిషయమును విచారించి, ఈపన్ను రేటు మాత్రమేగాక అంతకంటె నెక్కువమొత్తమునుగూడ చెల్లించుటకు సిద్ధముగ నుండి రనిదెలిపిరి. తరువాత రెవిన్యూదేవారు విచారించి ఈవిషయమును బలపరిచిరి. భారతప్రభుత్వమువారు ప్రతి వత్సరమును, ఇర్రీగేషను అభివృద్ధికి ప్రత్యేకించుమొత్తములో నీరాష్ట్రమునకు రు. 8 కోట్లను ప్రత్యేకించిరి. దాని నిందులకు వెచ్చింప నెంచి తివి. సభ్యులొసగిన మాచనలను, ఇంజనీయర్లు అంగీకరించునంత వరకు, మనస్సునం దుంచునైనను.

తరువాత ప్రతిపాదనను వోటునకు తెట్టగా నంగీకరింపబడెను.

శాసన సభాకార్యదర్శులు

పానుగల్లు రాజాగారు:—తరువాత పానుగల్లు రాజాగారు ఈసభలోని కొందరుసభ్యులు, సభా కార్యదర్శులుగా నియమింపబడిన సందర్భమున భారత ప్రభుత్వశాసనము 52 నెక్కును 4 క్లాజు ననుసరించి, ప్రతి సభాకార్యదర్శికిని, 1924 జూలై 1 తేదీనుండి నెల 1 కి రు. 500 ల చొప్పున జీత మొసగవలెనని ఈసభవారు తీర్మానించుచున్నారని అనుప్రతిపాదన మొనర్చిరి. ఈకార్యదర్శుల వేతననిర్ణయము శాసనసభవారి యధీకరముననున్నది. వీరి నియోజనము గవర్నరుగారి యధీకరమున నున్నది. గతమాడువత్సరములలో గలిగిన యనుభవమును గాంచినయెడల, నీకార్యదర్శుల యావశ్యకత డెలియనగును. ద్వంద్వపరిపాలనకింద, కార్యక్రమము చాల చిక్కులుగా నగుచున్నది. శాసనసభ్యుల ప్రశ్నలకు సమాధానమును తయారు జేయుటయు, చర్చకు గావలసిన ముఖ్యవిషయములను తయారు జేయుటయు, బిల్లుల రచించుటలో సహాయ మొనర్చుటయు కొన్నిసమయములలో అధికారములో నున్న పక్షములవలన చర్చలో పాల్గొనుటయు నీకార్యదర్శులు చేయవలసినవి.

సర్ పాత్రోగారు ప్రతిపాదనను బలపరిచిరి.

ఒక సవరణ

స్వామి వెంకటాచలముకెట్టిగారు:—గవర్నరుగారు నియమించిన యుద్వ్యోగుల వేతనములకొరకు, కార్యనిర్వాహక సభ్యుడు ప్రతిపాదించుటకు బదులు, పానుగల్లు రాజాగారు పాదించు టాక్సర్వకరముగ నున్నను ఆవిషయమును దానిపుడు ప్రశ్నింపనని నుడివి పానుగల్లు రాజాగారి ప్రతిపాదనపైన మున "కార్యదర్శుల వేతనమును నెల 1 కి రు. 1 చొప్పున నిర్ణయింపవలెను" అనుతీర్మానమును సవరణగా నుపపాదించిరి. ఆయవ్యయపట్టిక చర్చ సందర్భమున నీ వ్యవధి లేదను కారణముచే నీ విషయము చర్చించుట కవకాశము నీరాకరింపబడెను. గత నాల్గుసంవత్సరములలో నీ కార్యదర్శుల బాసన్నిపని రవ్వంతయైన లేదు. కార్యనిర్వాహకసభ్యులు సంబంధించినంతవరకు, ఈ కార్యదర్శులెట్టి సహాయమును పొందలేదు. (గా. న్యాయశాఖసభ్యుడు:— వారు మంత్రులకు సహాయ మొనర్చుట కుద్దేశింపబడిరి) తమకు నిర్ణయింపబడిన పనిని, ప్రాతకార్యదర్శు లేమాత్రము నొనర్చలేదు. ఈ యుద్వ్యోగములచే, శాసనసభ్యులయందలి నీరిని వ్యాపింపజేయుచున్నారు. వెనుక నొకచర్చసందర్భమున డా. న.కేశవమొదలియ్యగారు తన్ను, కార్యదర్శిగ నుండవలెనని పానుగల్లు రాజాగారు గోరి రనియు, ఆవధి సంగీకరించినచో, పైవేట్లుప్రాక్టిసు నొనర్చుకొనుటకుగూడ వసతుల నొసగెదమనియు నుడివెను. కాని ఆతడంగీకరింపలేదు.

ఎస్. సత్యమూర్తిగారు:— మంత్రివర్గ పక్షమువారు, యూరపియను యుద్వ్యోగుల అధిక వేతనములగురించి ఆశ్చర్యించుచు, తమకు తిరుగ పెద్దవేతనముల గోరుట హాస్యాస్పదము. రిటైరించిమెంటు కమిటీవారు, ఈ యుద్వ్యోగుల లవసరమనియు, వీరి వేతనముల తీసివేయవలసినదనియు గావించిన మాచనలు ఈ సందర్భమున సంపూర్ణముగ నీరాకరింపబడెను. అప్పటివఱగాయకుడగు సర్ చారల్స్ టాడుహంట్లగారు గూడ సభ్యుల కంగీకరించెను.

(గవర్నరు రాజాగారు:— నేనిప్పుడు నియమింపబడు క్రొత్తకార్యదర్శుల గురించి మాత్రమే మాటలాడితిని.)

సత్య:— అట్లుగనుక జూలైమాసమునండి వేతనముల నొసగవలె నని కోరుటకు కారణమేమి? వీరు జూలై నెలనండియు జేసినపనియేమి? ఏబిల్లుల తయారుజేయుటలో సహాయ మొనర్చిరి? ఎన్ని ప్రశ్నలకు ప్రత్యుత్తరముల తయారొనర్చిరి? వీరు మంత్రులసాత్తుగాడు. ప్రాత కార్యదర్శులు ఒకరు తిరుచునాపల్లిలోను మరియొకరు మరియొకచోటను తమతమ గృహములలో నెలయంతయు గూర్చుని యుండి వారు. వీరు దినమంతయు పనిజేయు కార్యదర్శులు. వీరికిని పార్లమెంటుకి అందరు కేక్రటరీలకును ఎట్టిపోలికయులేదు. తమపక్షమునకు మరిమాడు వోట్లను జేర్చుకొనుటకు మంత్రివర్గమువారి కొకమాగ్గములేవనిధికములేదు. వీరు తమ కెట్టిసహాయమును జేయుట లేదనియు వీరిసార్వ పనినిగురించి తమ కేమియు డెలియదనియు లామెంబరు ఇదివరకు ప్రశ్నలకు ప్రత్యుత్తరముల నొసగునప్పుడు డెలిపిన విషయములను సత్యమూర్తిగారు దాహరించిరి.

గా. సి. పి. రామస్వామి అయ్యగారు:—ఆర్థికదృష్టితో చూచినయెడల నీకార్యదర్శులకు తక్కువవేతనముల నొసగ గలుగునెడల బాగుగనే యుండును. నే నిదివరకు డెలిపిన జవాబులనుండికదలను. కార్యనిర్వాహక సభ్యులనును మాకు పార్లమెంటుకివిధు లేవియులేవు. నిరంతరశాధికార వర్తమని పిలువబడువారిలో మేము చేరదము. మాకును 100 లేక 200 ప్రశ్నలకు ప్రత్యుత్తరముల నొసగునవసరము గలుగునెడల అందరు కేక్రటరీల నేర్పరుచునవచ్చును. అందుకు శాసనము అంగీకరించుచున్నది.

సర్ ఎ. పి. పాత్రోగారు:—కార్యదర్శుల నియమింపవలెనని శాసనములో స్పష్టముగ విధింపబడెను. మాడువత్సరముల యనుభవము సంపాదించిన తరువాత నిప్పు డీకార్యదర్శులు తప్పక అవుసరమని మాకు దోచెను. అందుచే సవరణ సంగీకరింప వీలులేదు.

ఇప్పటికి నాల్గు గంటలయ్యెను. రాష్ట్రీయ స్వపరిపాలనా తీర్మానము చర్చింపవలసి యుండుటచేతను ఇంకను చాలమంది మాటలాడవలెనను నభిప్రాయమును డెలుపుచేతలు, చర్చలేపటికి ఆపియుంచబడెను.

రాష్ట్రీయ స్వపరిపాలన తీర్మానము

డి. బి. ఎ. ఎస్. కృష్ణరావు పంతులుగారు:— మదరాసు రాష్ట్రమునకు స్వపరిపాలన మొనగవలెనని, ఈసభవారు గోరుచున్నారని భారతప్రభుత్వమువారి కెరిగింపవలె నని గవర్నరుగారిని గోరుచు కృష్ణరావుగారు దుపపాదించిన తీర్మానముతరువాత చర్చకువచ్చెను. సంస్కరణలను గురించి ప్రస్తుతము విచారణను సాగించుచున్న భారతప్రభుత్వమువారి నీప్రభుత్వమువారియొక్క యుక్త శాస్త్ర సభ వారి యొక్క యుక్త సభిప్రాయములను డెలుప వలెనని కోరక పోవుట దురదృష్టకరము, విచారకరము. రాష్ట్రీయ స్వపరిపాలనము విషయమున నీరాష్ట్రము నన్నిపక్షములవారును, ప్రజలును తమ యభిప్రాయములను స్పష్టముగ డెలిపియుండిరి. భారత సంస్కరణల విచారణసంఘము నెదుట స్పష్టముగ డెలిపియుండిరిని సోదాహరణముగ జూపిరి. ప్రస్తుతము జరుగుచున్న విచారణయందు ప్రాతమంత్రులను ఇతర రాజకీయనాయకులను నొసగుచున్న అమూల్యము సాక్ష్యమును గమనించినయెడల ద్వంద్వపరిపాలనమెంత అసాధ్యమో డెలియగలదు. జాయంటు పార్లమెంటరీ విచారణసంఘము నెదుటగూడ ప్రముఖులగు రాజకీయజ్ఞులు కార్యనిర్వాహకసభాలోనేమి అధికారులయందు బాధ్యతనెలకొల్పినిది, బాధ్యతాయంత పరిపాలన ముండజాలదని డెలిపిరి. ఈవిషయమున మాంటాగూషెమ్ము ఫర్మ విచారణలో మద్రాసు ప్రభుత్వమువారు గూడ పూర్తిగనిదే యభిప్రాయమును డెలిపియుండిరి. 1919 లో మద్రాసు ప్రభుత్వమువారు సంస్కరణలను గురించి శాసనసభవారి యభిప్రాయము నడుగగా రాష్ట్రీయపరిపాలనమే మువసరమనిదెలిపియుండిరి. ఏయేశాఖల ప్రజాయత్త మొనర్చవచ్చునను ప్రశ్నవచ్చినపుడుగూడ పరిపాలనలో విభజనముపనికిరాదనియు సంపూర్ణ బాధ్యతాయంత పరిపాలన మువసరమనియు దిరిగిదెలిపియుండిరి. రాష్ట్రీయప్రభుత్వములలో సంపూర్ణ బాధ్యతను కేంద్ర ప్రభుత్వమును వెంటనే నెలకొల్పవలెననియు చాలకాలమునుండి బాధ్యతగల రాజకీయజ్ఞులు డెలిపియుండిరి. భారతీయులు, లాల్బాదులు, ల్యాండు రెవిన్యూ మొదలగుశాఖలను సంపూర్ణముగ సామర్థ్యముతో నిర్వహించుచున్నారు. గత మాడుసంవత్సరములనుండియు మంత్రుల పరిపాలనముగూడ కీర్తికరముగ నున్నదేగాని తేరుగాదు, నాథు గానుమాత్రము, శాసనసభకు

బాధ్యులుగ ప్రకటింపబడినను, ఆచరణయందు అట్లుండకు ఎంతమాత్రమును పిలువబడెను. మనలో మనకు వివాదములుండవచ్చును. అవి తుల్యంబకలహములగుటచే మనము సావధానముగ పరిష్కరించునవచ్చును.

గ్రహముగారు:— ప్రభుత్వసభ్యుల యభిప్రాయముల నీసందర్భమున ప్రకటించుటకు పిలువబడు. వారు తమ యభిప్రాయముల నిదివరకే భారత ప్రభుత్వమువారికి పంపివేసిరి. కాని ఈసభవారి యభిప్రాయముల భారతప్రభుత్వమువారికి పంపుటకు ప్రభుత్వమువారి కెట్టి అభ్యంతరమును లేదు.

సత్యమూర్తిగారు:— ఈవిషయమున ప్రభుత్వసభ్యులు తమ యభిప్రాయములను వెల్లడించుచు ఉండుట యందీసభయెడల వారు అర్హులగు గౌరవభావముతో ప్రవర్తించలేదు. ఇట్టియుఖ్యముగ విషయమున ప్రభుత్వసభ్యుల యభిప్రాయము తమియో దెలిసికొనుట కీసభవారికి హక్కుగలదు.

న్యాయశాఖసభ్యుడు:— ఈవిషయమున ప్రభుత్వసభ్యులకు కొన్ని యభిప్రాయములు గలవు. భారతప్రభుత్వమువారు, గుప్తముగిరినీ, మద్రాసు ప్రభుత్వమువారి యభిప్రాయముల నడిగిరి. ప్రభుత్వసభ్యులు తమయభిప్రాయములను ప్రభుత్వమువారికందజేసిరి. భారతప్రభుత్వసభ్యులు తమదెలిసిన యభిప్రాయము ప్రకటింపజాలరు.

సత్యమూర్తిగారు:— గౌరవనీయసభ్యులు ప్రభుత్వము తరపున తీర్మానముపై తమయభిప్రాయము మేమియో తెలుపవచ్చును. చాలముఖ్యమగు తీర్మానము సభవారియెదుటగలదు. ఈ తీర్మానముపై తమయభిప్రాయములను తెలుపమని ప్రభుత్వసభ్యుడు చెలుపుచున్నాడు. పార్లమెంటరీ పద్ధతులను, ఆచారములను, ఇట్టిపరిస్థితులం దెట్లు పెరుగగలవు. సంస్కరణములలో నొసగితిమని తెలుపు పార్లమెంటరీ సంస్థాపనకెట్టి బూటకములతో ఇందువలన దెలియగలదు? ప్రభుత్వపుబ్లిష్మెంట్ గూర్చిన సభ్యులందరును, తామందర మొకటిగా ననుకొనవలెను. తామప్రజలవిశ్వాసమును గోల్పోయినపుడందరు నొక్కటిగా రాజీనామా నొసగవలెను. నియోజకవర్గమునందు తనసంతృప్తిజ్ఞానము లేదనునది పట్టిబూటకము. ఈ దినమున నీ పురపాలకసంఘపు ఎన్నికలలో స్వరాజ్యపక్షవిజయముల గాంచినయెడల వివిషయము దెలియగలదు. ప్రభుత్వము ప్రజాభిప్రాయమును వ్యక్తీకరించునదిగ నుండవలెను. ప్రజాయత్తశాఖలందుగూడ నేవిధముగ బాధ్యతయు, యధార్థములతో లేదు. పంజాబు ప్రభుత్వమున ప్రాతమంత్రియగు లాలా హరికిషన్ లాలాగారు, సంస్కరణల విచారణసంఘమునెదుట సాక్ష్యమొసగుచు, తనకు, గవర్నరుగారికి సలహా నొసగుటకంటె నెక్కువయధికారముగాని బాధ్యతగాని లేదని దెలిపియుండిరి ఇది కొంతవరకు బాధ్యతగల ప్రభుత్వము గాదు. బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వమును గాదు. బాధ్యతాయుత పరిపాలనమొసగి అధికారమునంతను కేంద్రప్రభుత్వమువారిచేతులం దుండుకొనినను ఎట్టి ప్రయోజనమునునుండదు. ఈసంస్కరణలప్రశ్న ప్రభుత్వమువారికిని, ప్రజలకును ఒడంబడిక రూపమున రాండులేబిలు సమావేశమున పరిష్కరింపబడవలెను గాని ఇంకొకవిధముగ సంతృప్తికరముగ పరిష్కరింపబడజాలరు. ఈవిషయమున అధికారముననున్న పక్షముయొక్క నాయకులుగూడవోటుల నొసగెదరని నమ్ముచున్నాను.

వీరయ్యగారు:— నిమ్మకాయలప్రతినిధి యగు వీరయ్యగారు తీర్మానము నెఱుఁచుచు, అగ్రనెట్లములవారు నిమ్మకాయలయెడల నిరాదరణభావముతో నున్నారనియు, అందుచే నిష్కణ్డిస్తపరిపాలన మొంగబడినయెడల నిమ్మకాయలకు నష్టమనియు నుగిసిరి.

సర్ పి. వి. రెడ్డి నాయుడుగారు:— మొదట వీరయ్యగారి ఆక్షేపణలకు ప్రత్యుత్తర మొసగుచు సంస్కరణలకు పూర్వము నిమ్మకాయల సీతినీ ఊహించుకొని

ప్రస్తుతస్థితితో పోల్చి చూచుకొనినయెడల సంస్కరణలక్రింద మంత్రులును ప్రభుత్వమువారును ఎంతయభివృద్ధి యొనర్చగలిగిరో తెలియవచ్చును. వీరయ్యగారు సరిగాగమనించినచో బాధ్యతాయుత పరిపాలనకంద, వారిస్థితి త్వరితముగ నభివృద్ధి నొందు నేగాని వేరుగాదు. మద్రాసు రాష్ట్రమునందు సంస్కరణల నిర్వహణమునకు అన్నియవకాశముల నొసగితిమి. ద్వంద్వపరిపాలన మాచరణ కసాధ్యమైనను, జయప్రదముగ నిర్వహించితిమి. అందుచే నీ రాష్ట్రమునకు స్వపరిపాలనమును గోరచున్నాము. ఒకే గృహమందు రెండుపైత్తనములున్నచో గృహనిర్వహణ మేమాత్రమును సాగజాలదు. అభివృద్ధిశాఖామంత్రికి, అభివృద్ధిశాఖ యొసగబడెనుగాని, అటపిశాఖ ప్రభుత్వశాఖగ నొసగిరి. ఇట్లే ఇతరగ్రామశాఖ లేకుండ వ్యవసాయశాఖయు, పోస్ట్ క్లర్క్ శాఖ లేకుండ సారిక్రామిక శాఖయు, కార్మిక శాఖ లేకుండ బాయిలర్ల శాఖయు నొసగబడెను. ఇట్టిస్థితిగూ మంత్రి ఏమి చేయుగలడు? సంస్కరణల నభివృద్ధిజేయుటకు గురించి విచారించుటకు నియమితకాల మింకను రాలేదని కొందర యేపించుచున్నారు. కాన నమలతో నియమితకాలము, అధికవ్యవధిని మాత్రమే నూచించును. అవసరమునో నీలోగానే నియమింపవచ్చునని మాంటాగూగారే కామన్సునభిలో దెలిపియుండిరి. సంస్కరణలమొదటి ఒకటిరెండు సంవత్సరములలోను, భౌగోళిక శాసనాదర్శముగ తెలుపబడిన, అధికారముల భారతీయులవర మెనర్వకార్య మొకవిధముగ జరిగెను. కాని తరువాత మందగించెను. లేక విషయ రిపోర్టులను నీకార్యము ఆగవచ్చును 4) వత్సరములవరకు నిలిచిపోవును. నేను మంత్రిగ నున్నకాలమున అనుభవించినకష్టము తెన్నియొగలవు. కానీ నేనిచ్చటవానినిబహిరంగపరుపరదు. ప్రజాయత్తశాఖలలో నేనివిషయము నేమి జరుగుచున్నదో కార్యనిర్వాహకసభ్యులకు దెలియును. కాని రిజర్వడు శాఖలలో జరుగు విషయములు, అంతయు ముగియువరకు మంత్రులకే మాత్రమును దెలియదు. ఆర్థికబాధ్యతాయుతప్రభుత్వమునకు ఆర్థికశాఖ ముఖ్యము. ఆశాఖప్రజాయత్త మొనర్చు నిది ఎట్టిసంస్కరణ నొసగినను ఏమాత్రమును లాభము లేదు.

తరువాత, ది. బి. పి. కేశవస్వామి, వి. మునుస్వామి నాయుడు గార్లు తీర్మానమును బలపరుచుచు మాటలాడిరి.

యావోలిపాపాబు గారు:— మహమ్మదీయ సంఘము తరపున వీరు తీర్మానమును బలపరచిరి. అల్పసంఖ్యాకుల హక్కుల భంగము గలిగింప మని సత్యమూర్తిగారు వాదన మొనర్చియుండుటచేతను దేశమంతటియొక్క అభివృద్ధిమార్గమున, అల్పసంఖ్యాకులు అడ్డముగ నిలిచియుండరాదను కారణము చేతను సభ వారి ఏకగ్రీవాభిప్రాయమును వెలిబుచ్చుటకును తానీ తీర్మానమును బలపరుచుచుంటిని నుడివిరి. ప్రస్తుత ద్వంద్వపరిపాలనను ప్రజలేగాక, ఉద్యోగులుగూడ తొలగించుకొనగోరుచున్నారు. రాష్ట్రీయ స్వపరిపాలనకుగాను ముందుగా ఆర్థికశాఖ ప్రజలయధిన మొనర్చుకొనుటవసరము.

సాలానాగారు:— క్రైస్తవసంఘముతరపున వీరు తీర్మానమును బలపరుచుచు, ప్రస్తుత శాసనసభల కెట్టి అధికారమును లేకపోవుట గురించి నుడువుచు కొంతమంది వోటులు, కాన సభలో కేయుచున్న పని యేమియని యడిగినపుడు, సభాభవనమునందు గొప్పవాదము నొనర్చుచున్నామని చెప్పిగినినదివెను. ప్రస్తుతసాంఘిక ప్రాతినిధ్యపద్ధతులను వీరు ఖండించుచు, అల్పసంఖ్యాకులకారకు, ప్రాప్తోనలు ప్రాతినిధ్యపద్ధతి నవలంబింపవలెనని నుడివిరి. తరువాత తీర్మానము వోటునకులెట్టిగా నంగీకరింపబడెను.

5 X 11 80 నిమిషములకు సభ ముగిసెను. తిరిగి రేపు. 11 గంటల సమావేశముగను.

* * * * * సమావేశపరిమితి ఈసమావేశము మాడునెలలు జరుగును. ఆరవినములు అనుద్యోగసభ్యులకార్యక్రమమునకు గవర్నరుగారు నియమించిరి. ప్రతి నెలయందు జరుగుసభలోను రెండవములు అనుద్యోగ సభ్యులకార్యక్రమమునకు ప్రత్యేకించితి నని అధ్యక్షుడు ప్రకటించెను.

ప్రశ్నోత్తరములు
(నిన్నటితరువాయి)
చెంగల్పట్టు డిస్ట్రిక్టుబోర్డు
సత్యమూర్తిగారు:—ప్ర.—1. ఎం కృష్ణస్వామిరెడ్డిగారే కారణములవలన చెంగల్పట్టుజిల్లా బోర్డు అధ్యక్షుడుగా నియమింపబడెను? ఆవదనికి భాగి ఎట్లు కల్గెను? 2. వా రాజిల్లావాసులేనా? 3. వారిందుగులునలుగురు ఆబోర్డుసభ్యుల? 4. బోర్డులో కులములన్నిటికి ప్రాతినిధ్యమున్నదా? 5. తండ్రిగారు అధ్యక్షుడుగా నందినందున కొడుకున కావడవి వచ్చినదా? (6) నామినేటు చేయబడిన సభ్యుడు అధ్యక్షుడుగా ఎన్నుకొని బిడకుండ ప్రభుత్వమేమైన? యమముల నేర్పరుచునా గలదా? జ:—(1) దొరస్వామిరెడ్డిగారు రాజీనామా నిచ్చుటచే భాగియైన స్థానమున రెడ్డిగారు సభగారు ప్రయోజనకారుడని బోర్డు అధ్యక్షుడుగా నియమింపబడెను (2) ఆనియే ప్రభుత్వము విన్నది? 3.4 ఆసంగతినిగూర్చి ప్రభుత్వమునకు తెలియదు. (బోర్డు మొదల పట్టిని సభ్యుడు చూచుకొనవలయును) 5. కాదు, ఎన్నుకొనబడిరి. 6. ప్రభుత్వమున కట్టి యుద్దేశ్యము లేదు.
లాకా లేజీ పునర్నిర్మాణము
సత్యమూర్తిగారు:—ప్ర.—1. లాకా లేజీ పునర్నిర్మాణ సంఘనివేదికను ప్రభుత్వమునకు వచ్చినదా? దానినిగూర్చి విచారణ పల్పిరా? 2. దానిపై నేమైన ఉత్తర్వుల నిచ్చిరా? లేనిచో ఎప్పుడెప్పుడ? (3) అట్టి ఉత్తర్వుల నివేదికను బల్లపై నుంతురా? జ:—(1) (2) ఆనివేదికను ప్రభుత్వచారిత్రక్రింద నున్నది. (3) ఆవిషయమై ఆలోచింపబడును.
కామర్సు సారశాల స్థాపనము
ఆర్. లీరియన్ గారు:—ప్ర.—(1) మదరాసు కల్లికోటలందు తప్ప ప్రతి జిల్లాలోను కామర్సు పాఠశాల నొకటి స్థాపింప నూహించుచున్నదా? (2) ఏ ప్రభుత్వేతర కామర్సు పాఠశాలనైన ఒప్పుకొని సహాయము చేయుచున్నదా? (3) ఇతే అట్టిమార్కులు నామములతో ఆవి యున్నస్థానములు. (4) కల్లికోట, మద్రాసులలో తప్ప గవర్న మెంటు పాఠశాల రెండైన గలవా? జ:—(1) ప్రతిజిల్లాకు ఏర్పాటుచేయు నుద్దేశములేదు. ఉత్తరజిల్లాల ఉపయోగార్థము ఒకమూల స్థాపించుట ఆలోచనలో నున్నది. (2) (3) 1922-23 పబ్లిక్ యిన్స్ట్రక్షన్ బోర్డు పార్టు II ను చూడుడు. (4) లేదు.
మదరాసు విద్యానియమములయందు హిందీనొక దేశభాషగా నెఱుఁపకొనుట
సత్యమూర్తిగారు:—ప్ర.—(1) మదరాసు విద్యానియమములప్రకారము హిందీ నొక దేశభాషగా నొప్పుకొందురా? లేనిచో ఎందుకని. జ:—ఈ రాష్ట్రభాషగాదు. మదరాసు విద్యానియమములలో దాని నొక దేశభాషగా నొప్పుకొనలేదు. అది మాతృభాషగాకలవారి కిట్టి నియమము లభ్యంబముండదు.
గవర్న మెంటు రికార్డులందు ఆదిద్రావిడుల సంబోధనము
ఆర్. లీరియన్ గారు:—ప్ర.—(1) గవర్న మెంటురికార్డులందు పరయన్ అనుమాట తీసివేయబడలేదా? (2) నామి పరయన్ అనుమాటకి “గారు” అనక ఉత్తరద్రావిడులమాట నిజమేనా? (3) దీనివిషయంలో ప్రభుత్వముపరమగృహ్యచేయునా? జ:— పంచమ, పరయాలను బదులు, ఆదినాంధ్ర ఆదిద్రావిడులని కలుపవలెనని ఉత్తర్వులయిబడెను. (2) అవును. (3) అధికారులు “గామి” అను మాటవలనకు శపయోగించు విషయమున ప్రభుత్వమువారు జోక్యంకల్పించుకొనజాలరు.

నూతనయంత్రములు నూతనపరికరములు

నరసృతిపవర్రెన్ రాజమండ్రి

తెలుగు—నాగరి—అరవము—ఇంగ్లీషు—లో గ్రంథములు మొదలగునవి ముద్రింపబడును.

తెలుగుపాఠములు
శనర్లు
కావ్యబుక్కులు
రసీదు బుక్కులు
శుభలేఖలు
ఆఫీసుబుక్కులు
ఇలుండుల వాలిపేపర్లు
చక్కెర
ముద్రింపబడును.

1493 గ్రంథములలోని కుసయుక్తములగు బొమ్మలు అనగా ఎన్ గ్రేవింగుపనులు చక్కెరగా తయారుచేయబడును.

ఆంధ్రపత్రిక

1924 వ సం॥ ఆగస్టునెల 19 వ తేది

మంగళవారము

రాష్ట్రీయస్వాతంత్ర్యము:
మద్రాసు శాసనసభవారి
యంగీకారము

మద్రాసురాజధానికి రాష్ట్రీయ స్వాతంత్ర్య మొసగవలయునని, రా॥ బి॥ ఆమంచెర్ల సుబ్బు కృష్ణారావు పంతులుగారు ప్రోపాదించిన తీర్మానమును నిన్నటిదినము మద్రాసు శాసనసభవారికి గ్రహముగ సంగీతించిరి. ద్వంద్వప్రభుత్వము నిష్ప్రయోజనమని, మంత్రిపదవి నింతకుమున్ను నిర్వహించిన సర్ కూర్మా వెంకటరెడ్డి నాయుడుగారు ఖండితముగ బలికి, సహాయ సుభవములను వివరించిరి. ప్రస్తుత మంత్రిలును కార్యనిర్వాహక సభ్యులును మానము దాల్చియుండుట మాత్రము, సభ్యులుగ దోచును. మద్రాసు ప్రభుత్వమువారు తమ యభిప్రాయములను ఇండియా ప్రభుత్వమువారికి రిహస్యముగ చెలిపిరి. అందుచే తమ యభిప్రాయమును సభ్యులసభ్యులు చెలుపవలెదట. ఇందులో సరిమరిహస్య మగు విషయములేవియు గనుపించవు. రాష్ట్రీయ స్వాతంత్ర్యము అవసరమనిదోచిన నటుల చెప్పవచ్చును. లేనియెడల భీష్ముగ సభిప్రాయ మీయవచ్చును. అతియగాని యిట్టి ముఖ్యోపయమై దానిక వేలనో చెలియదు. శాసనసభతో సంప్రదింపి, మద్రాసు ప్రభుత్వమువారు తమ యభిప్రాయమును ఇండియా ప్రభుత్వమునకు పంపియింప వలసివచ్చింది. శాసనసభతో నాలోచింపవలసి యుండెనుగాని? అటులయూలోచింపవలయుటకు వీలులేదని, మంత్రిలు గవర్నరుగారితో జెప్పిరా? క్యాబినెట్టునభయం దీక్షివయము తేటపరచబడెనా?

మద్రాసు శాసనసభవారికి గ్రహముగ తీర్మానించినను, ప్రభుత్వమువారి యభిప్రాయ మేదయో తెలియలేదు. ప్రభుత్వమునందు సభాగము శాసన సభకు శాభ్యత వహించియున్నను, ప్రభుత్వాభిప్రాయము తెలియకుండుట ఆశ్చర్యములో నాశ్చర్యము. శాసనసభవారి యభిప్రాయమును ఇండియా ప్రభుత్వమునకు పంపుటకుమాత్రము గాని గ్రహముగా రంగీకరించిరి. ఈమాత్ర మను గ్రహమునను జూపినందులకు సంతసించవచ్చును. “ద్వంద్వప్రభుత్వము అసంభవము” అని సర్ వెంకటరెడ్డి నాయుడుగారు చెప్పినవిషయము, సందియమున విశేషములేదు. మంత్రిపదవులను నిర్వహించిన, కేల్కర, చిట్టపిమ్మ, పారిశ్రామిక లాల్, చింతామణిగారు వీరివలెనే నాశ్చర్యముచేసిరి. అసంభవముగు పరిపాలనాపద్ధతిని వెంటనే రద్దుచేయుట చూపశక్తియు. పూర్వ మంత్రిలందఱును, కోశాధికారియే నిజ ప్రభుత్వాధికారియని, నిదర్శనపూర్వకముగ చెలిపిరి. మంత్రిల యాలోచనల నన్నిటిని, కోశాధికారి త్రోసివేయచుండెనని, మంత్రిలంగీకరించిరి. కోశము చేతికిరానిది, స్వపరిపాలనమునున్నయని, వెంకటరెడ్డి నాయుడుగారు జంకులేక చెలుపుటబట్టి సత్యమును గ్రహించవచ్చును. రాష్ట్రీయ స్వాతంత్ర్యముతో బాటు, కేంద్రప్రభుత్వ శాభ్యతను గూడ వెంటనే సంపాదించవలయును. స్వపరిపాలనమును ముక్కులు ముక్కులుగ విభజించ వీలులేదు. కేంద్రప్రభుత్వమున పూర్వ శాభ్యతను గోరుటకు, మితవాద పోదరు లింకను జంకుచున్నారు. మిలిటరీ మున్నగు శాఖలలో నవసరమయినచో, యూరపియను యద్యోగులను మరల కొంత కాలము వరకు నిలుపుకొనవచ్చును. అంతియగాని, పరిపాలనమును ప్రజల హస్తములలో నుంచుకొనుటకెట్టి యభ్యంతరముండును? మిలిటరీ వ్యయమును ప్రజాప్రతినిధులు నిర్ణయించుటకు వీలులేకున్నది. హిందూదేశ మభివృద్ధి చెందుట దుస్సాధ్యము. అనవసరవ్యయమును తొలగించి, ప్రజేచ్ఛననుసరించి ప్రభుత్వకోశమును పెచ్చించకన్నచో, దేశమున కిసుమంతయు ప్రయోజనముండదు.

సర్ ఆలీ ఇమాంగారు లండను టైమ్సుపత్రికకు వ్రాయుచు, సంపూర్ణ రాష్ట్రీయ స్వాతంత్ర్యమును, కేంద్రప్రభుత్వమున పాక్షిక శాభ్యతయు అత్యవసరములని సూచించిరి. మొత్తముమీద, ప్రస్తుత సంస్కరణములపై ప్రేమగలవా రొక్కరును గనుపించరు. ద్వంద్వప్రభుత్వముతో సరిపెట్టుకొను పక్షమీదేశమున గనుపించదు. ప్రజాభిప్రాయ మిటులున్నను, సంస్కరణ శాసనమును మార్చుగూడదని ఎలుగైతి చాటువా రింకను ఇంగ్లండులో గలరు. వీరు కంప్లెక్సుమీసికొని, స్వరాజ్యాభిలాష దేశములో నెటుల పెరుగుచున్నదనియు జూడజాలకున్నారు. ఇంగ్లీషు సహాయమంత్రిగ బనిచేసిన, వీన్ టుటనుగారు హైందవ వ్యవహారములగూర్చి తమ కన్నయ పిలిచినను పలుకుట విచిత్రము. వీరు రెండు నెలలు ప్రభుత్వ మందిరములలో నివసించి, సర్వమును గ్రహించితిమని ప్రగల్భముల పలుకుచున్నారు. కాని నిష్పక్షపాతపౌరుషములగు విదేశీయులు మాత్రము, హిందూదేశము స్వాతంత్ర్యాభిలాషతో తాండవమాడుచున్నటుల గ్రహించుచున్నారు. న్యాయాయుక్తు మున్నపత్రికా ప్రతినిధియగు జమ్మండుగారు జయితోకు వెడలినవారిలో నొకరు. అట్టివారు న్యాయాయుక్తు మున్నపత్రికలో నేమని వ్రాసిరో చూడవచ్చును. దేశము స్వరాజ్యనివాసిముతో మారుమోగుచున్నదనియు, అన్ని పక్షములవారును అన్ని తరగతులవారును స్వరాజ్య సిద్ధికై పరితపించుచున్నారనియు, స్వరాజ్యమును వెంటనే ప్రసాదించనియెడల, ఐరిషు సమస్యకన్న హైందవసమస్య వేంబుడుండుగు లెక్కుడు విషమమగుననియు, జమ్మండుగారు తేటపరచిరి. ప్రజలతో కలసి మెలసినవారి కెల్లరకును ఇట్టిభావమే పొడవైతమానదు. మితవాదులును జస్టిసు పక్షము వాదించుచున్నది, స్వరాజ్యావశ్యకతను జంకులేక చెలుపుండు, బ్రిటీషు ప్రభుత్వము వారింకనుకదల పెడలక యండుటకు వీలులేదు. ఫిలిప్సెనుదీపులకు సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్య మొసగక తప్పదని, అమెరికా ప్రభుత్వమువారు గ్రహించిరి. బ్రిటీషు ప్రభుత్వమువా రింకను నిజ ప్రభుత్వాధికారియని, నిదర్శనపూర్వకముగ చెలిపిరి. మంత్రిల యాలోచనల నన్నిటిని, కోశాధికారి త్రోసివేయచుండెనని, మంత్రిలంగీకరించిరి. కోశము చేతికిరానిది, స్వపరిపాలనమునున్నయని, వెంకటరెడ్డి నాయుడుగారు జంకులేక చెలుపుటబట్టి సత్యమును గ్రహించవచ్చును. రాష్ట్రీయ స్వాతంత్ర్యముతో బాటు, కేంద్రప్రభుత్వ శాభ్యతను గూడ వెంటనే సంపాదించవలయును. స్వపరిపాలనమును ముక్కులు ముక్కులుగ విభజించ వీలులేదు. కేంద్రప్రభుత్వమున పూర్వ శాభ్యతను గోరుటకు, మితవాద పోదరు లింకను జంకుచున్నారు. మిలిటరీ మున్నగు శాఖలలో నవసరమయినచో, యూరపియను యద్యోగులను మరల కొంత కాలము వరకు నిలుపుకొనవచ్చును. అంతియగాని, పరిపాలనమును ప్రజల హస్తములలో నుంచుకొనుటకెట్టి యభ్యంతరముండును? మిలిటరీ వ్యయమును ప్రజాప్రతినిధులు నిర్ణయించుటకు వీలులేకున్నది. హిందూదేశ మభివృద్ధి చెందుట దుస్సాధ్యము. అనవసరవ్యయమును తొలగించి, ప్రజేచ్ఛననుసరించి ప్రభుత్వకోశమును పెచ్చించకన్నచో, దేశమున కిసుమంతయు ప్రయోజనముండదు.

మువా రింకను నిజ ప్రభుత్వాధికారియని, నిదర్శనపూర్వకముగ చెలిపిరి. మంత్రిల యాలోచనల నన్నిటిని, కోశాధికారి త్రోసివేయచుండెనని, మంత్రిలంగీకరించిరి. కోశము చేతికిరానిది, స్వపరిపాలనమునున్నయని, వెంకటరెడ్డి నాయుడుగారు జంకులేక చెలుపుటబట్టి సత్యమును గ్రహించవచ్చును. రాష్ట్రీయ స్వాతంత్ర్యముతో బాటు, కేంద్రప్రభుత్వ శాభ్యతను గూడ వెంటనే సంపాదించవలయును. స్వపరిపాలనమును ముక్కులు ముక్కులుగ విభజించ వీలులేదు. కేంద్రప్రభుత్వమున పూర్వ శాభ్యతను గోరుటకు, మితవాద పోదరు లింకను జంకుచున్నారు. మిలిటరీ మున్నగు శాఖలలో నవసరమయినచో, యూరపియను యద్యోగులను మరల కొంత కాలము వరకు నిలుపుకొనవచ్చును. అంతియగాని, పరిపాలనమును ప్రజల హస్తములలో నుంచుకొనుటకెట్టి యభ్యంతరముండును? మిలిటరీ వ్యయమును ప్రజాప్రతినిధులు నిర్ణయించుటకు వీలులేకున్నది. హిందూదేశ మభివృద్ధి చెందుట దుస్సాధ్యము. అనవసరవ్యయమును తొలగించి, ప్రజేచ్ఛననుసరించి ప్రభుత్వకోశమును పెచ్చించకన్నచో, దేశమున కిసుమంతయు ప్రయోజనముండదు.

మద్రాసు కార్పరేషను ఎన్నికలు

మద్రాసు కార్పరేషను ఎన్నికలు జయప్రదముగ ముగిసినందులకు సంతసించెదము. కాంగ్రెసు అభ్యర్థులను నెలకొల్పి, అట్టివారికి నియమములను కొన్నింటి నేర్పరచి, స్వపక్షవిజయమునకై మొదట నుండియు పట్టుదలతో కృషిచేయుచున్న శ్రీమాన్ శ్రీనివాసయ్యంగారు అభివందనార్హులు. వీరి పలుకుబడియు, చాకనశక్తియును, కార్యరూపము దాల్చినవి. ఇకమందు అనన్యదృష్టితో వీరు ప్రజాసేవకై తమ జీవితమును ధారబోసిన, చెన్నపురియందు సత్వరాభివృద్ధి గలుగునని యూహించవచ్చును. నిన్నటిదినము జరిగిన నాల్గు వార్డుల ఎన్నికలలో మూడువార్డులలో కాంగ్రెసు అభ్యర్థులు గెలుపొందిరి. పెక్కువత్సరములనుండియు సిరవాస మేర్పరచుకొనినసభ్యులు విజయము గాంచుటబట్టి, దేశమునందు కాంగ్రెసు పలుకుబడి ఎంత యధికముగలదో గ్రహించవచ్చును. కార్పరేషను అధ్యక్షులును, పురాలసభ్యులునగు వి. తిరుమలపిళ్లగారితో, పాఫీ మహమ్మదుగారు పోటీపడవలసి వచ్చెను. తిరుమలపిళ్లగారికి స్థానబలిమి యధికముగ నున్నను, కాంగ్రెసు అభ్యర్థియే గెలుపొందెను. ఇటులనే చాలకాలమునుండియు కార్పరేషను సభ్యత్వము వహించి పాటుపడుచున్న దేశికాచారి గారికి, క్రొత్తవారగు అబ్దుల్ హమీదుఖానుగారు పోటీగనిల్పవబడి, విజయము బడసిరి. ఎన్నికలలో విజయముగాంచిన, చక్రయ్యశెట్టి, పాఫీమహమ్మదు, హమీదుఖానుగార్లు మువ్వరును అసహాయవాదులు. వీరు కాంగ్రెసు సర్వహణమునందు శ్రద్ధ వహించి పనిచేయుచున్నారు. వీరి యత్నాహము ఎన్నికలతో తుదముట్టదని విశ్వసించెదము. వీరు తమ శక్తి సామర్థ్యములను స్వధర్మమును నిర్వహించుటకై ధారబోయగోరెదము. సెప్టెంబరు 6 వ తేదీన, మరల నైదువార్డులకు ఎన్నికలు జరుగును. 12 వ వార్డుకు గోనుగుంట్ల వేంకటసుబ్రహ్మణ్యంశెట్టిగారును, 16 వ వార్డుకు పి. భక్తవత్సల నాయుడుగారును, 18 వ వార్డుకు డాక్టరు రామకామతుగారును, 1 వ వార్డుకు వావిళ్ల వేంకటేశ్వరశాస్త్రిగారును, 23 వార్డుకు మీనాక్షిసుందరం పిళ్లగారును, అభ్యర్థులుగ నిలిచి యున్నారు. వీరు కాంగ్రెసు అభ్యర్థులుగ నియంత్రిలయిరి. వీరికి విజయము తప్పక చేకూరునని భావించెదము. కాంగ్రెసు పలుకుబడి నాధారముగ జేసికొని, ఎన్నికలలో విజయముగాంచుట సుకరము. అనేక పట్టణములందు, కాంగ్రెసుసభ్యులు విజయముగాంచి, స్థానికసంఘములను స్వాధీన పరుచుకొనియుండిరి. స్థానికసంఘములను వశపరచికొనుట, అసహాయధర్మమునకు విరుద్ధముగాదని, గాంధీ

మహాత్ము డీకరకు సూచించియుండెను. సానిక సంఘముల పరివేషణలకు, ప్రభుత్వముతో సహా కారమునకు చోటుగలదు. కాని, ఆ సహాయ కార్యక్రమము కొన్ని ప్రత్యేక విషయములకు మాత్రము సంబంధించియుండుటచే, మహాత్ముడు సానిక సంఘ ప్రవేశమును నిరాకరింపలేదు. కాని, కాంగ్రెసు కార్యక్రమమును వీలగునంతవరకు సానిక సంఘముల ద్వారా కొనసాగించుటకు మాత్రమే, యిట్టి యవకాశము నుడయోగింపదగినను. అన్యచింతతో నిట్టి కార్యమునకు గడగడ, విగ్రహ సప్తదాయకము సామాన్య మ్యునిసిపలు వ్యవహారములను చక్క బెట్టుట యటుండ, నిర్మాణకార్యక్రమమును ప్రత్యేకముగా పెంపొందింపవలసిన విధి, మాత్రమే సభ్యులపై నిలిచియున్నది. కాంగ్రెసు మ్యునిసిపలు డిప్యూటీ మేయరులలో నీక్రిందివి ముఖ్యము లని ఎంచవచ్చును.

(1) కార్పొరేషను సభలకుగాని మరి యే సభలకుగాని ఇతర కార్యములకుగాని వెడలునపుడు ఖద్దరు ఉడుపులను ధరింపవలయును.

(2) ప్రభుత్వసభ్యులను గాని లేక ప్రభుత్వోద్యోగులనుగాని స్కూలించుట కుద్దేశింపబడిన కార్యములకును సభలకును వెడలరాదు. వాని యందు పాల్గొనరాదు.

(3) రాజప్రతినిధులకును, గవర్నరులకును, కార్యనిర్వాహక సభ్యులకును, మంత్రులకు, ఇతర ప్రభుత్వోద్యోగులకును సన్మానపత్రముల నొసగుటకు నిరాకరింపవలెను.

(4) కార్పొరేషను ద్వారా ఎన్ని యవకాశములు లభించినా అన్నిటిని ఓసియోగించి, కాంగ్రెసు కార్యక్రమమును కొనసాగింపవలెను.

(5) కార్పొరేషనుచే నడుపబడెడి పాఠశాలలందు పిద్యకు జాతీయోత్సవములను సెలవిచ్చి రాటములను ప్రవేశపెట్టవలయును. జాతీయోత్సవాము గలుగునట్లు పిద్యావిధానము ననుసరించుచు నగరమునం దంతటను బాలురకును బాలికలకును పిద్య నుచితముగా నేర్పాటు చేయించవలెను. కార్పొరేషనుకు గల యవకాశముల నుడయోగించియు, లేని యవకాశములను వింధియు దృఢమయి నట్లుదలతో త్రాగుట దురభ్యాసమును రూపుమాపవలెను. కార్పొరేషను ఉద్యోగులు ఖద్దరు వేసికొనునట్లుల ప్రోత్సహించుచు, కార్పొరేషను ఉడుపుల నియవలసినపుడల్ల ఖద్దరునే సరిఫరా చేయవలయును.

ఇట్టి ప్రయోజనములను సాధించినగాని, కాంగ్రెసు మ్యునిసిపలు డిప్యూటీ మేయరులకు, తాత్కాలిక విజయములతో సంప్రప్తి జెందక, కాంగ్రెసు సభ్యులు మహాత్మునికి ప్రయత్నముగ నిర్మాణ కార్యక్రమమును సాధించినపుడే, వారి యునికి ప్రయోజనకరమగును. వీరు తమతమ బాధ్యతల నెట్లు నిర్వహించెదరో కాలమే తెలుపగలదు.

ఇంపీరియల్ బ్యాంకు మోసపుకేసు:

న్యూజెంటు గ్రాంబుగారు ఇ. పీరియల్ బ్యాంకు మోసపుకేసులో, క్రొను ప్రాసిక్యూటరును, అడ్వకేటు జనరలును విడిచి, స్పెషలు ప్రాసిక్యూటరుగా న్యూజెంటు గ్రాంబుగా నేల నియమించితిరిని, మద్రాసు శాసనసభలో నిది

ఆంధ్రుల గాంధీ మహాత్ముని వుజూనది

లక్షరూపాయలు సమర్పింపవలెను

19.8.24

యథా శక్తి ని తోడ్పడుదు

కోశాధిపతి కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు

చందాలు	ఇదివరకు	ఇదివరకు
ఇదివరకు	46641-4-5	23651-14-9
విశాఖపట్టణముజిల్లా పాలకొండ, స్వరాజ్య భవనము గాంధీ దాసు, కాశీకూరు కృష్ణమూర్తి పంతులుగారి ద్వారా వాగ్దానములు	36-0-0	30-0-0
మొత్తం.	46677-4-5	23681-14-9

పూజానికి సామ్యునింపు చరనామా:—కా. నాగేశ్వరరావు నెం. 7, లంబుశెట్టిపేడి, మద్రాసు

వరకు ప్రశ్నల నడిగియుండిరి. ఆవిషయమై సమాధానము జెప్పచు, ప్రభుత్వమువారు నేజాక ప్రకటన గావించిరి. ప్రభుత్వ సమాధానము కడుబలహీనముగ నున్నదని గ్రహింపవచ్చును. ఈ కేసులో వాదించుటకు న్యూజెంటు గ్రాంబుగారు ఎక్కుడు సమర్థులని పోలీసు కమిషనరుగారు ఎంచెరట. అందుచే, ప్రభుత్వమువారు వారిని ప్రాసిక్యూటరుగ నియమించెరట. క్రొను ప్రాసిక్యూటరుగారును, న్యూజెంటు గ్రాంబుగారును కలిసి బనిచేయ లేకబావుటచే, గ్రాంబుగారినే నిలిపెరట. ఇంతకన్నను విరుద్ధమగు చర్య వేరొకటుండునా? క్రొను ప్రాసిక్యూటరుగూ మీననుగారు అనమరులని చాటుటగాదా? పోనీ, అడ్వకేటు జనరలుగారయినను బనికెరారా? మాధన నాయరు గారికి హైకోర్టు జడ్జియగునని దలచి, వానిని నియమింపలేదట. ముందెన్నడో మరియొక ఉద్యోగమగునని, అడ్వకేటు జనరలుగారిని వదలుకొనుట ఎంత యన్యాయమో ఊహింపవచ్చును. పెద్దపెద్ద జతముల దీసికొనిన ఉద్యోగులు పనికిరాక, యూరపియను న్యాయవాదు లొకరిని ఎక్కుడు శన మొనగి నియమించుట అసమానకరము. అనమరులగుచో, ప్రభుత్వ న్యాయవాదులను పనులనుండి తొలగింపవచ్చును. ఈతీరున అసమానించుటమాత్రము, అట్టి యుద్యోగులకుగాని ప్రభుత్వమునకుగాని గౌరవదాయకము గాజాలదు.

లండను సమావేశ ఫలితము

లండను సమావేశ ఫలితము గూర్చి, మిత్రమండలి ప్రతినిధు లొకరినొక రభినందించుకొనుచున్నారు. కాని దూరదృష్టితో విచారించిన, ప్రాన్సుకోర్కెలకు బ్రిటీషుమంత్రి లొంగిపోయెనని యూహింపవచ్చును. రూరుభాగమును, శ్రాంతివాసులక్రమముగ నాక్రమించెనుటకు సందియములేదు. అంతర్జాతీయ సూత్రము లేవియైనను, ఇట్టి యక్రమచర్య నామోదింపజాలవు. బలవంతమగు జతము బలహీనమగుదేశము నీరీతిగ నాక్రమించుటకు వీలగుచో, ప్రపంచశాంతి కలలోని వార్తయగును. లండనుసమావేశ తీర్మానముల ప్రకారము రూరు అక్రమణము మరియొక సంవత్సరమువరకు

నిలిచియుండును. ఆపిమ్మట నేమి జగగునో ఎవరు జెప్పగలరు? జర్మనుజాతీయవాదు లీ తీర్మానములను నిరాకరించిరి. 22 వ తేదీన జర్మనువార్త మెంటుసభ సమావేశ మగును. ఈ సభవా రెట్టినిర్ణయము గావించెదరో చూడవలయును.

“నర్వెంటు ఆఫ్ ఇండియా” పత్రిక

మితవాదపత్రిక యగు “నర్వెంటు ఆఫ్ ఇండియా” పత్రికనుగూడ నైజాము ప్రభుత్వమువారు తమసంస్థానములోనికి రాసీయకండ జేయుట మిగుల వింతగ నున్నది. అతివాద మితవాద భేదము నయినను, వీరు పాటింపక, అందరను సమదృష్టితో జూచుచున్నారు. జ్ఞాన తేజము నీరీతిని అరికట్టుటవలన, హైదరాబాదు ప్రజలలో స్వాతంత్ర్యాభిలాష పెచ్చుపెరుగుటదప్ప వేరు లాభము గలుగజాలదు. హిందూదేశము నందలి ముఖ్యపత్రికల నన్నిటిని రాకుండ జేసినను, నైజాము ప్రభుత్వమువారి సంకల్పము నెఱవేరదు. బ్రిటీషు ఇండియా యందువలె, స్వదేశ సంస్థానములందును స్వరచిపాలనావశ్యకత తేట తెల్లమగుచున్నది.

గాంధీమహాత్ముడు : డిల్లీ సమాధానము

డిల్లీలో హిందూమహమ్మదీయ సంయోగమును గుదుర్చుటకు గాంధీమహాత్ము డేగియుండెను. ఉభయసంఘములును తమతమ భావములను మహాత్మునకు విన్నవించిరి. నిన్నటిదినము మహాత్మునకు మౌనదినము. ఈవిషయమై దీర్ఘ మననము నలుపుటకు, వీరికి అనుకూలావకాశము గలిగినది. ఉభయసంఘములకును మధ్య సమాధానము గుదురునని, యూహింపబడినది. మహాత్ముడే యీ సమాధానమును బ్రకటింపవచ్చును. హిందువులును మహమ్మదీయులును ఆవేశపూరితులై అవ్యక్తపుపనుల నెన్నిటి జేసినను, మరల సంయోగావశ్యకతను గుర్తించుట మిగుల శ్రేయస్కరము. అన్య సహాయములేక ప్రజలు తమతమ విభేదములను పెరిష్కరించుకొనునపుడే, వారి స్వరాజ్యార్హత బయల్పడును.

నవపరిహార పరిష్కారము

లండను ఒడంబడిక-రూరును 12 నెలలలో ఖాళీజేయుట

జర్మనులు ఫ్రెంచి ఏర్పాటునంగీకరించుట - ఇసుపదారుల సమస్య

‘లీచి ఆర్థిక ఐక్యత-డాన్ నివేదికము సెప్టెంబరులో అమలులోనికి వచ్చుట

లండన్, ఆగస్టు 17:— రాత్రి 9.35 రాంకే మన్రో వార్డు కలెక్టరుగారు లండనుసభ భగ్నముగాకుండ జేసిరి. ఒడంబడికను బాదుజేయుటకు జర్మను జాతీయవాదులు ప్రతినిబట్టిరి. జర్మనులు ఒప్పుకొననిచో రూరును ఖాళీజేయుట వెనుకబట్టువని పార్లమెంటు విశేషాలు తెలుపుచున్నారు. తమ స్వార్థత్యాగమునకు ప్రతిఫలము రాకమాననని పరామలమకొనుచున్నారు. ప్రెంచిసభ్యులమునకు జర్మనులు, బ్రిటిషు అమెరికనులు అనుగుణముగ ప్రవర్తించెదరని హెచ్చరించుట గ్రహించుననిరి.

రూసుల కోర్కెలు

జర్మనులు డాన్ నివేదికమును తికరణముగ అమలు జరిపెనని పరామలు అనుకొనుచున్నారు. అట్లగుచో పరిహారములను ఇచ్చుటకు ప్రారంభముననుచున్నారు. అంతర్జాతీయమైన బుణమునకు చర్చ జయలక్ష్యమునకు పరామలు ప్రస్తుతము జూనిస్ స్వార్థత్యాగమును బ్రిటిషుఅమెరికనులు గ్రహించెదరు గాకయని గోరుచున్నారు. న్యాయముగ పరిష్కరించెదరని నెలవిచున్నారు. ఒకసంవత్సరమువరకు రూరుపై తమకు ఆధికారమున్నదని సంతోషించుచున్నారు. జర్మనులు అన్నమాటను దృష్టిచేసి ఇది తమకు లాభించు ననుచున్నారు. హెరియట్ గారు, పార్లమెంటు ఒడంబడికను నిరాకరించెదరనుభయముతో చాల స్థాయిర్థముతో చలంపక ప్రవర్తించుట నెలవిచ్చెను.

జర్మనుల యభిప్రాయము

జర్మనులకు కొంతవరకు ప్రాణము తెప్పిరిల్లినను వారికి సంపత్తిగల్గుటకు ఆసాధ్యమని చెప్పెనుండి మైఖుప్రతికా విలేజిరి తెలుపుచున్నాడు. దీనికికారణము పరామలు రూరును తిక్కుముఖ ఖాళీజేయకపోవుటయే. జాతీయవాదు లింకను కారమును మిరియాలను నూరుచునే యున్నారు. తమ నిరోధమును చివరవరకు సాధించు వచ్చును. రిచిస్టాగు సభను ఎత్తివేయుటను ప్రభుత్వము వారు బెదిరించుట చే జాతీయవాదులు కొంతవడిచుకును తగ్గింపనచ్చుననుచున్నారు. రూరు ఆక్రమణగూర్చి ఒడంబడికను నిరాకరించుటకు ఎవరి మట్టుకు వారు స్వతంత్రముగ నిశ్చయించుకొనిరట.

ఒడంబడిక నదురుట

ఒండారుల యభినందనలు

లీక్చర్లు, ఆర్థరాత్రి ఆగస్టు 16:— నేటి సాయంకాలము కడపటివాడు సభ సమావేశమయెను. ఒడంబడిక ప్రతినిధులముందు బెట్టివడిన ఇన్నాల్ఫు కష్టపడినందులకును శ్రమఫలించినందులకును ఒకరినొకరు అభినందించుకొనిరి. బ్రిటిషు ప్రధానామాత్యుడు మరతర ముఖ్యప్రతినిధులు బుపన్యాయుల నిచ్చిరి. ఒడంబడికను సంతకమునజేయుటకు ముందు సభ చాలింపబడెను.

రూరునుండి సైన్యములను మరలించు విషయమై దీనికి సంబంధించిన ఉద్దేశములను వారికిని ప్రత్యక్షముగ రాయలూరములు జరిగినవట. ముఖ్యప్రతినిధులు ఒకరినొకరు ఉత్తరములను అందజేసికొనుటకు అంగీకరించిరట. దీనివలన అన్నియు కార్యరూపమును దాల్చును.

ఆఖరు ఒడంబడిక ప్రెంచి ఆంగ్లభాషయందున్నది. దీనిని మన్రోవార్డు రద్దీక్షులకును సర్ మారిస్ హ్యంకీగారును, మిత్రమండలి కార్యదర్శులకును, జర్మను కార్యదర్శులకును, నష్టపరిహార ప్రతినిధులకును, సంతకముజేసిరి. యునైటెడ్ క్లబ్బు కార్యదర్శి సంతకము జేయలేదు.

నిఖిలుల నివేదికమును అన్ని ప్రభుత్వములవారును నష్టపరిహారసంఘమువారును ఒప్పుకొని రని తెలియజేసిరి. కొన్ని ఒడంబడికలను సంతకముజేసితిమనిరి. ఈ ఒడంబడికలకు పరిష్కరపరిష్కరమున్నది. మార్పులకు వీలులేదు. ప్రారంభ సభ 15 వేదముండి లీక్చరువడును. తరువాతి సంతకముగాని మరకొన్ని కార్యములను సంతకము జేసికొని మిత్రమండలి క్లబ్బునన్న ఒడంబడికలను జర్మనీకి అందజేసెదరు.

సంపూర్ణ వివరములు

నేటిరాత్రి లండనుసభ సరస్వర యభినందనలతో పూర్తియయినది. చివరన ముఖ్యప్రతినిధు లందరును యువస్వసింహిరి.

జర్మనీకి ఋణము

ఇంతకుముందుగ మిత్రమండలి ముఖ్యప్రతినిధుల సమావేశమై మిత్రమండలి ప్రభుత్వమువారు జర్మనీకి 800,000,000 పౌనుల ఊణమును ఇప్పించుటకు అన్ని పౌకర్యముల నేర్పాటు జేయవలెననిరి.

రూరునుండి సైన్యములను మరలించుట

12 నెలలలో జరుగునని మన్రోవార్డుగారు ప్రకటించిరి. దీనికి ప్రెంచి బెల్జియం జర్మను ప్రభుత్వమునా ఒప్పుకొని రనిరి. నేటినుండి ఖాళీజేయుట ప్రారంభమగును. సంగతి సందర్భములను బట్టి వ్యవహార మంతయు జరుగుదుగ ముగియుటకు ప్రెంచి బెల్జియం ప్రభుత్వమునా రభిప్రాయపడుచున్నా రను నిదర్శనమును జూపుటకు ఈలోపుగ కొన్ని ప్రదేశములను పరామలు ఖాళీజేసెదరు.

మనగనిని మనము పూర్తిజేసితిమనియు దీనిని ఫలవంత మగునటుల జేయవలెననియు మైత్తముమీద అన్నిభయములు అనుమానము అంతరింపకున్నను మైత్తముమీద ఈ ఒడంబడిక వలన శుభము చేకూరునని మన్రోవార్డుగారు రనిరి. అందరి యుద్ధేత్యములకు ఇష్టముగనే ప్రవర్తించితిమి. ఈ ఒడంబడికయే మొదటి సంగి ఒడంబడికయని జెప్పవలెను. యుద్ధభయము పోయిన దనుభావముతో దీనిని మనము సంతకము జేయుటయే మొదటికాంతి ఒడంబడికయమటకు కారణమనిరి.

జర్మనుమంత్రుల కష్టములు

జర్మనుమంత్రు లెదుర్కొనవలసిన కష్టములనుగూర్చి చెప్పకతప్పదు. వారిపై విధింపబడిన భారము చాలగొప్పది. జర్మనుప్రజల కీ ఒడంబడికవలన సుఖముండదు. జర్మనులు ప్రపంచములో ఏకాకులుగ ఉండుకాల మంతరించినది. అనుభవముతో ఒకరిమధ్యప్రాయముల నొకరు చెలిసికొని వ్యవహారములు ప్రారంభమైనవి. ఇది ఒక్క జర్మనీ లాభమే గాక మన కందరకుగూడ లాభమే. డాన్ నివేదికము దానికి సంబంధించిన ఇతర ఏర్పాటులు యూరపుకంతకు ఎంతలాభమును గలుగజేసెనో మరచిపోరా దనిరి.

సహకార మవసరము

మనపని ఇప్పుడే ప్రారంభము గానలసియున్నది. మనలో మనకు నమ్మకము ఆక తుడిచిన ఈ ఒడంబడికకంటె ఎక్కువగ మన మసహకారముతో పనిజేసితిమేని ఎక్కువ పనిని సాధించగలము. కాంతి నేర్పరుపుటకు పూర్వపు పరిస్థితులను ప్రవేశబెట్టుటకు క్రమేజా పూనుకొనవలెను. డాన్ నివేదికము సెప్టెంబరు ప్రారంభమునుండి అమలుజరుగునని మన్రోవార్డుగారు రనిరి.

వెద్రతర్కము జరుగుట

జర్మనులకు ప్రెంచివారలకు ఎంతయోవాదములు జరిగెను. జర్మనీనుండి ప్రతినిమిషము తంతివార్తలు వచ్చుచునేయుండెను. రాత్రిగూడ నిద్రపోవుచున్నను లేచి జర్మనులు సభగా విచ్చిచర్చించిరి. జర్మను ప్రత్యక్షైరమాను అతిగహస్యముగ సంమటకు ప్రయత్నించిరి.

ప్రెంచికోర్కెల సంగీకరించుట

జర్మనులు ప్రెంచి ఏర్పాటులను పూర్తిగ అంగీకరించుట జర్మనుఅధికారులకు ఆశాభంగముగ కొందరికున్నది. కాని మనము విధిలేక ఒప్పుకొనవలసివచ్చెను. మనలము చాలదు. అందుచే ఇంకకంటె ఏమియుజేయుటకు వీలులేదని జర్మనుప్రజలకు వచ్చుజెప్పుట కుదుర్చుట లేది. డాన్ నివేదికము ననుసరించి జర్మనులనిమిత్తము ఋణము నేర్పాటుజేయవలయును నచ్చివచ్చుట సామాన్యముల రూరను ప్రెంచివారు ముందు ఖాళీజేసవలయు బుణమువిషయమై ఆలోచించెన మనగనినియు దానివలన 12 నెలలకంటె ముందుగానే పరామలు రూరును ఖాళీజేయవచ్చుననియు ఒక్క ఆశముమాత్రము బెట్టుకొనిరి.

ఒడంబడిక సంతక మగుట

లండన్, ఆగస్టు 16:— లండనుసభ ఒడంబడిక సంతకమైనది. దాన్లు మూడుజిల్లాలను అందున్న పట్టణములను ఒడంబడిక సంతకమైన మరునాడు ఆగస్టు 17 వ సాయంత్రము రూరు ఆక్రమణకాలమున ఆక్రమించుకొన్న ఇతర ప్రదేశములను ఖాళీజేయుటకు ఒప్పుకొనిరి. కాని రూరునుమాత్రము ఒక సంవత్సరములో ఖాళీజేసెదరు.

రేపటిదినము జర్మనులు బెల్జియముకేసెదరు.

డాన్ నివేదికమును అమలు జరుపుటకు మిత్రమండలి 800,000,000 పౌనుల మార్కుల బుణము నేర్పాటుజేసిననే వీలగునను తీర్మానము జేసిరి.

జమగు మొదటి ఒడంబడిక

యుద్ధమైనదానిగ జేయుబడిన ఒడంబడికలలో ఇదియే నిజమైన ఒడంబడిక. దీనిని అందరును శిరసావహించవలెనని మన్రోవార్డుగారు రనిరి.

నూతనక క మదయించెనని హెచ్చరించుటగా రనిరి.

మార్కుగారి ఆశలు

మన్రోవార్డు ప్రభుత్వము విషయమై సదా ఏర్పాటు జేయబడుననియు దీనితో యుద్ధమంతరించు ననియు మార్కుగారి గారు రనించుచున్నారు.

బ్రిటిషు ప్రధానామాత్యుని ఆశలు

లండన్, ఆగస్టు 17:— మన్రోవార్డుగారు ఈ ఒడంబడిక ఫలించుటకు ప్రతినిధులందరూ ప్రయత్నింపవలె ననిరి. హెరియట్ గారు ఖ్యానిగుగార్లు చక్కగ ప్రవర్తించిరి నేను ఒకపుడు వారి ఇష్టములకు లొంగలేదు. దానికి కారణము యూరపు డేమును నశింపించియు మనయందరి శ్రేయస్సును గోరియే అట్లు చలంపక ప్రవర్తించినని గ్రహించెదరు గాక? లండనుసభవలన ముఖ్యవర్తలద్వారా పరిష్కారము, పరిశీలన, సవరణను ఏర్పాటుజేసితిమని జర్మనులకు వచ్చుజెప్పెదననిరి.

అంతర్జాతీయమండలి బుణమునకు పార్లమెంటు ప్రకటన ప్రకారము పరిష్కారము చేయవలెననిరి. మన్రోవార్డు ప్రభుత్వము అనుకొనుటకు ఏర్పడినపుడు ఆర్థికసమస్యలనుగూర్చి ఆలోచింపవలసి వచ్చును. స్వలాభముల నిమిత్తము పాటుపడితుండ ప్రజాసామ్య ప్రభుత్వమువారు రందరును ప్రయత్నించవలె ననిరి.

హెరియట్ గారి ప్రశంస

మన్రోవార్డుగారు తమరిని అంతదయతోడను, ఓపికతోడను నడిపించినందులకు హెరియట్ గారు రెంతయు కొనియాడిరి. యుద్ధసమస్యలన్నియు పరిష్కారము గాలేదు. కాని దానికి అట్టిపరిస్థితు లేర్పడినవి.

నూతన శక్తిదయము

కలెక్టరుగారు ప్రతినిధుల సందరినియభినందించిరి. డాన్ నివేదికను మొదటినుండి కొనియాడిరి. యునైటెడ్ క్లబ్బు అస్సత్తుడు ప్రజలు దీనినంగీకరించిరి. దానివలన నూతనశక్తిదయము ప్రారంభమై పరిశ్రమలు మరల తలయెత్తి యభివృద్ధి గాంచుననిరి.

డాన్ నివేదికమునలన అనుకూల వాతావరణ మేర్పడి వచ్చునని హ్యూనిస్ గారు రనిరి.

బైపేని ప్రభువు పునర్నిర్మాణ కార్యక్రమము సమగ్రముగ నెట్లగుట సాభాత్మత్య మవసరమని.

జర్మనుల కృతజ్ఞత

మన్రోవార్డుగారు సంతయు కొనియాడి కృతజ్ఞతను జూపి విశ్వమన సాభాత్మత్యమునకు సర్వవిధముల తోడ్పడెదమని డాక్టరు మార్కుగారు తెలియజేసిరి.

జపానువారి అభినందనలు

మన్రోవార్డుగారు సీసభను ఇంతదగ్గిజయముగ జరిగినందులకు జపానుపత్రి హయాషేప్రభువు ఎంతయు యభినందించెను.

జర్మను జాతీయవాదుల

నిరాకరణము

లండన్, ఆగస్టు 18:—లండను రాజీని నిరాకరించుదు జర్మను జాతీయవాదులు ప్రకటించిరి.

ఒడంబడిక అనుబంధము

లో రూరువిషయమై ప్రస్తావించబడలేదు. పరస్పర సంబంధముగల ఒడంబడికలను గూర్చియే ప్రస్తావించబడెను.

మొదటి అనుబంధములో దాసునివేదికమును గూర్చి 11 తేదీన నష్టపరిహారసంఘము వారును, జర్మనులుజేసికొన్న ఒడంబడికనుగూర్చి యున్నది.

రెండవ అనుబంధములో ఎప్పుడైనా అవాంతరములు తగవులుచచ్చిన పరిష్కారముజేయుటకు మధ్యవర్తి పరిష్కారమును గూర్చి నూనింపబడెను. సరకులయొక్క ధర్మావస్థలను గూర్చి ఆలోచించుటకు విత్తములలో జర్మను ప్రతినిధులు గల ఒక నిశ్చయసంఘము నేర్పబడియుండు ఆలోచించిరి.

మూడవ అనుబంధములో దాసునివేదికమును అమలులో పెట్టించుటపై ఏర్పడిన జర్మనుల చేయవలసిన పనులను నూనించిరి.

అక్టోబరు 5వ తేదీకి జర్మను ఆర్థికవ్యవస్థను పూర్వమువలె మరలకలుగజేయవలెను. 1923 సంవత్సరము జనవరి 11 తేదీకి పూర్వము ఆక్రమణ రాష్ట్రములందున్న జర్మను పరిపాలనమునే ప్రవేశపెట్టవలెను. సెప్టెంబరు 20 తేదీకి యూరప్ లున్న పరిశ్రమలను ఇనుపదారులను స్వయంపరమముజేయవలెను. ప్రాంతో బెల్జియము నకు ప్రభుత్వ ఇనుపదారుని జర్మను ప్రత్యేకంపెనీవశము జేయవలెను.

1923 సంవత్సరము జనవరి 11 తేదీనుండి పట్టుకొనబడిన రాజకీయబంధీలను అందరిని మన్నించవలెననిరి. తగదాలుచచ్చిన అంతర్జాతీయ న్యాయస్థానమునకు తెలియజేయవలె ననిరి.

నాలుగవ అనుబంధములో పరిహారసంఘమున అమెరికను సభ్యుని నియమించుటనుగూర్చి ఆలోచించిరి. జర్మనులుఆన్ని ప్రకారమాదరింప కున్నను దాసునివేదికమును గూర్చి ఏదైనా ప్రశ్నలు బయలుదేరినను పరిష్కరించుటకు అమెరికను మధ్యవర్తి జోక్యముకలుగజేసికొనవలెను. ఏదో కొప్పనిషయము లందు జర్మనులు తప్పుజేసిన గాని అపరాధములను విధించరాదనిరి. ఒకవేళ అపరాధములను విధించిరేని ఋణమునకు భంగములేకుండ జేయవలెననిరి. ఈవిషయమై తగవులు బయలుదేరిన ప్రాపంచిక న్యాయస్థానమువారికి తెలియజేయవలెననిరి.

ప్ర్యాంకోబెల్జియం జర్మనుఒడంబడికలు 30వ తేదీన సంతకముఅగును. పెంచి, జర్మను పార్లమెంటువారు రంగీకరించినట్లు జరుగును.

రూపాక్షరము అక్షరమును ఇటీవల జేసిన తీర్మానముచే 1923-వ సంవత్సరము జనవరి 1 నుండి రూపకావలె అక్షరమిందుకొన్న ప్రదేశముల నిపుడే వదలవలెనుటచే పరస్పరసంబంధము లేర్పడుటలో నూతనశక్తికొదయ మేర్పడునని మార్కుగారు తెలియజేసిరి.

వర్తకపుటొడంబడిక రాయబారములు జర్మనీతో వర్తకపుటొడంబడికలవిషయమై లెక్కలము రాయబారములను మిత్రమువలె జరిపెదరట.

గొప్ప సంశ్లేషి

31 రోజులు సభజరిగెను. ఆఖరుసభలో జరిగిన యువ న్యాయములను అందరను హర్షించిరి.

మార్కుగారి యువన్యాయమును ముగిసినట్లుగా హర్షించినవిషయంబడికను ఒడంబడికను అందరిసంతకమునిచ్చి ము ఒక విదేశాంగఅధికారి బట్టుకొనెను. నాలుగు అనుబంధములను ప్రతినిధులు పొడిఅక్షరాలతో సంతకముజేసిరి. బ్రిటిషుదాసునియను ప్రతినిధులుగూడ సంతకముజేసిరి. ఆగస్టు 30-న తేదీన వారు సంతకముజేసెదరు.

ఈ ఒడంబడికలనుమార్పుల కెంతమాత్రము వీలులేదు. వలయునేని తేదీలను ఎప్పుడు అమలుజరుపునంగతులను కొంతవరకు మార్చవచ్చును.

రిచిన్టాగుసభవా రీఒడంబడికను అంగీకరించనిచో ఇది ఎంతమాత్రము చెల్లదని మార్కుగారు తెలియజేసిరట.

అందరికిని పట్టరానిసంతోషము వచ్చెను అందరను సభ పూర్తియయినచని ముగిసినట్లుగా రెంటియు తమసంతోషమును వెల్లబుచ్చిరి.

ప్రాంతము నిండుసంశ్లేషి మనసుతో విసుమన్నానని హెయిలుగా రనిరి.

ముగిసినట్లుగా రెంటివాత లాస్ లోకు రై లెక్కలపోయిరి. ఒకవార ముచు విశ్రాంతిగొనెను. వచ్చెవారము ముగిసినట్లుగా ఆంధ్రపత్రికయు బాల్కనీ మండలియను సార్వభౌమ దంపతులతో విందారగించెదరు.

బ్రిటిషువారి విశ్వాసము

ఒక్క హెయిలుగా రు తప్ప తక్కిన ప్రతినిధులందరూ ఎవరిచేతులకు వారేగిరి. ఈ ఒడంబడికను అంగీకరించు విషయమై జర్మను పార్లమెంటునా రీవారము చర్చించెను. రిచిన్టాగువా గంగీకరించెదరని బ్రిటిషు అధికారులు విశ్వసించుచున్నారు. జర్మనుపత్రికలు అంత ఉత్సాహముగలేవు.

జర్మను హెయిలుగా రు రైల్వేఆదాయము, పారిశ్రామిక ప్రత్యుత్పత్తిలకు పరాసల కెంతయో లాభమువచ్చునని హెయిలుగా రు తెలియజేసిరి. దీనివలన సాలుకు 900,000,000 ప్రాంతము ఆర్థికపత్రములో లాభమువచ్చు ననిరి. ఇదియుం గాక బొగ్గు కోతు లభించుననిరి. పరాసలను ఇక కెంతమాత్రము ఏకాక్షరగ లేరనిరి. పరాసలను కొప్ప భాగ్యోదయ ముచియించెద ననుచున్నారు.

ఆగస్టు 18వ తేదీన అమెరికను అప్పిన్సెస్ పట్టావలను పరాసలు ఖాళీచేసెదరని అధికారులు ప్రకటించిరి.

దాసు నివేదికమువలన జర్మనీయందు నష్టము గలుగుటచే జర్మనుపత్రికలు ధర్మ తెరిగినది.

బాల్యమునలో బోలెడివికృతులు

అయధములను బుట్టకొనుట

లండన్, ఆగస్టు 17-రాత్రి 10/30 టైముస్ పత్రిక విలేఖరి ఇట్లు తెలుపుచున్నాడు. వార్షిక బుర్గునుమధ్య బ్యాక్టీరీరమున ఆయధములు మందులందు సామగ్రియు పట్టుబడినవి. దీనివలన బోలెడివికృతులు కలుగుచున్నవి మరలత బలపడెను. సెబాస్ కులనుండి ఒకరొకరూ 120 పెట్టెలతో మందులందు సామగ్రి, బాంబులు, మరఫేరంగులు, తుపాకులు దొరికినవి. బోలెడివికృతులు పట్టుబడినవిని తెలిసి 40 పెట్టెలను సమగ్రములోనికి త్రోసివేసిరి. తక్కినవి పట్టుబడినవి. 30 మంది పట్టుపడిరి. బల్గేరియా కమ్యూనిస్టుల నిమిత్త మివి పంపబడుచున్నవని కొందరు ఒప్పకొరి. ఇదివరలో ఇట్లు కనుగొనకుండ ఎన్ని యెరవాణా చేయబడె ననుచున్నారు. ఈ పనినిమిత్రము, పంచిబెట్టుటకు సంఘము లేర్పడినవిని ప్రభుత్వమువారు కనుగొనిరి.

ఆరరు రాకొమరుడు ఇండియా గవర్నరు జనరలు?

లండన్, ఆగస్టు 14-కన్నాటి రాకొమరుడు సతీ సమేతుడై ఇండియాకు శీతకాలమున వచ్చుటజూడె అతిమ రాజప్రతినిధిగ నియమించబడవచ్చునని లండను స్టామప్రతిక వాకొనుచున్నది.

ఇదివరలో రాజకుటుంబమునకు కేంద్రనవారి నొకరిని రాజప్రతినిధిగ నియమించవలెనని ఆగాఖాన్ గారు సామాన్యధికారులతో హెచ్చరించిరట.

భారతదేశ సంస్కరణములు

రాష్ట్రీయ చైకిన్వాతంత్ర్యము గావలె ననుట

నక్ ఆలీఇమాముగారి యభిప్రాయములు

లండన్, ఆగస్టు 17-రాత్రి 11/30. టైముస్ పత్రికలో నక్ ఆలీయిమాంగారిట్లు వ్రాయుచున్నారు. ఎక్కువ నియోజకాధికారము ననుసరించి రాష్ట్రీయప్రతినిధి సభవారికి రాష్ట్రీయచంద్రివర్గమువారు లోబడునటుల జేయవలెను. మంద్రినగమువారు ప్రతినిధివర్గమువారు కెప్పిలటుల చేయవలెను.

నైతికనాకాశాఖలు, విదేశాంగ రాజకీయశాఖలు వచ్చి ఇతరశాఖా పరిపాలనమును కేంద్రప్రభుత్వమున ప్రజానిర్వచిత సభ్యుల కోరిక ప్రకారము పాటించుటల జేయవలెను. ద్వంద్వ ప్రభుత్వము భగ్నమైనది. కేంద్రప్రభుత్వమున మార్పులకు గాని రాష్ట్రీయస్వాతంత్ర్యము గగ్గము.

బ్రిటిషుఇండియాకు ఇంగ్లాండుసహాయము నైతికనాకారక్షణము, విదేశాంగ రాజకీయములందు గావలయున్నది. సంస్థానాధీశ్వరుల విషయములోగూడ ఇంగ్లాండు సహాయమువలెను. ప్రజాస్వామ్యమున పక్షమై బ్రిటిషుఇండియాకు ఈ సంస్థానాధీశ్వరులపై కార్యధికారమును గొర్రాగు. అందు అతిపాగ్గంగా రాజకీయ సౌకర్యముల నేర్పలు జేయవలెను.

ఈజిప్టువారి ఆక్షేపణ

లండన్, ఆగస్టు 17- నూడానువిషయమై తమ ఆక్షేపణను ఈజిప్టు ప్రభుత్వమువారి కందజేసిరి.

మిల్నరుగ్రాఫిని యభిప్రాయము

నూడాను అల్లరులవలన అంత ప్రమాదము కనిపించదు. భయపడుటకు అవసరములేదు. నూడానులో ప్రస్తావించుచున్న పరిపాలనమును ఎన్నిచేయుటకు వీలులేదని ఈజిప్టువారికి తెలియజేయవలెను. ఈజిప్టులో ఈవిషయమై ఒయలుదేరిన ఆండోళము, అల్లరులు త్వరలోనే అంతరించును గాక. ఈయవ్యయ మంతయు కృత్రిమమైనది. ప్రస్తుతపాలనమున్న నే ఈజిప్టువారికి అసలులాభముగ నుండును. వారికి భంగమురాదు.

అద్దుర్ములో బ్రిటిషువారికి ప్రతిహేలముగ గత సాయంకాలము అల్లరులు జరిగెను. వాటినువారిపై రాళ్లను యుక్కిరి. ముగ్గురు బట్టుచుండిరి.

మ్యాటియోటీహత్వ

శవము కనిపించుట:- పోలీసుకుక్కలు

గుర్తించుట

రోము, ఆగస్టు 16- పోలీసు కుక్కలు రోముకు 18 మైళ్ళదూరములో కుల్లిపొయిన మ్యాటియోటీగారి శవమును పైకి దీసివె

ఈవన్సుహత్వ

ముగ్గురు శిక్షితులై

మేక్సికోనగరము, ఆగస్టు 17:- ఒకరు ముద్దయలుగ జేయుచుండిరి. ఇద్దరు వదలివేయబడిరి. ముగ్గురు శిక్షితులై. వీరికి ఉరిశిక్ష విధింపబడెను.

ఇరాకు సరిహద్దుసమస్య

బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు ఇరాకు సరిహద్దునుగూర్చి రాబోవు సభయందు జాతిసమితి సభలో చర్చింపవలెనని బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు తమరని కోరిరని జనీవాలోనున్న తురుమ్ ప్రతినిధిలో జాతిసమితిసంఘమువారు తెలియజేసిరి.

కెన్యా ఆరికపత్రము

నేయి రోదీ, ఆగస్టు 18:- 1925 సంవత్సరమునకు 2098000 పౌనులు ఆదాయముక్రిందను 290000 పౌనులు వ్యయముక్రిందను మదింపుజేసిరి. దేశీయ ప్రసవవైద్యాలయము, క్రొత్త పారిశ్రామిక సంఘము గ్రామపాఠశాలల నిమిత్తము వ్యయముజేసెదరట.

నూడాను పరిసితులు

ఈజిప్టు ప్రభుత్వమువారి యభిప్రాయము బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారి కెరుకజేయుట

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతివార్త)

లండన్, ఆగస్టు 19:- లండనులోనున్న ఈజిప్టు చంద్రివిదేశాంగకార్యాలయమున కేగి శనివారమునాడు నూడాను పరిస్థితులను జూచి తన పభుత్వమువారి యభిప్రాయమును బ్రిటిషువారికి తెలియజేసిరి.

అబుబారా నూడాను కేవులలో జరిగిన అల్లరులచే ఈజిప్టు పభుత్వమువారి నే నూడానులో సకరిమ పరిస్థితుల నేర్పలు జేయుటకు బ్రిటిషు పభుత్వమువారు తీర్తివారు లుగ జేసెదరని తన పభుత్వమువారికి తెలియజేయవలెనని హైకమిషనరు తెలియజేసెను. వారు కనసరముని తోచిన పభివిషయములోను నూడానుపభుత్వమువారికి తోప్పడెదమనిరి.

నూడాను నుండి ఈజిప్టువారు గొంతెక్కు కోర్కెలు గోరుటచే రైల్వేపటాలము వారివీల జేసిన చర్యకు గారణమాయెను.

బ్రిటిషువారి ఆక్షేపణకు పభుత్వప్రము నిచ్చుచు ఈజిప్టు పభుత్వమువారు బ్రిటిషుపభుత్వమువారి ఉద్దేశ్యములకు చిక్కులు గలుగజేయ తలంపుచున్నటికిని లేదనియు ఎల్లదును సద్భావపేరితులు యున్నారనియు పభుత్వప్రము నిచ్చిరి.

స్థానిక వార్తలు

రాకపోకలు:—రైల్వేపోలీసు నూపరింపెండంటు లవ్ లక్ గారు నిన్న రాత్రి తిరుచినాపల్లి వెళ్లివారు. రాజమండ్రికి మార్పుచేసిన యింపేరియల్ బ్యాంక్ నూపరింండంటు ఎం. వి. చంద్రాశేఖరు నిన్న రాత్రి వెళ్లిరి. పి. దొరస్వామిఅయ్యంగారు (కాననసభ్యుడు) చిత్తూరు నిన్న వెళ్లిరి. మైసూరు దివాన్ గారున్న ఎ. బి. బెనర్జీ వి. సి. యస్. గారు బెంగళూరు నిన్న వెళ్లిరి. హాజీమహమ్మద్ యిబ్రాహీం నేటు, సర్ యిస్మాయిల్ నేటుగార్లు నిన్న బెంగళూరు వెళ్లిరి. పి. కె. కున్నమినన్ పురుకోట్ట దివాన్ గారు యీ రోజున యిచటికివచ్చిరి. వీరు కొచ్చినభవనంలో ఉంటారు స్టేటుకాన్సిల్ సభ్యుడైన సయ్యద్ హిద్దా సాహెబ్ గారు యీ రోజున యిటకు 26 తేదీ జరుగనున్న స్టేటుకాన్సిల్ సభకు వెళ్లేదురు. కలకత్తావెళ్లిన హెచ్. ఎం. దాని (దక్షిణమహారాష్ట్ర) రైల్వేఅక్సెంపెంటు జనరల్ గారు) యీరోజున యిచటకు వచ్చిరి. గవర్న మెంటు సర్జెన్ జనరల్, కల్చల్ ప్రెమిస్సుగారు యీరోజున వచ్చిరి. హెచ్. యి. విలియమ్సు, హెచ్. కీసుగార్లు యీరోజున వచ్చిరి. అన్నావలశెట్టి, హెబీ, వనీ, ఉప్పేగార్లు యీరోజున యిటకు వచ్చిరి.

గాంధీపూజానిధి

“స్వరాజ్యభవనం”—పాలకొండ

ధనశ్ లక్ష్మీనారాయణ మేష్టరుగారు	రు 1
వేమలకొండ నూర్యనారాయణ మేష్టరుగారు	1
తాంవాడ రామమూర్తి మేష్టరుగారు	1
రాజాం మహాశయులు	
పూడిపెద్ది నూర్యనారాయణరావు పంతులుగారు	1
యర్రమిల్లి సన్యాసయ్య పంతులుగారు	1
యడవల్లి వెంకటరమణమూర్తిపంతులుగారు రెండవదఫా	1
యర్రమిల్లి నూర్యప్రకాశరావు పంతులుగారు	1
కూరెళ్ల నరసింహంపంతులుగారు	1
రాచకొండ నారాయణమూర్తి పంతులుగారు	1
కుమ్మరగంటి నరసింహాచార్యులుగారు	1
కాళీ శీతారామయ్య పంతులుగారు	1
చెలికాని క్షీరంగనాయకులుగారు	1
చెలికాని అప్పారావుగారు	1
,, శీతారామస్వామిగారు	1
ఆరావధుల వెంకటరమణయ్య పంతులుగారు	1
అంధ్రా యెంజనియరింగ్ ఎంజనియరు పెరూ మొదలియారు	1
గారు	1
రాజాంకల్లు తిలక్ గారు, గాంధీదాసులు	8
రాజాం దేశభక్తులు (క్రియత పూడిపెద్ది వెంకటరమణయ్య పంతులుగారి సహాయప్రత్యాహములవల్ల)	17

అంతా మొత్తం.	86
వనియార్దరు మొత్తం (వసూలు మాత్రం)	30
గాక బాకీ	6

* విశాఖపట్టణంజిల్లా పాలకొండ తాలూకా తాలూకారు (క్రియత గాంధీదాసు కాళీగారు కృష్ణమూర్తి పంతులు గారు “స్వరాజ్య భవనం” పాలకొండ.

శ్రీ మైలవరము బాలభారతి సమాజమువారు
తెనాలిలో
శ్రీకృష్ణసాహన భవనము. (దుగ్గిరాలవారి హాలు)
సావిత్రి నాటకమును
20-8-24 తేదీ బుధవారం రాత్రి
ప్రదర్శింతురు.
పకాయి గ్రామస్థులు 1, 2 తరగతుల టిక్కెట్లు ముందుగా
అగ్రతీక్షణులకును మంచిది. రేట్లు సామాన్య ప్రకారమే.
కె. పట్టాభిరామయ్య
కార్యదర్శి.

ఇంపీరియల్ బ్యాంక్ మోసపు కేసు

అప్పకేటు జనరల్ ఉండగా ప్రత్యేకముగా న్యాయజేంటు గ్రాంటుగారిని న్యాయవాదిగా నియమించుటకు కారణమేమి? అనుప్రశ్నకు ప్రభుత్వ సమాధానము.

1923 సెప్టెంబరులో ప్రభుత్వము తరపున వ్యాపకవాదిగా గ్రాంటుగారిని ప్రత్యేకముగా నియమించుటకు అప్పటి పోలీసు కమిషనరుగారు గవర్న మెంటును కోరెను. గ్రాంటు గారు బ్యాంకి విషయములలో ఖాయంగా ఒకమనిషిని పెట్టి కేసంతా అవగాహన చేసికొన్నారు. అందుకని పోలీసు కమిషనరుగారు యీకేసులో పనిచేయుటకు గ్రాంటుగారు తగినవారని నిర్ణయించారు. కమిషనరుగారి కోర్కె ననుసరించి గవర్న మెంటువారు గ్రాంటుగారి అర్హతను గమనించుచే అసలు ప్రభుత్వ న్యాయవాదిగానున్న కేశవమినన్ గారిని (గ్రాంటుగారితో కలిసి పనిచేయుచున్నారు. కాని వాల్డెరకు కుదరలేదు. అందువలన యిదివరకునుండి కేసులో పనిచూస్తూ వున్న గ్రాంటుగారిని, లేదా మినన్ గారిని నియమించుటపై వచ్చింది. మద్దాయితరపున వాదించడం మానివేసి గవర్న మెంటువారి తరపున పనిచేయుటానికి వచ్చినగ్రాంటుగారికి ప్రత్యేకప్రభుత్వన్యాయవాదిగా నియమించుట మంచిదని న్యాయమనీ గవర్న మెంటువారికి తోచింది. మద్దాయితో సంబంధము లేకుండా వుండే వరకుమీద వారు గవర్న మెంటు పనిచూడడం మొదలుపెట్టారు.

తరువాత అద్యకేటు జనరల్ గారిని ఆకేసులో పని చేయుమని వారితో గ్రాంటుగారు కలిసి వుండవలెనని గవర్న మెంటు అనుకొన్నారు. కాని అద్యకేటు జనరల్ గారికి కేసు జీర్ణం చేసుకోవటానికి రెండునెలలు పడుతుందని గవర్న మెంటుకు తెలిసింది. ఈ కారణమేకాకుండా అద్యకేటు జనరల్ గారికి హైకోర్టుజడ్జిపదవి వస్తుందనీ యీ కేసు మధ్యలో వారు వెళ్లిపోవాలన్న ముందని ప్రభుత్వము వారికి తెలిసింది. అందుకని క్రొత్తి అద్యకేటు జనరల్ గారు వస్తేమరలకేసుచదువుకొని గ్రామ్యంచేసుకోవటానికి చాలాకాలముపడుతుంది. కనుక గ్రాంటుగారే కేసునుచదువలసివుంటుందని ప్రభుత్వమువారు నెలవిచ్చారు. ఈపైకారణాలమూలనప్రభుత్వ న్యాయవాదిచే గవర్న మెంటుకేసు నడిపించాల్సిన అలవాటు గవర్న మెంటువారు యీకేసులో తప్పించా ల్నాచ్చింది. ఈలోగా డిసెంబరు 2 వ తేదీనీ విశ్వవిద్యాలయ సభ్యుడు గ్రాంటుగారు కేసుఎదుకుమానున్నాని ప్రశ్నించారు. తరువాత ఒకటి వెనుక ఒకటి దీనివిషయములో చాలాప్రశ్నలొచ్చాయి. ఎప్పటికప్పుడు తగినజవాబులిచ్చేవారు. అంతేగాక గవర్న మెంటువారితిరపున లామెంబరుగారు కేసుకుగాని ఒకసమాధానమిద్దామనుకొన్నారు. ఈలోగానే కేసుహైకోర్టుకు మార్చడం, అదిగాక కొందరు మద్దాయిలు రాజప్రతినిధి అనుజ్ఞపుచ్చుకొని యింకో హైకోర్టు కేసుమార్పించుకొంటారని, తెలియడంచేతప్రభుత్వసమాధానప్రకటనంఆలస్యమైంది

అదిగాక గ్రాంటుగారి విషయంలో పక్షపాతంగా వున్నారని ప్రభుత్వంవారు. అందుకు యీ సమర్థనం ప్రకటించినట్లు తోస్తుందనుకొన్నారు. ఈలోగా రాజప్రతినిధి కేసునూగ్నకోడానికి అనుమతినీయలేదని తెలిసింది కనుక యిప్పుడు అందరికీ తెలియుటకు గాను ఈ ప్రకటనచేయబడింది. మొదటినుంచీగూడా ప్రభుత్వంవారు ప్రభుత్వన్యాయవాది నెనరికైనా గ్రాంటుగారితో కలిసి పనిచేయమనిచెప్పటమేయున్నారు. కాని అలాపాగలేదు. ప్రస్తుతం అద్యకేటుజనరల్ గారిని యీకేసులో పనిచూడమనేగాని కేసుయొక్క ప్రాముఖ్యతనుబట్టి సెషన్సువిచారణ అయినతర్వాత అద్యకేటుజనరల్ గారి ఆధికారము అతలుజూపునట్లు చేయుట మంచిదనుకొనుచున్నాను. (ప్రభుత్వప్రకటన)

మొహరం అల్లరులు

నిరుత్సాహముగు విమర్శనము—

డెయిలీ టెలిగ్రాఫువ్యాఖ్య

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతివార్త)

లండన్, ఆగస్టు 1:—మొహరం అల్లరుల విషయమై భారతదేశపరిస్థితులను నిరుత్సాహకరముగ విమర్శించుచు డెయిలీ టెలిగ్రాఫు పత్రిక ఇట్లు వ్యాఖ్యయొనర్చుచున్నది. ఇండియా కార్యాలయపు ప్రస్తుతాధికారివంటి దుర్బలను మరీయొకరులేరు ఎన్నడును ఇంత మందబద్ధిగల ఇండియామంత్రి ఎన్నడునురా లేదు. తన మనసు తనకే తెలియదు. తానుచేరిన ప్రభుత్వమువారి మనసుకు గ్రహించజాలదు. బ్రిటిషుప్రజల యిట్టిప్రాయములకు తప్పులుగ ప్రకటించుచున్నాడు. వారిమనోభావములు గూడ వీరికి గ్రాహ్యముగాలేదు.

రాజ్ కోసక్ ప్రభువు 16 తేదీని లండనుకు బయలుదేరును.

స్థానికానుకోర్టు వదరాసు

నూటు నం 16757-23

వాది:—కె. ముత్యయ్యచెట్టి.
ప్రతివాదులు:—1.కనమర్ల పూవాడా అయ్యన్న, 2. బడ్డిపూడి రాగి రెవెన్యూ.
పై కనరపచినవాది ప్రతివాదులపైన 1921 సం॥ డిసెంబరు నెల 7 వ తేదీ యిచ్చిన అడ్వోకేటు రూపాయలు ఏబదికిగాను (రూ 50/-) కోర్టులో దావాచేసి ఉన్నందువలన పైకనపరచిన కేసు మదరాసు స్థానికానుకోర్టు రిన జడ్జిముందుగా 8-9-24 తేదీన వాయిదా వేయబడివున్నదని తెలిసికోవలయును.
ఎమ్. ఎన్. దొరస్వామి అయ్యంగార్,
8-9-24, వాదివక్తలు.

నవలలు

సరస్వతీగ్రంథమండలి

నవలలు

ప్రకాశకుడు: రాజమహేంద్రవరము

సంపాదకుడు: శ్యామజ్యోతి శివశంకరశాస్త్రి

అద్దేవల్లి లక్ష్మణస్వామి,

మాతృకభాకర్వితములు—భాషాంతరీకరణములు—మృదునధురపద సహితములు—మనోరంజకములు—నవనవలలు రెండునూపముల కొకటిగ వెలువడును. చక్కని క్యాపిటైజేషను, ప్రవేశరూపము 0.4.0 యిచ్చి చందాదారులగువారికి పోస్టేజిగాక చందాదారులకు రు 1.0.0; ఇతరలకు రు 1.8 0

నూతనముగ వెలువడినవి:

రెయినాల్బువీరచిత్ర మగు ఖాస్ట

తెలిగించినది: శ్రీయత వెదురుమూడి, శేషగిరిరావు

అధికారగర్వము—అన్యుతరహాస్యగోపనము—అశ్చర్యకరమగు దురంతమరాచారములు—అతిభయకర హత్యావిధానము—దారుణవిషనిర్భాగము—కాంతాకాంత తిరస్కరణము—విషలక్రేమాభి రామలక్ష్మణ యావత్ యువనవల కల్యాణము మున్ను చిత్రరంజకము లగు చంద్రాచార్యకల్పచలతో నొప్పునున్నది. (1538)

మొగ్గరిగాకము: 316 పుటలు—గండాకావ్యము 100 ఇతరులకు రు 1.8.0

రెండవభాగము: 317 పుటలు—గండాకావ్యము 100 ఇతరులకు రు 1.8.0

భారత సంస్కరణములు

సోమవారము (18-వ తేది) విచారణ

సి. వై. చింతామణిగారి విచారణ

ద్వంద్వప్రభుత్వ మంతరింపవలెను

సంపూర్ణ రాష్ట్రీయస్వాతంత్ర్య మొనగవలెను

కేంద్రప్రభుత్వమునందు బాధ్యత నొనగవలెను

(అ. పై. స్వేచ్ఛలు సర్వము.)

సిన్హ, ఆగస్టు 18:— నేను, సంయుక్తరాష్ట్రము లం దిదివరకు మంత్రిగనుండిన సి. వై. చింతామణిగారు సంస్కరణముల విచారణసంఘమువారిచే విచారింపబడిరి. ఆయనవిచారణసంఘమునకు బంపిన విజ్ఞప్తి 50పుటల అచ్చుపుస్తకముగ నుండెను. అందుసంస్కరణములు సం॥ రాష్ట్రములలో 1921జనవరి నుండి 1923 మే వరకును తాను మంత్రిగనుండి సహావ్యోగియగు పండిత జగత్ నారాయణ్ తోగూడ రాజీనామానిచ్చినప్పటికి యెట్లు పనిజేసెనో వివరింపబడెను. ఆయన తుదకు తెల్పి చెప్పినది యిదివరలో విచారణసంఘమునెడుట, మంత్రులు గ నుండినవారు కొందరు దెల్పినవిధముగ నేయుండెను. ద్వంద్వ ప్రభుత్వవిధానము పనిజేయజాలదుగాన అంతరింపజేయవలెననియు, సంపూర్ణ రాష్ట్రీయస్వాతంత్ర్య మొనగవలెననియు, కేంద్రప్రభుత్వమునందు విదేశీయ, మిలిటరీశాఖలలో దప్పబాధ్యత నొనగవలెననియు ఆయన జెప్పెను. చింతామణిగారు ద్వంద్వ ప్రభుత్వవిధానము పనిజేయజాలదని విచారింపుటలో చాలవిమర్శనబుద్ధితో తాను పరిపాలించిన ప్రతిశాఖనుండియు అనేక నిదర్శనముల జూపి నిర్ధారణజేసెను.

సర్ హోర్నోర్ట్ బల్లభుగారి ప్రభుత్వము

చింతామణిగారు విజ్ఞప్తియందు డిల్లు చెప్పిరి:—

“సర్ హోర్నోర్ట్ బల్లభుగారు ప్రధానమున తమ ప్రభుత్వమును సంయుక్త ప్రభుత్వముగ జరుపునట్లుల బహిరంగముగ ను రహస్యముగనూడ తమయద్దేశమును దెల్పిరి. ద్వంద్వప్రభుత్వవిధానము తృప్తికరముగ, నిరాటంకముగ పనిజేయజాలదని ఆయన గట్టి నమ్మకముగని ఆ విధానమునకు ప్రతిహతులగుండెను. ఈ కారణముచేతనే, ప్రభుత్వకార్యనిర్వాహకనిబంధనలు ద్వంద్వప్రభుత్వవిధానస్వభావమును దృఢపరుచుచున్న వానికి పెద్దపెద్ద సవరణల నుపపాదించుటలో కొంత హద్దునుమించిపోలేదు. ఆర్థికసభ్యుడెంతయోమైత్రిగను నిష్కపటముగ నుండెను. అప్పటికి మాత్రము, తమకు ఆదర్శప్రాయుడగు నాయకుడున్నటులను, సహావ్యోగి యున్నటులను మంత్రులు తలంచుచిరి. కాని కొంతకాలమైన పిదప నే ఆన్ని విషయములలోను మంత్రుల సమాలోచనజేసి విశ్వాసమునుబడయటలేదని తెలిసెను. ఆయోధ్యబాడుగచట్టములో భేదాభిప్రాయములు వచ్చెను. అందు మంత్రుల అభిప్రాయములు లెక్కకేరలేదు. 1922 లో భారత ప్రభుత్వమువారు ఆయుధశాసనము విషయమై అడిగిన సంగతులు మంత్రులకు దెలుపనాలేదు. వారితో సంప్రదించునూ లేదు. ప్రభుత్వమంతయును సమాజేతమై గావించిన నిర్ణయములను అన్నింటిని ఆచరణలో దెట్టలేదనియు, ఒక విషయమునుగూర్చి చర్చలో కొన్నియంతరములందుమాత్రము నన్యాయముంచి సంప్రదించినదియు, మరికొన్ని సమయములందు సంప్రదించుటకేపోగా ఆ విషయమై ఒక్కమాటయైన దెలుపలేదనియు మంత్రులకూడ గనఁగొనిరి. ప్రభుత్వమంతయు అననుకూలపరివర్తనము గాంచెను.”

పండిత జగన్నారాయణగారి అధీనము క్రిందనున్న జిల్లా బోర్డులవిషయమున గవర్నరు సర్ హోర్నోర్ట్ బల్లభుగారి వైఖరి యెట్లు మారుచున్నదియు, ఆ విల్లు శాసనసభలో సేకరణంతరములందు దెట్లభివృద్ధి గాంచినదియు, యిందువలన మంత్రులెన్నికవ్వముల గడువలసి వచ్చెనో గాంచునెడల ప్రస్తుతవిధానమునందు మంత్రులు యెట్టిదీనస్థితిలో నున్నారో తెలియగలదని చింతామణిగారు జెప్పచున్నారు. క్రొ

త్తగవర్నరు సర్ విలియం మారిసు వచ్చుటతో మరయొకమార్పు గల్గెను. ప్రభుత్వమంతయును వారమున కొకసారి సమాజేతముగుటకుమారి మూడునెలల కొకసారి సమాజేతముగుట తలపించెను.

సర్ విలియం మారిసు సహాధ్యాయులుగ మంత్రులనుండి సనాలుగున్నరమాసములలోను జరిగినసభలలో ముఖ్యముగ విషయ మొక్కటిగాని చర్చింపబడలేదు అది నిజముగా పరిపూర్ణముగ ద్వంద్వ ప్రభుత్వవిధానముగనే యుండెను. మంత్రులు వారింట్లవారు యజమానులను హోదా చేయలేదు. అప్పుడు పనిచేసిన విధానము గవర్నరుగారు చేసినట్లే యుండెను.

రాజప్రతినిధి యధికారము

చింతామణిగారంతట ప్రజాయత్రశాఖలపై రాజప్రతినిధికిగల యధికారమునుగూర్చి యాత్రేపించు భారతప్రభుత్వశాసనము 45 సెక్షన్ క్రింద నిబంధనలను సంస్కరింపవలెనని కోరెను. అప్పుడు ప్రభుత్వమంతయు ఆర్థికశాఖ యొక్కటియేగాన ఆశాఖ కేసహావ్యోగిని నియమింపవలెనో గవర్నరుకు వదలిజేయవలసియుండెను. కాని 36 (ఎ) నిబంధన ప్రకారము జూచి నయెడల గవర్నరుకును ప్రభుత్వశాఖలకును మంత్రులమీదను ప్రజాయత్రశాఖలమీదను అధికారమును లాభము నొసంగునని చింతామణిగారు దెల్పిరి. ఈ నిబంధన వలన మంత్రులకు చాలనష్టము గలిగెను. కావున 36 వ నిబంధనపై తమ ఆక్షేపణను మరలదెల్పుచు విజ్ఞప్తియందు ఆర్థికక్షిప్తమును గూర్చిదెల్పి, మంత్రులు ఆర్థిక క్షిప్తపరిస్థితుల జూచి తమఖర్చును యెంతతగ్గించుకొన్నను ప్రభుత్వశాఖలు మాత్రము అల్లుచేయలేదని చింతామణిగారు దెల్పిరి. ఎల్లెయినను ఆయన యు (చింతామణిగారు) పండిత జగన్నారాయణయొక్క తుదకు కొంతవరకు గలిచిరి. అనేకసారులు క్రొత్తఖర్చు ఒక్కడమ్మిడి వైనను మంత్రులు ఆర్థికసభ్యుని అంగీకారములేదని ఖర్చుజేయకుండ నుండవలసివచ్చెను. ఏశాఖయందైనను క్రొత్తఖర్చువచ్చునెడల గవర్నరుగా రింతమొత్తమని నిర్ణయించి ప్రభుత్వసభ్యులందరకును ఆవిషయమును దెల్పి యేమైన సమ్మతి లేకుండెయెడల ప్రభుత్వమంతయును సమాజేతమై ఆలోచింపవచ్చునను నూచనను 1922 లో చింతామణిగారు సర్ హోర్నోర్ట్ బల్లభుగారికి దెలుపగా ఆయన మంత్రుల కావిషయమును దెలుపుటకై న సం గీకరింపలేదు.

శాసనసభ - శాసననిర్మాణశాఖ

విజ్ఞప్తియందు శాసననిర్మాణ శాఖనుగూర్చియు శాసనసభను గూర్చియు చర్చింపబడినది. మొదటి సంవత్సర మొసిన ప శాసనసభాసమాజేతముల తేదీల విషయమై మంత్రులతో సంప్రదించలేదని చింతామణిగారు ప్రధానము న దెల్పిరి. మొదటి సంవత్సరము ద్వంద్వ విభేదము యేమియు గాన్పించక అంతయును సద్భావవిశ్వాసములతో గడచిపోయెను. కాని తరువాత మార్పుచాలవరకు బోయెను. ఒకసారి ఆర్థికసభ్యుడు మంత్రులవిషయమున ఖండనబుద్ధిని జూపుటకై ఆశ్చర్యముగ శాసనసభలో వంశ్రులకు ప్రతిహతులుగ నుండిరి. ఇందులకు గవర్నరుగారును ఆర్థికసభ్యుడును ముందే అంగీకరించిరి. ఈ విషయమున మంత్రులకు ప్రతిహతులుగ ప్రచారము గూడ జరిగెను. ఇంకను విశేషమేమనగా ఆదిల్షతు సంబంధించిన శాఖా కార్యదర్శియే ఒక సవరణనుపపాదించగా మంత్రుల ప్రతిఘటింపవలసి వచ్చెను. పిదప ఆకార్యదర్శియే ‘మంత్రులకోరికమీద’ నని చెప్పి సవరణ నుపసంహరించుకొనెను.

గవర్నరుకు తీర్మానములను గాని సభ నాపుడలజేయు నుపపాదనములను, గాని ప్రోసీజేయునధికార ముండరాదని

విజ్ఞప్తియందు కోరబడెను. ఆపని అధ్యక్షునిది మాత్రమే గావలయును.

గవర్నరు గారు ప్రభుత్వనిర్మాణాధికార గవర్నరుగ నుండవలయును. లేదా శాసనసభలో విమర్శనలనుండి యెట్టిరక్షణయు నుండరాదు. శాసనసభలో ప్రభుత్వనియమితసభ్యులు కొలదిమందియైననును యుండుట కూడవని చింతామణిగారు త్రేపించుచున్నారు. ఏలయనగా అసభికారసభ్యులసామాన్యముగ అందరునుండిక పోవుట వలన ప్రభుత్వసభ్యుల వోట్ల వల్లనే తరుచుగ గాలుచుచుండురని జెప్పెను. ఇతియగాక వోటునిచ్చు స్వాతంత్ర్యమువారి కుండవలసి యుండగా అట్టిదెప్పుడో జరుగును. సాధారణముగా వోటింగుమాండేటువలన జరుగుచుండును. మంత్రులొక యభిప్రాయమును గగ్గియుండ గవర్నరు సమాలోచకచర్చము భిన్నాభిప్రాయముతో నుండునెడల ప్రభుత్వసభ్యులందును, మంత్రుల శాఖలలో పనిజేయువారుగూడ ప్రభుత్వపక్షముననే వోటు జేసెదరు. ఒక సారి యెప్పుడైన ఆ విషయము ప్రజాయత్రమైనను, అందువలన మంత్రులపక్షమునకు సచ్చిన యెక్కువ యేమియునులేదు” ఈవిషయమున చింతామణిగారు దెల్పినదేమనగా “గవర్నరుమెంటు ఆద్యోగేబుదప్ప ప్రభుత్వసభ్యులెవరునుండరాదు. ప్రభుత్వసభ్యు లెంతమంది గలరో అంతమంది శాసనసభా కార్యదర్శులను ప్రజానియోజిత సభ్యుల నుండి యొన్నుకొని శాసనసభలో సహాయకరముగ నుండునట్లుల జేయవలయును. ఇందువలన మున్నగు మంచి అనుభవము శిక్షణము గాంచిన సభ్యులను ప్రభుత్వసభ్యులుగ దీనినొనుట కవకాశముగూడ నుండును.” పైనాన్న, పట్టిక అక్రాంటిబ్యు పట్టికీ కమిటీల సభ్యులను నియమించుటలో గవర్నరుగారు తనకార్యనిర్వాహకసభ్యులతోనేగాక ప్రజాయత్రశాఖా సహాధ్యాయులతోగూడ సమాలోచన జేయవలెనని విజ్ఞప్తియందు కోరబడెను నిమ్నజాతుల పక్షమున ఒకటి మొదలు చూడువరకు సభ్యులుండవలెనని కోరుచు ఫ్యాక్షన్ కమిటీల కొక స్థానమును గోరుచు యాభాగమును చింతామణిగారు ముగించుచున్నారు.

కొన్ని శాసనముల గావించుటకు ముందుగ రాజప్రతినిధి అంగీకారమును బడయవలయునను నిబంధనను తొలగించి అందుకు బదులు గగ్గి రుగాని, రాజప్రతినిధిగాని ఒకటియు పూర్తిగనో కొంతవరకు పునర్విచారణ జేయుటకై తిరిగి పంపివేయు సభికారము నిమ్న నిబంధనను మాత్రము చేయవలెనని చింతామణిగారు కోరుచున్నారు.

మంత్రులు - సర్వములు

చింతామణిగారంతట మంత్రులకును సర్వములకును గల సంబంధమును గూర్చి 7 వేజీలు వ్రాసిరి. ఆయన తనయిష్టప్రకారముగాని, శాసనసభ కోరినప్రకారము గాని జేయుటకు వీలులేకపోయిన నిదర్శనముల నేకములను దెల్పెను. ఎప్పుడును ఒకపట్టిక సర్వము కమిషను కేంద్రప్రభుత్వాధికారము క్రింద నుండుటను చింతామణిగారు త్రేపించిరి. ఏలయనగా అయ్యది యుండుట రాష్ట్రములకు స్వతంత్రభాగ్యతాయంత ప్రభుత్వమునొసంగుట కసంబద్ధముగ నుండును. రాష్ట్రములలో సర్వత్ర సెలెక్షనుకమిటీలుండవలెనని చింతామణిగారు నూచించుచున్నారు. ఏరాష్ట్రీయ ప్రభుత్వమైనను పట్టికసర్వము కమిషనుండుటకు యిష్టపడునెడల అల్లెయుండవచ్చును. కాని రాష్ట్రీయశాసనసభలు మాత్రమందు కంగీకరింపవలెను. రాష్ట్రీయప్రభుత్వములు కావలసినసరకులను కొనుటకు కావలసినదేర్పాటులు జేయుట కధికారము గల్గియుండవలెను.

అంతట చింతామణిగారు ప్రభుత్వాయత్ర ప్రజాయత్ర శాఖలకు విభజనజేయుటవలన కొన్ని శాఖాపరిపాలనమునందు గల కష్టములనేకములదెలిపి. ఈ భాగమును ముగించుచు తెల్పిన నిదర్శనములవలన ద్వంద్వప్రభుత్వవిధానముపై విమర్శనము జాలుననియు, ఈ విధానమువలన చీనులు దూరకంతలను దెరచి యేనుగలుదూరకంతలు దెరచియుంచిన ట్లయినదనియు జెప్పిరి. రాష్ట్రీయప్రభుత్వముల విషయమున అయనబడిన నిర్ణయము లేవనగా, ప్రస్తుత ప్రభుత్వవిధానము మేము మాపక్షమువారము తలంచినటులయేమాత్రమును తృప్తికరముగ పనిజేయులేదు. ఈవిధానముపనిజేయజాలదని నిస్సందేహముగ వ్యక్తమయ్యెను. దీనివలన అనేక అనుమానములను, తరుచు సంఘర్షణములును, గలుగుచుండెను. వీనివలన పరిపాలనము చక్కగ జరుగుట కాటంకముగ నుండును. దీని నున్నదున్నటులగాని పూర్తిగాని అట్లెయుంచుగాని లాభములేదు. ఏలనగా అది ఆచరణలోనికి వచ్చి యింకను పదియేండ్లు గాలేదు. శాసనముల గావించుట వలన ప్రజల

మేము ముక్త్యంపటము గాని అడవిభూముగాదు. ప్రభుత్వభూమి ము పరీక్షించబడెను. అప్పుడు మును తేలెను. అందువలన భారతవిద్యార్థులకు బాతీయవిజ్ఞానమునకు సంకల్పి యేమాత్రమును గలుగకపోయెను. ఒక్క-లేమాత్రము గలదు. అది యేమనగా రాష్ట్రీయప్రభుత్వములకు సంపూర్ణ బాధ్యతాయుతప్రభుత్వమునకలదు. ప్రజాయత్రాశాలయందు తొక్కవశాలను చేర్చియు, కొన్ని నిబంధనల సవరించుట లాభమేమియును లేదు. గవర్నరులకు గల విపరీతస్వతంత్రాధికారముల తగ్గింపవలయును గవర్నరు ప్రభుత్వనిర్మాణమునందు గవర్నరుగ మాత్రముండవలయును. మంత్రులతో గలసి సంయుక్త బాధ్యత గల కాబిలెటును ఏర్పరుపవలయును. ఎన్నెన్ని విషయములలో మాత్రము కొంత చేరుగనుండును. కానివిషయమును గవర్నరుగారు కేబ్రిటరీ సహాయముతో ప్రత్యక్షముగ పరిపాలింపవచ్చును. లేదా భారతప్రభుత్వమువారు ఇతరయేర్పాట్లను జేయవచ్చును. అభిలభారత సర్వీసు ఉద్యోగులకు గ్యారంటీ జేసిన హక్కులుండవలెదల వానిని గౌరవింపవలయును. వారికి నిజముగానే మేక కష్టములుండవలెదల తేంద్రరాష్ట్రీయ ప్రభుత్వముల ఆ కృత్తిని గమనించుచు, పన్ను జెల్లింపువారల జేమము నారమియకొనింపవచ్చును. కాని యిక్కుముందు సర్వీసులలో జేర్చుకొనుట పొటపరీక్షలను జెట్టి రాష్ట్రీయములకు కావలసినంతవరకు ఆపదతిపై దీనికి సలయను. ప్రభుత్వము కాసనభలకు బాధ్యత విహించువరకును పట్టుకొనిన కమిషను ఉండరాదు. రాష్ట్రీయములకు సంబంధించిన విషయములలో కేంద్రప్రభుత్వ కాసనభల జెట్టి కాసనముల జేయరాదు. రాష్ట్రీయప్రభుత్వములు భారతప్రభుత్వమునకు జెల్లింపుకప్పములభారమును తొలగించవలెను.

విచారణ ప్రాంభము

చింతామణిగారి విజ్ఞాపిత వారిని నేడు మూడుగంటల చేపు విచారణసంఘసభ్యు లయియున్నారు విచారించి. ఇంకను విచారణ లేదుగూడ జరుగెను.

సాక్షి: అత్యాంధ్రుడు వడ్డిమను గారికి ప్రత్యుత్తరమిచ్చుచు సాక్షి తాను 2000 రాష్ట్రీయములలో 20 సం॥ లుంటిననియు సంస్కరణములకు పూర్వము 2000 రాష్ట్రీయకాసనభలలో భర్తీవనియు 1921 జనవరినుండి 1923 మేవరకును మంత్రగమన్న త్తును భారతకాసనభలయొక్కలకుజేసిన ప్రయత్నములలో సంకీర్త కృష్ణ కాంత మాళ వ్యా గారిచే ఒడింపబడినట్లును జెప్పెను. ఆయన మంత్రగ మన్న త్తును అధికారసభ్యులతోట్లు తనతీర్మానములచే సలభముగ వచ్చుచుండెను. అన్ని సంవత్సరములను నలవది ఏబదిమంది సభ్యులు ఒలపరుచుండిరి. అలలములనునే ఆయనకొకపక్ష మేర్పడియుండెను. ప్రత్యేకముగ ప్రతికాలపక్షమునది లేకుండెను. కారణము ప్రాతికూల్యము ఆయావిషయముల స్వభావమునుబట్టి యేర్పడుచుండెను. కాని ప్రత్యేకముగ ఆయనకు విరుద్ధముగ నేపక్షమును లేకుండెను. చాలమంది భూస్వాములు ఆయన కనుకూలురుగ నుండిరి.

ద్వంద్వప్రభుత్వవిధానము ఆచరణయోగ్యమా?

అధ్యక్షుడు:—మీయొక్క విజ్ఞాపిత చాల ముఖ్యమైనదియు సంపూర్ణమైనదిగ నున్నది. విచరణముగూర్చి విచారించుకొని అదిముఖ్యములైనవిగావని తలంచుటలేదు. కొన్ని విషయములగూర్చి మొత్తముమీమాత్ర మడిగెదను.

ప్ర:—మీవిజ్ఞాపిత హాడ మీదు సంయుక్తప్రభుత్వముతో ప్రారంభించినట్లు చెలియుచున్నది. కావున ద్వంద్వ ప్రభుత్వవిధానమును పరగా అనుష్ఠించవలెదల పరీక్షింతులు వేరుగ నుండునని తలంచెదరా?

చింతామణిగారు:—అవును.

అధ్యక్షుడు:—ధానము పూర్తిగ నక్కువగ ద్వంద్వ ప్రభుత్వముగ నుండవచ్చునా?

సాక్షి:—ఎప్పుడును పూర్తిగ గానూడదు. ఇప్పటికిని వాని స్థితి నిగూఢముగనే యున్నది. సంపూర్ణముగ ద్వంద్వ ప్రభుత్వమార్గముననే బోయెనుగాని యుక్తముగ సకారముగ నెంతవరకు బోవునో యనుసరింపలేదు.

అధ్యక్షుడు:—ఆభావమునుబట్టిచేతనేనా మంత్రులలు ము తగ్గుటచేత ఆకాభంగము గలిగెను?

సాక్షి:—అవును, అంతే.

అధ్యక్షుడు:—మొదటినుండియు ద్వంద్వప్రభుత్వవిధానముండినయెడల మీరు ఆకాభంగము కొందనవారేనా?

సాక్షి:—మేము మంత్రులము ద్వంద ప్రభుత్వ విధానమునే నడపసినముగ నుంటిమిగాని, సగవది సగమిది అనేక విధముల ద్వంద్వవిధానమును నడుప గోరలేదు. (నవ్వు)

అధ్యక్షుడు:—గవర్నరుగారు అందరు సభ్యులతోను మంత్రులతోను సంప్రదింపి పనిజేయువలెనని నిబంధనగలదుగాని

కా.నమునందు మంత్రుల సంయుక్త బాధ్యతాస్థానం మేము యును లేదు.

సాక్షి:—కాసనమునందు అట్టిస్థానంలేదు లేదుగాని నెం 5 ముఖ్యనిబంధన దానిని గుర్తించుచున్నది.

అధ్యక్షుడు:—అది చాల ముఖ్యమైనది.

సాక్షి:—అది నిస్సంశయముగ ముఖ్యమైనదేగాని పరిపాలనమున సంతయు అందిమిడి యుండలేదు. కాని మేమిద్దరము మంత్రులమును సంయుక్త బాధ్యతప తిమిదనే పనిజేసితిమి.

అధ్యక్షుడు:—గవర్నరుగారు కాసనసభలో ప్రతిపక్షమునుండియు ఒక మంత్రుని దీసికొనినయెడల సంయుక్త బాధ్యతాస్థానంలేదు పని జేయుట సాధ్య మగునా?

సాక్షి:—అయెన్నుకొనబడినవా రీస్థానంలేదు పని జేయుటకు సమ్యుతింపవలయును.

అధ్యక్షుడు:—గవర్నరుకు అట్టిముమ్మలు దొరకని యెడల?

సాక్షి:—అప్పుడు నేను మంత్రులకు ప్రత్యేక బాధ్యత నిచ్చుచానికన్న కాసనసభను రద్దుజేసెదను.

అధ్యక్షుడు:—ఒకచేత పక్షములు సమానముగనుండి, అన్ని పక్షములుజేసగాని మంత్రులవర్గ మేర్పడసాగ్యముగాకున్న యెడల?

సాక్షి:—కాసనసభనుండి యిద్దరు సభ్యులు కలసి పని జేయువారు రాజాలనుయెడల నేను సంయుక్త బాధ్యతను పోగొట్టుకొనుటకన్న కాసనసభనే రద్దుజేసెదను.

అధ్యక్షుడు:—ఒకసారి రద్దుజేసినపిదప మరలనిల్లే జరిగినయెడల?

సాక్షి:—ముందేమి జరుగనో చెప్పవీలులేదు. ఈనిబంధనలన్నియు నిట్లు జ.గవచ్చుచున్నవి గాని జరిగి తీరువని యనుకొనలేదుగదా!

అధ్యక్షుడు:—అట్లు గాకున్న గవర్నరుపరీపాలము సాగవలయునుగదా?

సాక్షి:—కాసనము ప్రకారము ఏదేనొక యేర్పాటు జేయబాగున్నయెడల మరెయొక ప్రత్యామ్నాయ మేమియు నుండవలదు. సాక్షి యింకను జెప్పవలసిన రాష్ట్రీయప్రభుత్వములకును భారతప్రభుత్వమునకును ప్రజాయత్రాశాలయెడల తగాయిదానిచ్చివచ్చును గాజ ప్రతినిధిగాక ప్రత్యేకముగ స్వతంత్ర న్యాయ నిర్ణయ వర్గము (ఇండియా ఫ్రీవీ కాన్సిలు వంటిది) నియమింపబడి పరిష్కారము జేయవలెనని కోరెను. లేదా గవర్నరుజైనరలు కెట్టి ప్రాజాపత్యమునలేని నిమ్మకపాతస్వతంత్రన్యాయనిర్ణయ వర్గ మేర్పడి నిర్ణయింపవలయును. 30 వ సెక్షను మొత్తము మీరు నేమియు నాజేపదలేనట్లే గాన్పించును కాని అంతయు పరిపాలనముపై శాధారపడి యుండును. ఆయన నూచించిన దేవునగా ప్రభుత్వకాశలలో నొకదాని కొకదానికి ప్రత్యేక విభజన ముండవలెననియు, దానిపై రాష్ట్రీయప్రభుత్వముల కక్కువనాస్వతంత్ర్య మొనగవలెననియు కోరిరి.

ఆరికికి వము

అధ్యక్షుడు:—ఆరికసభ్యుని విషయమై మీరు చెప్పిన విషయముల సందర్భమున ఒక్కటిగదను. మీరే ఆరికసభ్యుడుగ నుండినయెడల ఆరికసభ్యుడు జేసినట్లు గాక మరియేవిధముననైన ఆధికారమును చలాయించెదరా?

సాక్షి:—దీనిప్రత్యుత్తర మిచ్చుట చాల కష్టము. నేనే ఆరికసభ్యుడనై నయెడల గవర్నరు సమాలోచన వర్గమునందు సభ్యుడనై యితరకాశలన్నిటికిని ప్రత్యేకబాధ్యత గల్గి యుండునెడల నాకు బాధ్యతలేని కాశలకుగూడ డబ్బు నీయవలసియుండునెడల ఆ ఆరికసభ్యునిస్థితియేనాదియు నయ్యెడిది తనకుమాటన ధర్మములేదు గదా. (నవ్వు)

అధ్యక్షుడు:—ఆరికసభ్యుడు స్వతంత్రాధికారమును గల్గియుండి గవర్నరు సమాలోచనవర్గమునందు భాగముగ లేకుండునెడల ఆక్షేపణయుండదు గదా?

సాక్షి:—అట్లేన నుండదు.

అధ్యక్షుడు:—మంత్రులు ఆరికసభ్యుని అంగీకారము లేనిచే ఒక్కడొక్కడైన ఖచ్చితము వీలులేని చెప్పితే అది నిజమేనా?

సాక్షి:—అంతయు సత్యమి.డివోల్టామను పట్టుముల ప్రకారము ఏమయ్యమైనను చేయుటకుముందు ఆరికకాశ అంగీకారమును బడవలయును. ఆరికకాశ అంగీకరింపక పోగానే గవర్నరుగారు మంత్రులపక్ష మైన జేరవలెను లేదా ఆ ఉపపాదనము పడిపోవును. కాని నిర్ణయించు అధికారులు ఆరికకాశలవారే. అయితేకే జ్ఞ మనితలంచినమంత్రులు గవర్నరుగారి

అప్పీలుజేసికొనవచ్చును. ఆరికకాశ చేయువని న్యాయముగ లేదని నాద్యక్షికి దోచుచున్నది.

అధ్యక్షుడు:—సామాన్యపరిస్థితులలో మీరు ఆరికకాశతో నేకీభవించెదరా?

సాక్షి:—అవును. మొదటి సంవత్సరములో నల్లెయుంటిని కాని పిదప అనేకసార్లు ఏకీభవించుటయు లేదు ఏకీభవించక పోవుటయు లేదు.

అధ్యక్షుడు:—అప్పటికిని మీమాటలు నెగ్గించుకొంటిరి.

సాక్షి:—ఒక ప్రభుత్వసభ్యుడు తన పంతమును కోజును రాజీనామాజెట్టి నెగ్గించుకొనె ననుకొనుడు. అయ్యది తృప్తికరముగ పనిజేయువధ్ధతి గాదు.

అధ్యక్షుడు:—అజేపగ నిబంధనలపై గాక వాని పరిపాలనముమీదనా?

సాక్షి:—నేను పూర్తిగ అంగీకరించెదను. ఆరికకాశ వ్యయవిధానములో జోక్యము గలుగజేసికొన నగూడదను భీమాయున్నను ఆరికసభ్యుడు మిగిలిన ప్రభుత్వభాగము మునందు సభ్యుడగుటచేత మంత్రుల కెట్టిరక్షణమునులేదు. ఆరికకాశపై మంత్రులు అప్పీలుజేసికొనుటకు అధికారి ఆరికసభ్యుడు దప్ప నవ్వరును లేరు. అయినయే ప్రభుత్వాయత్రాశాలపాలనమునకు గూడ భారతప్రభుత్వమునకు బాధ్యతగల్గి యున్నాడు. కావున నిమ్మకపాతడగు అప్పీలు అధికారి కావని చెప్పవలయును.

అధ్యక్షుడు:—మీరునూచించు నివారణోపాయమేద?

సాక్షి:—ప్రభుత్వనిర్మాణ యంత్రమున నుండు గవర్నరేకాని యిప్పుడున్న ప్రకారమే యుండునెడల మాత్రము మంత్రులకి ఆరికకాశపై ననే చలాయించు అధికార ముండునట్లు గూడ నూచింపవలసి యుండును.

మంత్రులు సర్వీసులు

అధ్యక్షుడు:—మీవిజ్ఞాపిత చాలవరకు మంత్రుల సర్వీసుల గూర్చి చర్చించినదే.

సాక్షి:—అవును. దురదృష్టవశాత్తు అంతయైనది.

అధ్యక్షుడు:—అప్పుడు కొన్ని కష్టములు గల్గినను మొత్తముమీద మీ అధికారసంబంధములు అనుసారముగ నుండెననితలంపవచ్చునా?

సాక్షి:—నాకును వారికిని వ్యక్తి గతసంబంధములు వాయిగనే యుండెనుగాని అధికారరీత్యా సంబంధములు మాత్రము మొత్తముమీద బాగుండలేదు. మొదటబాగుగనే యుండును. కాని మిగిలినకాలములో బాగుండలేదు అనగా ప్రభుత్వవిషయములలో యెన్నియో అసమ్యతములు తరుచుగవచ్చుచుండెను.

అధ్యక్షుడు:—ఆ అభిప్రాయభేదములు న్యాయ్యమైనవిగ నుండెనా లేక యేవ్యాముగ నుండెనా?

సాక్షి:—భేదాభిప్రాయములు గల్గినపుడు చిక్కుపెట్టి లేదని యెప్పుడును శంకింపలేదు. ఇందుకు పరిహారనిదర్శకములు నాకేమియు గాన్పించలేదు. వారి అభిప్రాయభేదముగ నున్నట్లు లభావిం చితిని. మంత్రులు నిజముగ జాడపలిన విషయములలో వారికి హక్కున్నట్లులదలంచిరి.

అధ్యక్షుడు:—మాంటుఫర్టు నీవేషిలో నీ ప్రభుత్వ నిర్మాణమును కార్యవిచారణచేత్రులు కార్యవిచారణ భాగముతో నడుపవలెనని జెప్పిన విషయమును మీరంగీకరించు నట్లున్నదా?

సాక్షి:—ప్రపంచములో నేప్రభుత్వనిర్మాణ మైనను కార్యవిచారణగలవా రున్ననే పనిజేయును. నిర్మాణముల గావించుట మానవస్వభావము లుప్తముగ నుండుటచేతనే యని తలంచెదను. చింతామణిగారింకను ప్రసంగించుచు రెయిల్వేల కేంద్రప్రభుత్వమునకు సంబంధించిన విషయమైనను రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వములకు రెయిల్వే పరిపాలనను విషయమున సరాసరి ఉత్తరప్రత్యుత్తరములు జరుగుచుండవలె ననియు ఫిరీలోను సిప్టలోను కేంట్రులు రెయిల్వేబోర్డువారు రాష్ట్రీయల అభిప్రాయములను పాటించుట కేర్పాటులను జేయవలెననియు ఇప్పుడు రెయిల్వేసభ్యుడు ఒక జేపలెనానూడనియు రెయిల్వే పరిపాలనములో వర్తకులయొక్కయు ప్రయాణికులయొక్క కష్టములను చెలికొనుటకు రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వోద్యోగులే ముఖ్యులనియు జెప్పెను.

అధ్యక్షుడు:—న్యాయక్రమ సందర్భము కష్టమని యు, అది ప్రజాసమ్యుతము గాజాలదనియు తలంచెదరా?

సాక్షి:—అప్పుడు న్యాయభంగమును గావించువారల కిష్టము గాక బాపవచ్చును. కాని సామాన్యముగ నది ప్రజాహితము గాక పోవుటకు కాగలము అది పాలింపఁ దగుదును అట్టి యుండును.

అధ్యక్షుడు:—జడ్జిలు చెప్పెడి తీర్పులవలన వారిపై విప్లవము లేకున్నారని గానా?

సాక్షి:—అవును వదలివేసినయెడల వారికిష్టమే.

భారత రాజకీయ సమస్యలు

అధ్యక్షుడు:—భారతదేశములో నభివృద్ధిగాము రాజకీయ పక్షములకు సంబంధించినంతవరకు బ్రిటిషు ప్రభుత్వము వారును వారి యుద్ధాగ్రులును యిక్కడికి రెండు సం॥ముల నుండియును భారత ప్రజాహిత నాయకులతో సంస్కరణముల విషయమున సహకారముజేయుచుండుట లేదని మీ విజ్ఞప్తిలో జెప్పిరి. భారత ప్రజానాయకులు సహకారముజేసిరని మీరు జెప్పగలరా?

సాక్షి:—అవును. భారత రాజకీయ పక్షములు అసహాయవాదులు తప్ప సహకారము జేసిరి.

అధ్యక్షుడు:—భారతదేశములో అసహాయవాదులు ముఖ్యులని తలంచెదరా?

సాక్షి:—ఒక విధమున ముఖ్యులే. వారికి ప్రజలలో అప్పుడు వుంచి పలుకుడి గలిగియుండుటవలన ముఖ్యులేయనవలయును.

అధ్యక్షుడు:—కేంద్ర ప్రభుత్వములో విదేశీయ మిలిటరీ శాఖలవద్ద మిగిలిన శాఖలన్నియును మంత్రులచేతులలో నుండవలెనంటే అంతవరకు ప్రభుత్వవిభజన యుండుటవలన ద్వంద్వ ప్రభుత్వవిధాన ముండగోరదా?

సాక్షి:—కొంతవరకది ద్వంద్వ ప్రభుత్వమేగాని అది నిజముగా ద్వంద్వ ప్రభుత్వముగాదు.

సర్ మహమ్మదు హఫీ:—సర్ హోమ్స్టెడ్ బల్లె గారి ప్రభుత్వవిధానము మొదటి సంవత్సరములో నున్నట్లే అంతట చుండునెడల సం॥రాష్ట్రములలో సంస్కరణములు గాంచెడి నేనా?

సాక్షి:—అవును. ఆంగ్ల ప్రాయమున నాపరిస్థితులం దెసయెడల అట్లే విజయముగాంచెడివి.

సర్ మహమ్మదు:—ముఖ్యమైన విషయములపై సంయుక్త ప్రభుత్వదర్శన లుండవలెనని జాయింటు కలెక్టరుమిటి నాకు గోచరి. అవిషయమునే సర్ హోమ్స్టెడ్ బల్లెగారు జాయింటు కలెక్టరుమిటి సలహాల నాచరగాలో జెట్టిరిగాదా?

చింతామణిగారు:—అవును అంతే.

సర్ మహమ్మదు:—సాధారణముగా గవర్నరు మంత్రులచరచా సమసరించుచుండునెడల ప్రజాయ త్రాఖ విజయవంతముగ పనిజేయవలెన గదా?

సాక్షి:—అవును. పుచ్చగూడ యిచ్చినయెడల అట్లే యుండెడిది.

విద్యావిధానము విద్యావంతులగు నియోజకవర్గము సభివృద్ధి జేయుట తేర్చుముజేసినను సంస్కరణములనాటినుండియు అది అభివృద్ధి గాంచలేదని సాక్షి విజ్ఞప్తిలో జెప్పినదానిని సర్ మహమ్మదు హఫీజాపి విద్యానియోజకవర్గ నిర్మాణమునకే నాయని యడిగెను.

అది ప్రజాతేమమునకు గూడ అసరమని సాక్షి జెప్పెను.

రెజిస్ట్రేటరు శాన్సె పై సాక్షి చెల్లు ఆతేమా యేమని సర్ మహమ్మదు హఫీగారడిగిరి.

చింతామణిగారు ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు యాశాఖ ప్రభుత్వ ప్రజాయ త్రాఖలకు రెంటికిని సమానముగ నుండవలసింది. ప్రభుత్వయంత్రముగ మార్చుకొనెనని జెప్పెను ఇంకను ఆయన జెప్పుచు జాతిప్రాతినిధ్యముండుట కయిష్టము లేదనియు, సంయుక్త రాష్ట్రములలో జ్ఞాబోధ యెన్నికలకు ప్రత్యేక నియోజకవర్గము లేరావలసియుండుటల హిందువులకు నుమహమ్మదీయులకు సంస్కరణకారణ మొకటి పోయెనని చెప్పెను. మహమ్మదీయులు ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యము గావలెనని కోరుటచేరి మిశ్రమనియోజకవర్గము నంగీకరింప బలవంతపెట్టరాదనియు ఆయన జెప్పెను. ఈదేశపు సివిలపరిపాలనలో భారత మంత్రుల తనకేత్యుత్వ అధికారములను యిష్టము చలాయించరాదు. కాని 13 (ఎ) సెక్షను, సెమ్మడికమ్మడిగ సర్వపరిపాలనా సంస్థ లభిసద్ధియగు నుద్దేశముతో కాసనమునందు జేర్చబడెను. ఇది గాక యా ప్రయోజనములకై 131 సెక్షనుగూడగలదు.

సర్ మహమ్మదు హఫీ:—ఈ 131 వ సెక్షను ఆనుకూలముగ నున్నచోటుల నుపయోగింపబడెను. భారత మంత్రుల తన యధికారమును 19 (ఎ) సెక్షనుక్రింద అరికట్టు కొనుకొనెదల భారత ప్రభుత్వము బాధ్యులైనందురు.

నేనిచ్చు ప్రత్యుత్తర మేమీనగా 131 సెక్షనును గూడ భారత ప్రభుత్వము పార్లమెంటు నెడల బాధ్యులగలియుండుననియే.

(ఈ విషయమున న్యాయశాస్త్ర ప్రవచనమునందు సర్ తేజబహదూరు సప్రాగా లేకేభవించలేదు.)

చింతామణిగారు:—131 వ సెక్షనువలన భారత ప్రభుత్వమునకు భారత మంత్రుల నుండి అధికారములు సంపాదించినను బాధ్యుల జేతుండ నుండవనియు, యింకను పార్లమెంటుయెడ బాధ్యుల గలియుండుననియు మీరు దృఢపరుచుచున్నందున, మన యాచర్యములో నున్న ప్రయోజనము కరవేరదని నాయభిప్రాయమును ప్రవచనముచున్నది.

సర్ మహమ్మదు హఫీ:—కేంద్ర ప్రభుత్వమును కేంద్ర కాసనసభలను ఒక విషయమున అంగీకరించుచు భారత మంత్రుల యేమియు జోక్యము గలుగజేసికొనగూడదని మీరొప్పునా చెదరా?

చింతామణిగారు:—నాకది యిష్టమే. సర్ మహమ్మదు హఫీ:—రాష్ట్రీయ పరిపాలనము విషయమున రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వమును, రాష్ట్రీయ కాసనసభలను నంగీకరించినపుడు రాజప్రతినిధి జోక్యము గలుగజేసికొనగూడదని గూడ యంగీకరించెదరా?

చింతామణిగారు:—నేనంగీకరించెదను గాని రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వములు రాష్ట్రీయ కాసనములకు బాధ్యుల గలియుండువలెననుపెద్దరాజనముమాత్ర ముండవలయును.

అంతట బర్మాను మహారాజాగారు సాక్షిని విచారించిరి.

చింతామణిగారు మంత్రులతో అన్ని వ్యవహారములందును సంప్రతించుటలేదని చెప్పి, ప్రతివిషయమును గూర్చియు అన్ని యంతరములందును వర్తించవలె ననియు, అన్ని యంతరములందును సంప్రదింపు సమముగ నుండవలెననియు, యిప్పుడు న్నవిధానము ప్రకారము కొంతవరకు సంప్రతించుటగలదనియు, యిట్లు చేయించవలయునో కారణము చెల్లుటలేననియు, యిది ప్రభుత్వనిర్మాణముందలి లోపమనియు, అంతయును ఒక వ్యక్తి స్వేచ్ఛకు నదరజేయబడెననియు జెప్పెను.

మహారాజాగారు:—సర్ హోమ్స్టెడ్ బల్లెగారు విధానము అంతటను ఒకే విధముగ అనుసరింపవలసివలెనని యంత బాధగనుండెడిదిని తలంచెదరా?

చింతామణిగారు:—కొన్ని విధముల బాధగనే యుండెడిది. మరొకొన్ని విషయములలో యెప్పటికిని అగమ్యముగానే యుండెడిది (నవ్వు)

మహారాజాగారు:—ఇంక బడియున్న రాష్ట్రములలో వైన ద్వంద్వ ప్రభుత్వవిధాన ముండును మంచివని తలంపరా?

చింతామణిగారు:—ద్వంద్వ ప్రభుత్వవిధానానికి మధ్య రాష్ట్రములవంటి వెనుకబడియున్న రాష్ట్రములలోను బాగా అభివృద్ధిగాంచిన మిరాష్ట్రములలోనుగూడ బాధగ వ్యక్తముజేయబడెను. (నవ్వు) ఇంకను మిరాష్ట్ర ప్రత్యేకము నేను జెప్పనదేమనగ, ద్వంద్వ ప్రభుత్వవిధానమునకు ప్రతిహేతుముగ నేనుబడసిన నిశ్చయమునకు భంగము జేకుండ జెప్పనదేమనగా, ద్వంద్వ ప్రభుత్వ విధానమునే అంగీకరింపవలసియుండునెడల జాయింటు కమిటీ తెల్పిన ప్రకారమే పనిజేయవలయును.

మహారాజాగారు:—మిరాష్ట్రము రాష్ట్రీయ స్వాతంత్ర్యమును బాంధవ్యమును పని తలంచెదరా?

చింతామణిగారు:—తిప్పక తోయున్నది.

ప్రజాయ త్ర శాఖలు:—భారత ప్రభుత్వము

సర్ హెన్రీ మోన్టగ్యూస్ ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు సాక్షి, భారత ప్రభుత్వము రాష్ట్రముల ప్రజాయ త్రాఖలలో నెప్పుడెప్పుడు జోక్యము గలుగజేసికొననో చెప్పెను. మొదలాయన 1921 అలహాబాదు విశ్వవిద్యాలయ కాసనముల జెప్పెను. రెండవది పండిత జగన్నాథరాయణ్ జ్ఞాబోధల బిల్లు, మూడవది వీరియలలో షేలబిల్లు కాసనసభల యెప్పుడెంతికాలము సహజముగావలయునో అధిక సభ్యుడే అందుకు సంభవించిన ప్రతిదానిని నిశ్చయింపవలయును. మంత్రులతో సంప్రతించుటలేదు ఇందువలన ఆయన ఏ యుపపాదనముగాని దీసికొనినవచ్చుటకు ఆటంకము జేయగాని మొదలు మంత్రులయెడ జూపబడిన సత్కారము సిదప తిస్సరింపబడెను.

సర్ హెన్రీ:—నువ్వే యిది మాట పట్టెంపు కష్టమేనా?

చింతామణిగారు ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు యెట్టి విధముగావించినను ఆచరణయందు కష్టమే యనియు, కాసనసభ కార్యదర్శులను ప్రభుత్వమునందు రెండు భాగములకును నియమింపవలెననియు, వారి జీతములగూర్చి కాసనసభలో వోటుకు చెట్టు వచ్చుననియు, కాసనసభలో ప్రభుత్వ సభ్యులను దీసివేయునెడల దోషము పోయినదని తలంచెననియు, వారికి వోటు నిచ్చుస్వాతంత్ర్యము గలుగకయుండు అప్పటికప్పుడు వచ్చిన కనుపరిస్థితులట్టి యుండుననియు, యీ విషయమే ఒక నిబంధన యేమియు నుండ కన్పించలేదనియు జెప్పెను.

సర్ హెన్రీ:—ప్రభుత్వసభ్యు లుండుట మీ తీర్మానముల కనుకూలముగ నున్నపుడును లేనపుడును తేకుండుటయునా?

చింతామణిగారు:—నే నట్లు చెప్పుటలేదు.

సర్ హెన్రీ:—ఒక బిల్లు ప్రవేశపెట్టుటకు రాజప్రతినిధి అంగీకారము నిచ్చు అధికార ముండ నక్కరలేదనియు, ఆయనకు తుదకు వీల్గో జేయునట్టి గాని మరల పునర్విచారణకు పూర్తిగనో కొంతనో కాసనసభకు ఒంపు సధికార ముండునచాలు ననియు మీరు జెప్పెదరా?

చింతామణిగారు అందుకంగీకరించి అందువలన నెంతయో కాలపరము తగునని జెప్పిరి.

సర్ హెన్రీ:—ఒక బిల్లును ప్రవేశపెట్టుటకు ముందే రాజప్రతినిధి అంగీకారమును బహయుటవలన కాలపరము తప్పవని తలంపరా?

చింతామణిగారు అట్లుకాదని జెప్పము పార్లమెంటు ప్రభుత్వవిధానమునందు చర్చలవలన కాలపరణము గలదని ప్రత్యుత్తర మిచ్చెను.

అంతట సర్ తేజబహదూరు సప్రాగారు చింతామణిగారిని కొంతవరకు విచారించిరి.

చింతామణిగారు ఇంగ్లాండులో పార్లమెంటు కమిటీ యెడుట సాక్ష్యము నిచ్చుచు ద్వంద్వ ప్రభుత్వవిధానమును బలపరుచుటకు కారణము అప్పుడు అంతకన్న మంచిది వచ్చు ఆకాన్వించక పోయె నని చెప్పెను.

సర్ సప్రా:—ఇదివరకున్న క్రమముంతయు నిప్పుడు పోయినదని చెప్పెదరా?

చింతామణిగారు:—దానిపై యిష్ట మెక్కువైనదిని జెప్పవలెను. (నవ్వు)

శాస్త్రు సప్రా:—మొదలు ద్వంద్వ ప్రభుత్వవిధానమునని నిష్టములేనివారు యిప్పుడు చుండుచుండి లేరనుచున్నారు. దానిని పనిజేసి మాచినది అయిష్టమును జెల్పుచున్నారే?

చింతామణిగారు:—వీక్షన ప్రత్యేకపెట్టుట యనగా కొంచెము భీష్మకేంద్రముండు కాని కిష్టముండదు. కాని అది కాల్పనాపమును చాల్చునపుడు సమన్వయము జేసుకొందుగ. దానినే యెక్కువగ సాగదుమందురు. ఇప్పుడు యీ ప్రభుత్వవిధానమున కనుకూలముగ నుండి బలపరచువారు అట్లు పనిజేయగలదు అక్రమాయమును చెలపకున్న యీ ద్వంద్వ ప్రభుత్వవిధానమునను నీతరమైన వేరు వచ్చునోయని యనుకొందురు. (జెడనవ్వు)

శాస్త్రు సప్రా:—నా యుద్దేశము ప్రకారము ద్వంద్వ ప్రభుత్వవిధానముకన్న నీతర మేదని తలంచెదరా?

సాక్షి:—ప్రజాప్రతినిధులకు యెక్కువ అధికారము నిచ్చుటయే. చింతామణిగారు ఇంకను జెప్పము, 1921 లో అయోధ్యాకుగ బల్లును చర్చల విషయమున ద్వంద్వ ప్రభుత్వము కొంచెముగ ప్రారంభ మయ్యెననియు, అంతట జిల్లాబోర్డుల విషయమున ప్రభుత్వమువారు మంత్రుల ప్రతిహేతుముగ మాటాడిరనియు, రెండవకోస చచ్చయందు అధిక సభ్యుడు ప్రభుత్వసభ్యులను మంత్రులకు ప్రతిహేతుముగ నున్న కొన్ని సవరణలకు వోటుజేయవలసిదగ జెప్పిననియు, యీ విషయము కాసనసభలో బహిరంగముగ జరిగెననియు, యిట్లుయినను కొందరు ప్రభుత్వసభ్యులు మంత్రుల కనుకూలముగ వోట్లలిచ్చి రనియు, దీనితో చింతామణిగారికి మంచిదెట్లు తగిలెననియు అధిక సభ్యుడే మొదలు మంత్రులతో యేకమైనవిషయ నిట్లుజేయుటవలన మంత్రులవ్యయముగ నుండెననియు జెప్పెను. (నవ్వు)

శాస్త్రు సప్రా:—సహజము అధికారులు ప్రజాయ త్ర శాఖలలో జోక్యము గలుగజేసికొనినచుల మీరు జెప్పిరి. అట్లు జోక్యము గలుగజేసికొనుట విధానమునుబట్టియో లేక న్యాయ కారణములచేతనా?

సాక్షి:—ప్రభుత్వవిధానమునుబట్టియే జోక్యము గలుగజేసికొన్నచు ల నాకు జ్ఞాపకము. సంస్కరణములు రాకము నుపు కాసనసభలో లిక్కి విశ్వవిద్యాలయపు బిల్లు గావించబడినపుడు గాదు భాగములేర్పడిన పబడెను. ఒక విశ్వవిద్యాలయము నుండి విశ్వవిద్యాలయపు డిగ్రీలకు గుర్తింపవలయును అందులో రాజప్రతినిధికి అధికారముండవలయును. రెండవభాగము ప్రకారము ఇంగ్లాండులో నెల్లెను కమిటీలవలన అందు భారతమంత్రుల నియమించిన సభ్యులుండురు. విశ్వవిద్యాలయమునకు ఆ నిర్ణయము ముందే యెట్టి సలహాలనీయకన్న యెంత భారత మంత్రులయొక రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వమువచ్చెనను విశ్వవిద్యాలయమొద్దీగల నియమింపవచ్చును. కలెక్టరుమి. దీనిని మేము ప్రతిఘటించితిమి. బిల్లు కాసనసభలో వర్తకువచ్చినపుడు యాక్టావలను భారత ప్రభుత్వము యెట్లు ప్రతిఘటించవలసి వచ్చెననినామ జెప్పిరి. ఇది 1921లో జరిగెను. 1921లో అలహాబాదు విశ్వవిద్యాలయపు బిల్లును తెయును జేయుటలో నేను మంత్రులను నుండే కొన్ని నిబంధనలు ప్రతిహేతుముగ నున్నవనిని తోలించితిమి. బిల్లు భారత ప్రభుత్వంగీకారమునకు బంపబడినది. ప్రతిఘటన జరిగెనది

అఖిలభారత స్వరాజ్యపక్షము

కలకత్తాలో ఆమోదించబడిన తీర్మానములు

“23.2.28 వ తేదీని ఆలహాబాదులో నామోదించబడిన

న తీర్మానము ప్రకారము మనజాతీయహక్కులను నిలువబెట్టి మనజాతీయగౌరవమును కాపాడుటకుగాను నిరంకుశప్రభుత్వము సాగకుండచేయుటకు ప్రజలలో నిరోధక శక్తిని ప్రబలజేయుటకును క్రమముగ నీప్రభుత్వముతో సంబంధమును పూర్తిగా వదలుకొని ఆర్థికంగా నీప్రభుత్వమును స్థంభింపజేయుటకును, తగిన ప్రయత్నములనన్నిటిని చేయుటకీపక్షమువారు ప్రమాణము చేసియున్నారు. మరియు ప్రభుత్వమువారిపక్షపులో గలుగు మాన్యులనుబట్టి పద్ధతులను మార్చుకొనుచు ప్రజలలో ఆత్మవిశ్వాసమును ప్రబలజేయవలెను. స్వరాజ్యప్రయత్నములను సాగనీకుండ చేయుచున్న నిరంకుశశక్తిగలను నిరోధింపగలకీని ప్రజలలో కలిగించి జాతీయతను ప్రబలజేయవలెను.

భారతరాజనీతిలోని యితరభాసనసభలలోను కలిగిన అనుభవమునుబట్టి దేశహితార్థమునవత్తుమువారిపక్షపుని విధానమును మరల స్పష్టపరచుట అవసరమైనది.

జాతీయభివృద్ధికివసరమగు సకలవిషయములలోను ఆత్మవిశ్వాసమును, జాతీయభివృద్ధిని నిరోధించుచున్న నిరంకుశవర్గముపట్లనిరోధక శక్తిని ప్రబలజేయుటచే స్వరాజ్యపక్షమువారి ప్రధానోద్దేశముగాను దానిని కేరవేర్చుటకీ విధానము నవలంబించుటకు నిశ్చయింపబడినది.

భాసనసభలలో చేయవలసిన పని

1. (అ) ప్రజలకును పార్లమెంటుకును సమాధానమును కుదురుటవలనగాని మనహక్కులను గుర్తించుటవలనగాని ప్రస్తుతప్రభుత్వపక్షపుని మార్చవలయునని భాసనసభలలో ఆర్థికపత్రములను సప్లయలస్వరాజ్యపక్షమువారు నిరాకరించుచుండవలెను. (ఆ) నిరంకుశభావకారమును ప్రబలజేయుట కుద్దేశించబడిన చట్టములనన్నిటిని త్రొక్కివేయవలెను. (ఇ) నిరంకుశులను తొలగించుటకు జాతీయతను పెంపొందించుటకు సాధకములగు చట్టములనుపాదించవలెను. బలపరుపవలెను. (ఈ) దేశీయమహాసభ వారు నిర్ణయించిన నిర్మాణవిధానమును కొనసాగింపవలెను. (ఊ) భారతదేశమునుండి ధనము విదేశములకు పోవుటకు వాకాళమును కలిగించు ఏర్పాటులనన్నిటిని నిరాకరింపవలెను. దేశమునందలి వాణిజ్యపరిశ్రామములను నభివృద్ధినిందించునట్టి ప్రయత్నములకు తోడ్పడవలెను. (ఋ) కూలీపని, పాలముపని, ఛాక్లరీలపని చేయునట్టివనివాండ్రు పావులను కాపాడవలెను. ఛాక్లరీలయజమానులకు పనివాండ్రుకు భూస్వాములకు కైతులకు సామరస్యమును కలిగింపవలెను.

2. జీతము, మజూర మున్నగులబిల్డింగ్ కూడినట్టియు లబ్ధి లేనట్టియు ఏయదోగములనుగూడ ప్రభుత్వమువారిచిచ్చినచో సభ్యులెవ్వరును స్వీకరింపగూడదు.

3. అన్ని భాసనసభలలోను ఉపసంఘములకు ఎన్నికలు జరిగినపుడు వానికి సభ్యులు నిలువవచ్చును. కాని ఆవిషయమున భాసనసంఘములలోని స్వరాజ్యపక్షము సభ్యులుచేసిన నిబంధనలకు వ్యతిరేకముగా నేవనియును చేయగూడదు.

4. తక్కిన అన్ని విషయములలోను స్వరాజ్యపక్షము వారుచేసిన నియమములకు విరుద్ధముగాని రీతిని పనిచేయవలెను.

దుక్లాజులు యీబిల్లులో కేర్వవలెనని వార్తవచ్చెను. అప్పుడు గవర్నరు షర్మిష్టాగ్రహణ బిల్లుగారును, మేమందరమును భారత ప్రభుత్వవాంఛితముల నీడేర్పజాలక పోతిమి అప్పుడు భారత పౌరుషమునుండి పోచుకొనవచ్చెను. ఆక్లాజులను కేర్వకుండిన బిల్లును పీటో కేసెదమని చెప్పిరి. అంతయు ఆదుర్దాగనుండెను. ప్రజాయత్రాశాఖలో జోక్యము గలుగజేసి కొనిరిగాన నేను మంత్రినగుటచేత రాజీనామానిచ్చి మరల నెన్నికలలో యుద్ధవాదమును జేయనుంటిని.

అశ్వత్థాదు:—భారతప్రభుత్వమువారి చేయును జోక్యము గలుగజేసికొనలేక.

చింతామణిగారు:—అవును. అబిల్లులో ఆరెండు క్లాజులను కేర్వవచ్చును అంగీకారమును బడసెను. ఇదంతయు రాజీనామా నిచ్చెనన్నదానిమీద జరిగెను. చింతామణిగారింకను షర్మిష్టాగ్రహణ బిల్లుగారు సెకండరీ ప్రెమియరీవిద్యలపై పబ్లికేషన్లపై చెప్పబడు యుక్తముగాదని జెప్పిరి. విద్యాసంతులయినవారికి నిన్ను జాత్యుద్ధరణవిషయము తెలియును. శాస్త్రయక్రమవిషయములలో భాసనసభాభిప్రాయము ప్రతిహతముగ గాక విమర్శకముగ నుండుననియు, భాసనసభ అట్లుండక పోయినయెడల ప్రజానాయకత్వరేఖనీయు జెప్పిరి. చింతామణిగారు మరల కేపుటచారించెదరు.

ఆనియమములను త్వరలోనే వ్రాసి కార్యసంఘమువారి ఆనుమతికి పంపెదరు. ఆనియమములలో దేనిపై నకార్యసంఘమువారు నిరాకరించినచో ఆవిషయమును సభ్యులకు తెలిపిన తేదీనుండి అవి రద్దవుపడిపోవును.

దేశమునందు చేయవలసిన పని

(అ) హిందువులు, మహమ్మదీయులు, సిక్కులు, పార్సీలు, యూదులు, దేశీయక్రైస్తవులు, దేశమున స్థిరపడిన ఆంగ్లోయిండియనులు, మున్నగు నన్ని మతములవారిలోను సంపూర్ణముగ నైకమత్యమును కలిగింపవలెను. హిందువులకును మహమ్మదీయులకును, బ్రాహ్మణులకును బ్రాహ్మణేతరులకును కల వివాదాలు తొలగనట్లు ప్రయత్నింపవలెను.

(ఆ) అస్పృశ్యతను తొలగించి నిమ్నజాతులకు హిందూ సంఘమున గౌరవమును వృద్ధినిందింపవలెను.

(ఇ) గామములలో కట్టుబాటు కలిగింపవలెను.

(ఈ) కూలీపనివారు వ్యవసాయపుపనివారు ఛాక్లరీపనివారు మున్నగు కార్మికులలో కట్టుబాటును కలిగించి ఆసంఘములకు స్వరాజ్యసంరంభమున సరియగుస్థానముల నొసగవలెను.

(ఊ) ధనవిషయమున యాజమాన్యమునుగడించి వాణిజ్యమును పరిశ్రమలను వృద్ధినిందింపవలెను.

(ఋ) లోకలబోధము మునిసిపాలిటీలు మున్నగుసంఘముల ఎన్నికలకు నిలచి వానిని నశపరుచుకొనవలెను.

(ఎ) స్వదేశీభిక్షువులు, మద్యపాననిరసనము, జాతీయవిద్య, పంచాయతీ న్యాయస్థానములు మున్నగు నిర్మాణవిధానవిషయములను కాంగ్రెసువారు నిర్ణయించిన ప్రకారము కొనసాగింపవలెను.

(ఏ) బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమునందలి యితరదేశములలో తయారు చేయబడిన సరుకులను బిల్లెనంతవరకు బహిష్కరించుచు దానినొక గాజీయసాధనముగా నుపయోగింపవలెను. అందుల కొకసంఘము నేర్పరచి వారిసలహా ప్రకారము పనిచేయవలెను.

(ఐ) ఆసియాఖండము నందలి వివిధదేశములవారిలోనైకమత్యమును వృద్ధినిందించుట కొక సకలదేశసంఘము నేర్పరచి వాణిజ్యాభివృద్ధికిని పరస్పర సహాయమునకును ప్రయత్నింపవలెను.

(ఒ) విదేశములవారికి భారతదేశ రాజకీయస్థితిని తెలిపి వారిసానుభూతిసహాయములను బడయుట కాయాదేశములలో ప్రతినిధి సంఘముల నేర్పరుపవలెను.

ఈవస్తతులుగల విధానము 17 వ తేదీని జరిగినసభలో నామోదించబడినది.

మహాత్ముని సూచనలు

ఇష్టాగోష్ఠిసభ

18 వ తేదీ ఉదయమున చాల సేపు యిష్టాగోష్ఠి సభజరిగినది. గాంధీ మహాత్ముని సూచనలను గూర్చి ఆసభలో నాలోచనలు పరమరహస్యముగా జరిగినవి. నాయకులు మానవ్రతమును బూనిరి. “స్వరాజ్య పక్షమువారిలో పూర్తిగా కలసి పనిచేయుటకు మహాత్ముడు సమ్మతించు చున్నాడని కొన్ని నియమములను తొలగింప వలెనని నిష్పన్నుగా తెలిపెను నిర్మాణ విధానమునందలి హిందూమహమ్మదీయమైత్రి, అస్పృశ్యతా నివారణము, ఖద్దరువ్యాపనము ఆనువానిని గూర్చి మాత్రమే గట్టిపనిచేయుటకు మహాత్ముడు నిశ్చయించుకొనెను. కాంగ్రెసు కార్యసంఘములలో స్వరాజ్యపక్షమువారు సభ్యులుగా నుండుటకుగూడ మహాత్ముడంగీకరించెను” అని మాకుసమ్మదగిన సమాచారమే తెలిసినది. మహాత్మునిలేఖకు ప్రత్యుత్తరమును వ్రాయుచున్నారు. దానిని కొత్త కార్యసంఘమువారి నామోదించిన పిమ్మట మహాత్మునకు పంపెదరు. స్వరాజ్యపక్షమువారు నిర్ణయించిన విధానమును కాంగ్రెసువారి నామోదించవలెనని స్వరాజ్యపక్షమువారు కోరుచున్నారు.

సన్ధానపత్రములు

నైహూపతులుగారు

18 వ తేదీని కలకత్తాపురమందరమున గొప్పబహిరంగ సభ జరిగినది. ఆసభలో పండితమోతీలాలు నైహూ, వి. జే. పటేలుగార్లు సన్ధానపత్రములు సమర్పించబడినవి. వారిద్దరును వందనములను తెలిపిరి. (అ. ప్రె.)

రాజపతినిధి కనివారమునాడు షర్మిష్టాగ్రహణ బిల్లు సభాగారికి దర్శన మొసంగిరి. (అ. ప్రె.)

హైందవపరిశ్రమలకు రక్షణము

బర్మావాణిజ్య సంఘమువారి అభిప్రాయములు

రక్షణపన్ను నీయరు

రంగూను, ఆగస్టు 18:—హైందవపరిశ్రమల సహాయార్థమై రక్షణపన్ను నొసంగజాలమని బలమైన అభ్యంతరములను చెప్పుచు బర్మావాణిజ్యసంఘమువారు తమయభిప్రాయములను టారిఫ్ బోర్డువారికి తెలియజేసిరి. బర్మాబజారునుగురించి భారత పారిశ్రామికు లెవ్వరును శ్రద్ధవహింపక పోవుటచేత హిందూదేశములో తయారైన సిమెంటునుపయోగించుటకు చేసినప్రయత్నములు నిష్ఫలమైనవనియు బర్మాదేశములో హిందూదేశములో తయారైన సిమెంటువ్యాపారము లేదనియు పేరు చెప్పుచున్నారు. ఇదివరలో సిమెంటును తయారుచేయుటకు బర్మాలో ఒక్కసారి ప్రయత్నము చేయబడినది. కాని అది తృప్తికరముగా లేకపోవుటచేత పని ఆపివేయబడినది. అందులన బర్మా యితరదేశములనుండివచ్చు దిగుమతులమీదనే ఆధారపడియున్నది. ఈ దిగుమతులు 1919-1920 సంవత్సరములో 10, 88 లున్నవనియు 1922-23 సంవత్సరములో 29, 18 లున్నవరకు పెచ్చెను. పూర్వము దీని నభివృద్ధిజేయుటకు ప్రయత్నములు సలుపబడలేదనియు, రాకపోకలనిమిత్తము భవననిర్మాణ నిమిత్తమును యాదిగుమతు లికముందు మరింతయెక్కువగవని యందుములమున తెలియుచున్నది.

‘ఇండియాకును బర్మాకునుమధ్య సరకులను దింపుటకును సరకులను తీసికొనిపోవుటకును నెంతయో కర్చునను గావున హిందూదేశములోని సిమెంటు పారిశ్రామికులకు ఏవిధమైన రక్షణనొసంగినను బర్మా కది లాభకారిగాదు. బర్మాజనసంఖ్యలో భారతీయులు నూటికి 4 గురు మాత్రమే యున్నారు. బర్మాలోనికిని హిందూదేశములోనికిని దిగుమతి చేయబడుచున్న సరకుల మొత్తమువిలువలో నూటికి 24 వంశ్యన బర్మావహించుచున్నది. ఇప్పుడే తెనరక్షణపన్నును విధించినట్లయిన బర్మా ప్రస్తుతము చెల్లించుచున్నదానికంటె 7, 8 రెట్లు యెక్కువగా చెల్లింపవలసి వచ్చును. ఈ కారణములచేత యిండియాన్ సిమెంటు ప్రక్రియకేంద్రైన సాయమిసంగదలచినట్లయిన నయ్యది విరాళరూపముననే యొసంగవలెనని బర్మావాణిజ్యసంఘమువారు చెప్పిరి. విచారించవలసినదని టారిఫ్ బోర్డు వారికి తెలియజేసిన మెగ్నేసియం కోరైడును గురించిగాని పాదరక్షలను గురించిగాని అచ్చుసీరానుగురించిగాని యీసంఘమువారి రెట్టివ్యాఖ్యానము జేయలేదు. (అ. ప్రె.)

సిమ్లావార్తలు

సిమ్లా, ఆగస్టు 18:—ఆల్బారుమహారాజాగారు నేడు సిమ్లాకువచ్చిరి. రాజప్రతినిధియొక్క అతిథులుగనుంటున్నారు. రేపుగ్రామీయరమహారాజాగారు వత్తురు. షర్మిష్టాగ్రహణ బిల్లు ఆగస్టు 31 తేదీ నుండి చాలించుకొనుచున్నారు. గాన సోతు కేన్ సింగుటన్ (లండన్) వైస్రొ అండు టెక్నాలజీ యింపీరియల్ కళాశాలలో వారి ప్లానే ఖగోళశాస్త్ర పండితుడుగా షర్మిష్టాగ్రహణ వాకరుగారు నియమింపబడిరి.

చౌఘట్టులో ఘోరనష్టము

దివిన్యాబోర్డుసభ్యుడు వెల్లిచూచుట

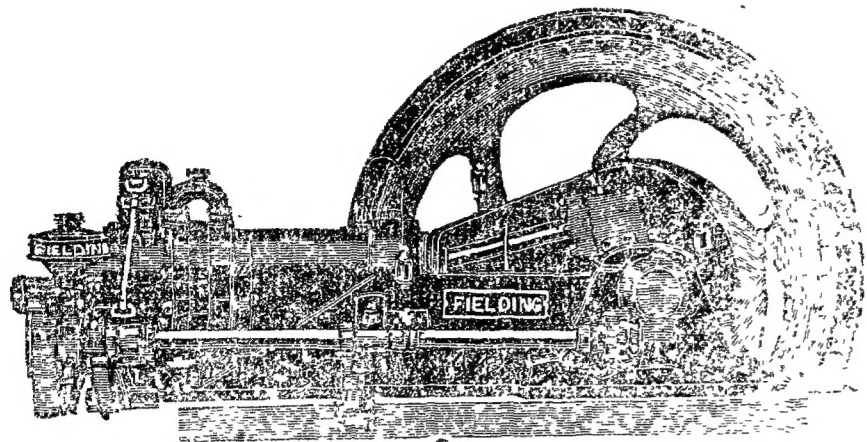
కాలికట్టు, ఆగస్టు 18:—వరదలవలన చౌఘట్టులో 700 ఎకరముల భాగ్యపుచేల నాశనమైనవని అచ్చటినుండివచ్చిన వార్తలు తెలుపుచున్నవి. దీనివలన కలిగిన నష్టముమాత్రమే రూ 7,00,000 అగునని అంచనాజేయబడినది. పడిపోయిన యిండ్లు (అధికారసంఖ్య) 3000.

దివిన్యాబోర్డు సభ్యుడు గౌ. యస్. మార్కటేలు వి. సి. యస్. గారు స్వయముగాచూచి పరిశీతులు తెలిసికొనవలెనని 15 తేదీన చౌఘట్టుకుపోయిరి. అచ్చటనున్న పెద్దమనుష్యులలో కొందరును అచ్చట పనిచేయుచున్న సరదసహాయ సంఘమువారును పీరిని కలిసికొని, వ్యవసాయదారుల నిమిత్తమై తిక్కగు ఋణములను గ్రాంటుచేయవలసినదనియు, ప్రభుత్వమువారు బియ్యపుస్తోరును తెరువవలసినదనియు, బియ్యమును ఆసలుధరకు అమ్మకలసినదనియు కోరిరి. మరియు కన్నో లికాయవసులోలోతుగా త్రవ్వవలసినదనియు; పోన్నానీకోడ్లను నిర్మింపవలసినదనియు, పనిలేనివారికి పనిచూపింపవలసినదనియు పన్నులకు రిమిషను యివ్వవలసినదనియు మిచనరం పట్నములో కూడ జెన్టీలునుండి రయతులకు రిమిషను నిప్పింపవలసినదనియు కోరిరి.

గౌ. సభ్యుడు వారు చెప్పినవన్నియు సానుభూతితో విని సాధ్యమైనంతవరకు సదుపాయములు చేయబడునని చెప్పెను. (అ. ప్రె.)

“ ఫీల్డింగ్ ”

ప్రసిద్ధి కెక్కిన క్విక్ స్టార్టింగు
వేటెంటు కమిడియన్ క్రూడు ఆయిలు యింజను
STARTS IN TWO MINUTES FROM COLD

యా యింజను సుమారు రెండే నిమిషములలో వేవరై జరు చల్లని స్థితిలో నుండగనే స్టార్టు కాగలదు.
యెటువంటి క్రూడు ఆయిలుతో నైనను అతి సంతృప్తికరముగా పనిచేయును. క్రూడు ఆయిలు ఖర్చు బహు స్వల్పము. యా యింజనును నడిపించుటకు యెక్కువ సామర్థ్యమును, యెక్కువ అనుభవమును అవసరములేదు.

సోల్ యేజెంట్లు—
పెరెఫోన్ డి. యల్. శాస్త్రి అండు కో., పోస్టు బాక్సు నెం 690 రు. 12, తంబుకెట్టిపేటి, మదరాసు. పోస్టు బాక్సు నెం 203 రు.

సిగ్గుపుష్పరసాయనము

ఇది అనేక మూలికల సారంబులచే తయారుచేయబడిన యీలేహ్యము 40 దినమును పూటకు తు 1/2 లం చొ॥ శేవించిన ధాతుపుష్టి, రక్తవృద్ధి, నరములకు బలమునిచ్చి మధుమేహము, నిస్సత్తువ, వీర్యనష్టము, ఆకలిలేకపోవుట, విశేష బలము మొదలైన అనేకరోగములను పోగొట్టి జీర్ణించిన శైగ సవాయి మొదలగు సుఖవ్యాధులచే బాధపడు స్త్రీ పురుషులు సేవించిన యెడల సదరువ్యాధులు పోవుటయేగాక ఆకలిని పుట్టించి శరీరపుష్టిని కాపాడిన గలుగజేయును. సంసారసౌఖ్య మనుభవింప గోరు వారికిది పరమమిత్రమై యుండును. ఒకసారి వాడచూచిన మీకే తెలియగలదు. కొరెనవారికి క్యాటలూగు పుచితముగా పంపబడును. 24 తులములుగల శేరు 1 కి రు. 4-8-0. పోస్టు ఖర్చులువేరే.

యస్. సుబ్బారాయుడు, డెంటిస్టు, నర్సాపురం, కృష్ణాజిల్లా.

అనంగ ప్రభయాకాశి

వాటిని విశేషకర్మము, ఖర్చులేకయే బాగుచేసి, కాళ్ళతయవ్వనము నిచ్చుచు, కాస్త్రసమృద్ధిముగా తయారుచేసిన ఈవిద్య పద్ధతి నిరపయోగమైకొట్టి కీతులలో కూడ కొత్తనుదురులను పుష్టినయిచ్చుచు యింద్రజాలమునలె నూతనమార్పును కలిగించును. పూర్తిగాగల వివరములకు వ్రాసిన యినామగా పంపబడును. 50 గుళికలు గల బుడ్డి 1 కి రు. 10 మాత్రమే

కందర్పసంజీవని తైలము

ఒకతులము బుడ్డి 1-కి ధర రు. 10-0-0. ఇతరవివరములకు వ్రాసిన మాక్యాటలూగు ఉచితముగా పంపబడును. రాజునైద్య నానాచాణిజీ, కేశవజీ, నెం. 49 బండరుపేటి, మదరాసు.

తేలుమందు

వెల సీసా 1-కి రు. 0-8-0. వి. పి. సహా 0-12-0.
తేలుకాటువలన ఆపాయము లేదుగాని విశేషబాధ గలదు తేలు కాటువలన విషము నెత్తురులో ప్రవేశించదు. బాధ నరములపెంతు పెద్దనరము దగ్గరనుండి లాగుట ప్రారంభించును. కుట్టినచోటను బండవారినటులు చేసిన బాధ తగ్గును. ఇది మిగుల ఘోటు గలిగి నీటికలె నుండును. కుట్టినచోట కొంచెము మందుపోసిన బాధ మాయ మగును. మందును గలిగియున్న తామ బాధపడక నితరులకు పుణ్యము గట్టుకొనవచ్చును. ప్రతియింట నుండగలది.

రోమహరి డబ్బా 1-కి రు. 0-8-0

ఈ ధన్యుము నీటితో కలిపి పట్టించిన రోమములమూ దునిమిషములలో మొదలంటు రాలిపోవును. దీనివలన చర్మము నలు వెక్కిరిచు, చుంటుయుండదు. రోమములు రాలిపోవును వెల సీసా 1-కి వెలకు మందు రు. 0-4-0
ఈనూనెను తలకురాచిన తేలు తపి నశించును. చర్మ మునకు వెండ్రుకలకు హాని యుండక వెండ్రుకలు పెరుగును. అమృతాంజనం డిపో, మదరాసు. పోస్టు బాక్సు.

చెన్నపురి బజారుధరలు

ఆగస్టునెల 19-వ తేది మంగళవారము

(1) ధాన్యములు

కనియూలు రూ 1-కి రు 85-0-0	మొదలు 45-0-0 నుక
దియ్యము బస్తాలు	మొదలు నరకు
మనుమ తెనాలి ,, 48 గలవి రు 14-0-0	14-8-0
నెల్లూరి ,, డిటా ,, 18-8-0	17-0-0
డిల్లీ ,, డిటా 45 గలవి ,, 16-8-0	17-0-0
రాగులు రూ. 164 బస్తా 1-కి ,, 8-12-0	9-0-0
సువ్వులు ,, ,, 20-0-0	22-0-0

(2) భవ్య ధాన్యములు

కనియూలు బస్తా 1-కి రు 205	రు 11-0-0	రు 12-0-0
నెల్లూరి ,, డిటా ,,	12-4-0	12-8-0
నెల్లూరి ,, డిటా ,,	12-12-0	12-0-0
మినుములు ,, డిటా ,,	12-0-0	15-4-0
కలవలు ,, 124 ,,	9-4-0	11-4-0

(3) నూనె పనులు

నవ్వులు నూనె రూ 1-కి	రు 170-0-0	175-0-0
నెయ్యి రూ 1-కి	రు 14-0-0	26-0-0
కొండాపురం శేరు 2-గజ్జురూ 1-కి	రు 30-0-0	32-0-0
యిలర ప్రదేశము ,,	రు 55-0-0	58-0-0
శేరునెగనూనె గానుగ రూ 1-కి రు 148	మి.కా.నూనె 166	
అమడము నూనె రూ 1-కి	రు 190-0-0	

(4) చిల్లర పనులు

చాయకనుపు రూ 1-కి	రు 205-0-0	210-0-0
కొరపనుపు ,,	రు 140-0-0	160-0-0
మిరప కాంతులు(గుంటూరు)రూ 1-కి	రు 105-0-0	140-0-0
గుంటూరుపాయకట్టు నీలిమందు ముఖుగ 1-కి రు 45,	50	
కాళహస్తి పాయకట్టు ,,	రు 60,	70
రెల్లము రూ 1-కి	రు 85-0-0	50-0-0
శుంకపండు రూ 1-కి	రు 80-0-0	49-0-0

(5) ఇనుము

కట్టలు రఖం రూ 1-కి	రు 88-0-0	86-0-0
చదరం ,,	రు 82-0-0	87-8-0
రవుండు ,,	రు 82-0-0	87-8-0

(6) లోహములు

కెండి 100 తులంకు	రు 78-0-0	81-12-0
బంగారము, తులము 1-కి	రు 24-8-0	25-0-0
నవరను 1-కి		15-8-0
బుత్తడి రూ 1-కి	రు 265-0-0	270-0-0
రాగి డిటా	రు 805-0-0	810-0-0
అస్కా చక్కరం 1-కి	రు 41-8-0	42-0-0

(7) రంగులు అలిజరైను

అల్లకప్పుడు 20 కిగ్రాము	రు 80-0-0
కొట్టి కప్పుడు డిటా	రు
సింహం డిటా	రు
+ గుర్రం డిటా	రు

(8) దూది

బొండా వెన్ను బొంబ 1-కి	రు 820-0-0
------------------------	------------

(9) నూలు

కోయంబూరు నెం 10 1/2 పెట్టె 1-కి	రు 9-12-0
మధుర నెం 12 1/2 పెట్టె 1-కి	రు 8-8-0
వల్లూరు యేనుగ నెం 8 1/2 పెట్టె 1-కి	రు 8-12-0
అమాచదాబాదు నెం 12 1/2 పెట్టె 1-కి	రు 9-8-0
డిటా నెం 14 డిటా	రు 10-2-0
పోలాపూరు నెం 20	రు 12-8-0
జపాన్ నెం 20	రు 12-4-0
,, ,, 40 ఏ లేబిలు అయినను	రు 15-14-0
గోకాకు నెం 12 1/2	రు 10-0-0
వద్వాక్ నెం 24 1/2	రు 12-4-0

BORAX - LEMON SOAP.

బోరక్సు నిమ్మనబ్బు

శరీరమునకు మృదుత్వము, చల్లదనమునిచ్చును. సువాసనగలదు
10 తులముల బిళ్ళ 1 కి ఖరీదు 0-2-0
80 తులముల కోపు ఖరీదు 0-5-6
1 డజను 1-5-0, గ్రోసు 15-0-0
కర్పూరపు సబ్బు 0-3-0, కార్పాలికు 0-3-0
Agents Wanted. ఏజెంట్లుకావలెను. (1548)
R. Venkatappiah, Proprietor.

కృష్ణాసబ్బుకంపెనీ, మచిలీపట్నం.

జూ బు లు

విలేఖకులకు సూచన

సం-ఉ, అమృతలూరు, ఒకవిలేఖరి సంతకములేదు. యస్. కి. మా. రా, (అలస్యముగా చేరినందున ప్రనురింపబడలేదు) కె. సి, (తెలుగునాాయుడు) ఒకవిలేఖరుడు (సంతకములేదు) యస్. సు, కా. స, బు. ప, సు. శ్రీ. న, పి. స. రా, రే. వెం. సు, ఒకప్రేక్షకుడు (తె. వెం. సు) గుం. వెం. సు, డెబ్బాయిత్రుడు, (సంతకములేదు) రాం. జో. శి. మ. రా. కృ. కా. వే. శీ, శం, ప. రా:— ప్రకటింపబాలము ఆంధ్ర పత్రిక

రైలులోవడుకుట

హనుమాన్ సర్కాఅను యొకతేలికగల చిన్న రాట్నము నాదగ్గరనున్నది. దానివలె రి రూపాయలు మాత్రమే. 20-వ శంఖునకు పెద్ద రాట్నమునందు యెంతవని జరుగునో అంత పని యాచిన్న రాట్నమునందుకూడ జరుగును. నేనయెప్పుడు ప్రయాణముయ్యెల్లినను యాచిన్న రాట్నమును రెండు కారణముల కంటెట్టుకొని పోవుచున్నాను.

(1) సామాన్యమయిన ప్రజలకు రాట్నము యొక్క ప్రాముఖ్యము తెలియుటకు రైల్వే ప్లాట్ ఫారముమీదనున్న, రెండు తరగతి బోగిబండ్లలోనున్న వడికెవను.

(1) సేవ్యయివ్వబడిన భాగము శీఘ్రముగా పూర్తి చేయుటకు ఈరీతిగా గత రెండుమాసములనుండి చేయుచున్నాను. రాట్నము నడకునప్పుడు అనేకమంది వచ్చి చూచుచున్నారు. వారువేయి ప్రశ్నలకు జవాబుచెప్పి వారిసందేహముల నివారించుచున్నాను. కి వ తరగతిబండ్లలో ప్రయాణముచేయు కార్మికుల సంఖ్య సభ్యులు యిరిరిని పెడిన స్వగజ్యప్రాప్తి శీఘ్రముగా లభించును.

సి. వి. రంగం శ్రేష్ఠి.

అఖిలభారతకాంగ్రెస్ సంఘదర్శకుడు నారాయణవరం 17-8-24

తూర్పుకృష్ణాజిల్లా కాంగ్రెసుసంఘము - బందరు

మాజిల్లా కాంగ్రెసుసంఘమునకు ప్రశస్తిమైన ఊరవేసిన పాతకుమ్మక్కర్రతో కాని, చంద్రకర్రతోగాని సమాజాగా తయారుచేసిన రాట్నములు ౨౦౦ లున్నప్పటికిని తీయు ప్రతి రాట్నములు ౧౨ న్నూ చక్కని దిండు వేసిన మంచిపెంపురు గలిగిన కడుళ్లు ౧౦౦౦ స్త్రీ యింటిలో దూది స్వంతముగా ఏకుకొనుట కుపయోగించు మంచివెదురుకర్రతోగాని పాలకర్రతోగాని తయారు చేయబడిన దూదే కుబ్బెలు ౫౦ స్త్రీ కావలసియున్నవి. గాన పీసినీ సప్తచేయగల వారు మాదిరిసామానులను తయారుచేసి ఖరీదు వివరములతో సహా ఈ నెలఖిరులోగా నూకార్యక్లాపమునకుపంపిన కంట్రాక్టు యివ్వబడును. మాదిరి సామానులకు మాదా ఖరీదు యివ్వబడును.

దై॥ వెం॥ సుబ్బారావు,
ప్రధాన కార్యదర్శి

చివరలసహాయము-తాండూరు

భారతీనిలయం ప్రయత్నములు

గతమంగళవారం 12 ఆగస్టు 1924 సం॥ నాడు భారతీనిలయం సభ్యులగు, బ్రా॥ శ్రీ॥ టి. కృష్ణమూర్తిరావుగారు పోస్టుమాన్ బుక్ బ్రా॥ శ్రీ॥ ఎస్. పి. వెంకటరావు అయ్యర్, రా॥ శ్రీ॥ బి. వి. కృష్ణస్వామి సబ్ పోస్ట్ మెన్, రా॥ శ్రీ॥ కర్తుల పెరుమాళ్ రాజు జనరల్ కర్నూలైలుజే, రా॥ శ్రీ॥ తేదిడి మల్లప్ప గురైదారు, వారివల్ల వజరలచే ప్రజలకు గలిగిన నష్టములగురించి, అందు సహాయము సొంతరుటకుగాను, చర్చింపబడి, ఈవిధముగా తీర్మానించబడినది.

ఈనిలయము సభ్యులచేరి ప్రతివర్తక దుకాణమునకు, ప్రతివారివద్దకునెళ్లి, వారిసహాయమువల్ల కొంతభనము సంపాదించి, చివరలసహాయపుకమిటీవారికి యాభారతీనిలయమునుండి అంపించుటకుగాను దృఢప్రయత్నంపై నాటిదినమె, కార్యము ము దొడంగి, దాదాపు నలువదిరూపాయలు ఉద్యోగులవల్ల సేకరించినారు.

ఈతాండూరునందు చాలవర్తకసంఘము వుండుటవల్ల చాలవరకు సహాయపడ గలరని నమ్మకమున్నది. ఇందుకుగాను కొడంగల్ గ్రామములోనున్న రా॥ శ్రీ॥ ఆర్. లక్ష్మయ్యవో సరసీయర్ గారికి, అచటగూడ, తగురీతి ప్రయత్నము చేసి చందాలు సేకరించుటకుగాను ఒకనివేదికపత్రము అంపించియున్నాము.

(ఒకవిలేఖరి)

శ్రీరామవిలాసనభ-చిత్తూరు

వై సభవాసు చిత్తూరు గ శేతనాటకశాలలో 9.8.24 తేదిరాత్రి 'చిత్రనగోపానాటకము' బ్రదర్శించిరి. శ్రీయుత రాఘవేంద్రరావుగారు నభపాత్రమును ధరించిరి. సుధాపము, రంగమునవలసిన సంగీతజ్ఞానము స్ఫుటోచ్ఛారణ లోనగు నటలక్షణములుగల శ్రీ రావుగారు దమ ప్రదర్శనము గొంతవజుకు రసవంతముగానే యొనర్చిరి బాహుళ్యపాత్రమును ధరించిన, శ్రీయుత రాయప్రోలు సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు రాంధ్రలోకము నకు చిరపరిచితులగుట వారి విషయమై యంతగ వ్రాయవలసిన పనిలేదు వీరిపద్మపరసము కడుంగడుగ్గానూపాత్రము. వీరు ఇంద్రసేన కుమారుని జూచినపుడు చూపిన సాత్వికభావ ప్రదర్శనమును, సమాగమసమయమున, దమయంతి దన తల్లిపైను సైరింపుమని వేడుకొనునపుడు చూపిన యభినయ విశేషమును, నపూర్వములును పృథగ్యంగమములైన యొప్పారెడి. ఆనాటి వీరివేషముమాత్ర మంతగ నుచిహనీతలంపను. నలునిదునులకును బాహుళ్యని దునులకు నుండు భేదము సారబాటుని జరిగినదేమో యని సరిపెట్టినవచ్చును. వైనున్న వస్త్రమును కవచమును వేటువేటు రంులతో తళతళలాడుచుండెను. ఋతిపర్వ నా సానములో ప్రవేశించినది మొదలు సరిగ తలగడ్డయొకటి విశేషము. 'వికృతాకారము'ని నోట చెప్పుచున్నపుడు వినుటయేగాని ప్రత్యక్షములో మన బాహుళ్యండు ఋతిపర్వండు వాల్చేయుండు లోనగునాటికంటె దర్శనీయండుగ గనబడుచుండెను. చక్రవర్తిగనున్నవాడిట్లు బానిసీడుగ వచ్చెగదాయని యను కొనవలసిన యగత్వి మేమియులేదు. 'మనకు వచ్చినకష్టములు గట్టెక్కినవి. యేదోయొక యుద్ధోగము దొరికినది. యికపర వాలేదు' అనుభవమే గూబాహుళ్యని ముఖములో సాక్షాత్కరించుట కావేష మేకారణమని తలచెదను. వీరు మరొక పర్యాయమైన నీవేషమును సంస్కరించుకొందురు గాకయని కోరుచున్నాను.

దమయంతి పాత్రమును ధరించిన శ్రీనరసింహయ్యగారు కరుణరసపోషణమునం దున్న తత్వానము నలంకరింప నర్హులు. నటుండు తనయుండైనచో దనకృత్యము నిర్వహింపజాలడను సిద్ధాంతము వీరియందున వ్యాప్తి నొందెడి. వీరు తమ ప్రదర్శనమును చాల రసవంతముగ గావించి యున్నారనియే చెప్పవగును. రూపవంతులను యువకులను వైయుండినను నానాటి వేషమునందు, వీరి మోమున ముగ్ధత్యము సన్నగిలినందులకు చింతింపవలసి యున్నది. ఎరుకలపీను చాలదర్శనీయముగ నున్నది. వీరనాయక పాత్రముధరించిన శ్రీ సుబ్బారావు గారు ఈ పాత్రమును ధరించుటలో ప్రసిద్ధిబొందినవారు. వీరుగ్రంధస్థము గు పద్యమును మది, గొంతవరకైన గ్రామ్యమును వాడియుండినచో, ప్రదర్శన మింకను రసవంతముగ నుండెడిదని తలచెదను. మొత్తముమీద నాటకప్రదర్శనము రసవంతముగ నున్నదని చెప్పుట కెంతయు సంతసించెదను.

ఈసమాజము స్థాపింపబడి యాఱువత్సరములైన చక్కగ కాకపోయినను నిరుపది వత్సరములకంటె బూర్వము స్థాపింపబడిన సమాజములకంటె నుచ్చాతిలో నుండుటకు హేతు వినాటకుల ప్రయత్నాధిక్యమేయై యున్నయది ఈసమాజాధ్యక్షులగు శ్రీ రావుబహదూర్ రంగాచార్యులవారును, కార్యదర్శులగు శ్రీ రాజా రామకృష్ణరాజుగారు (బి. యె. బి. యర్) శ్రీవరదాచార్యులవారు (బి. ఎ. బి. యర్) మొదలగు విద్యాధికు లీ సమాజమును నిరంతర కృషిలో బోషించుచు, నాటకప్రదర్శనమున కుండు శైలికభావమును పోగొట్టుచున్నందులకు వంద నీయులు.

ఈ సమాజమువారు చిరకాలములానే యొకటిరెండు నాటకప్రదర్శనముల గావించి, వానివలన వచ్చిన యాదాయమును, వరదలవలన నాపన్నులగు దాక్షిణాత్య సోదరుల కొసంగును నీమండలములోని తక్కిన సమాజముల వారికిని మార్గదర్శకులగుదుము గాకయని కోరుచున్నాను.

గొల్లపూడి శ్రీరామశాస్త్రి.

శ్రీక్రియాశక్తి యొడయ రాంధ్రపరివత్సరీక్షా విధానము ధర్మవరము

ఇందు రెండుభాగము లుండును. 1. వాఙ్మయభాగము. 2. శాస్త్రభాగము. వాఙ్మయభాగమునకు రెండువచనగ్రంథము లుండును. ఒకటిభారతభాగవత రామాయణ సంబంధముగ వచన గ్రంథము. రెండవది నవలగాని లేక యేదేని జీవితగ్రంథముగాని, ముప్పది పద్యములకు మోచ్చని చిన్న పద్యకావ్యము మూడవది. వ్యాసలేఖన దోషములు నాల్గవది. రెండవభాగమున ఆరోగ్య విధానమునకు సంబంధించిన శాస్త్రము మొదటిది. దేశచరిత్రగాని లేక జీవితచరిత్రగాని రెండవది.

గుణములు:—వాఙ్మయభాగమునకు 120 యు శాస్త్ర భాగమునకు 80 యు, మొత్తము రెండువంద లుండవలెను. ఇందులో మొత్తమున 80 గుణములు సంపాదించిన యభ్యర్థిప

రీక్షయందు రెండవతరగతిలో ను తీర్చుకొనెట్లు నిర్ణయింపబడును. మొత్తమున నభవపక్షము 125 గుణముల నానింపబడిన యభ్యర్థి మొదటితరగతియందు తీర్చుకొనెట్లు గణింపబడును.

పరీక్షాకాలము:—సర్వసాధారణముగ బరసీయ గ్రంథములు జూలై 15 వ తేదిలోపల ప్రకటింపబడును. అక్టోబరు 15 వ తేదిలోపల ప్రవేశపత్రములు పరిష్కార్యదర్శి కంఠి యుండవలెను. పరీక్ష సాధారణముగ జనవరి మాసమున గడపటి శనివారమున ప్రాతఃకాలము 7 నుండి 10 గంటలవఱకు-మధ్యాహ్నము 2 నుండి 4½ వఱకు-నుండును.

పరీక్షాస్థాననిర్ణయము:—కనీస మార్గురు అభ్యర్థులైన సేర్పడిన నయ్యది పరీక్షాస్థానముగ నిర్ణయింపబడును.

అర్హత:—అసంతృప్తు మండలమునమాండవసారములేక యేనిమిదవతరగతియందుగృతార్థుండుకాని, ప్రాథమికమార్గము క ఉన్నతపాఠశాలలో ఎలిమెంటరీ (లోయర్) పాఠశాలలలోని యేవిద్యార్థియైనను పరీక్షకు రానర్హుండు. బాలికలుగూడవైన నూచించి యొగ్యతకు లోబడినవారు) పాఠశాలలందు జదువనివారైనను (మాండవసారము విద్యార్థి యొగ్యతకు మించియుండనిచో) ఆయాస్థానిక కార్యదర్శులయనుమతిపై బరీక్షకు రానర్హులు.

(క) హుమతులు:—కృతార్థులైనవారిలోను త్రమముండుగ ను తీర్చుకొనెవానికి బంగారుపతకమును, విలువగల గ్రంథములును, బరిష్కర్త మూలమున నొసబడును. ఆయాస్థానములలోను త్రమముగగృతార్థులైనవారలకు అచ్చటియందారస్వభావు లేదేని బహుమతి యొసంగిన వందనపూర్వకముగ నందుకొని పరిష్కర్తమూలమున నభ్యర్థి కొసంగబడును.

(చ) బంగారుపతకము గడించిన యభ్యర్థి మరల పరీక్షకురానను జయిసంగబడును. రెండవ బహుమతిపొందిన యభ్యర్థి మొదటిబహుమతి కై ప్రయత్నింపవచ్చును. అట్టిబహుమతి పొందనే పేరు ప్రకటింపబడును. స్థానిక బహుమతుల నందినవారు మొదటి రెండుబహుమతులకును రెండవతరగతియందు గృతార్థులైనవారు మొదటితరగతిలో గృతార్థులగుటకును బ్రయత్నింపవచ్చును.

1 వాఙ్మయ భాగము.

వాచకము- పరిణయకథామంజరి; కర్త: రూపనగుడి వారాయణ రావుగారు వెలపరిషదభ్యర్థులకు మాత్రము 0-7.0 ఉపవాచకము- శ్రీ గౌతమబుద్ధ చరిత్రము; కర్త: సాహిత్య సరస్వతి సీరిపి ఆంజనేయులుగారు వెల 0-6.0 పద్యము- ధన్యవ్యాధోపాఖ్యానము; భారతమునుండి- వ్యాకరణము- వ్యాసలేఖన (దోషములు); కర్త: వై. యస్. హనుమంతరావుగారు బి. ఎ. ఎల్. టి. వెల 0-4.0

(2) శాస్త్రభాగము

శాస్త్రము: మనశశాస్త్రపుట; కర్త: పాలపర్తి రామమూర్తి గారు వెల 0-6.0.

చరిత్ర-సింహాప్రభువు; కర్త: మన్నేపల్లి రామకృష్ణరావుగారు, వెల పరిషదభ్యర్థులకు మాత్రము 0-8.0.

అభ్యర్థి ప్రవేశపత్రములు గ్రంథములు వలయువారు పరిష్కార్యదర్శి పేర ధర్మవరమునకు వ్రాయవలెను.

ధర్మవరము } సీరిపి, ఆంజనేయులు, అసంతృప్తుజిల్లా } పరిష్కార్యదర్శి.

రాయబహదూరు అన్నవరపు పుండరీకాక్షుడుగారి విద్యార్థి వేతనపు పరీక్ష.

1. ఈవేతనము పాతకృష్ణాజిల్లాలోని అనగా బాపట్ల, తెనాలి, రేపల్లె, గుంటూరు, సొన్నూరు, నర్సరావుపేట, బెజవాడ, మచిలీ పట్నం, నూజివీడు హైస్కూలులలో కృతార్థులై ఇకాటర్ మిడియేటులో చదువువారి కివ్వబడును.
2. మాసముకు రు 8 ల వంతున ఇంటర్ మిడియేటురెండు సంవత్సరముల కివ్వబడును.
3. అరమైలు పండెము, లాంగుజంపు, 100 గజముల పండెము, క్రికటుబంతి విసరినైదుట, పేరల్ బాల్ల మీద రెండుతరహాల కసరత్తులు, హోజాంటల్ బాదుమీద రెండుక సరత్తులు మొదలగుఅటలు, దేహపరీక్షమలయందు నిపుణుని కొసంగబడును.
4. ఈపరీక్ష 30-8-24 వ (శనివారము) బాపట్ల లోజరుగును.
5. పోటీజారుల దరఖాస్తులు మేసేజింగు బ్రష్టి, బాపట్ల బోర్డు హైస్కూలు హెడ్డుమేష్టరువారికి 29-8-24 లోపుగచేరవలెను.

30-7-24 వ-తేదీ ఆంధ్రపత్రికలో తుంగభద్రనదివాసి యగు నొక పంచమసోదరుడు, పల్నాటిమిడివాస్తవ్యులగు బ్రాహ్మణ వారాధ్యక్షాశ్రమిగారిని అస్పృశ్యతానివారణమునకు తగిన ప్రమాణములను కలిపి కామగ్రామమున వెల్లడించి ఈయుద్దమ మునుకూడ చేబట్టమని ప్రార్థించుచు నొకమనవిని ప్రకటించి యున్నారు.

వెనుక బడియున్న గంజాంజిల్లానుండి సద్భావ ప్రేరితుడై ఈపంచమ విలేజ్ కులు ఇల్లు వ్రాయుట మిగుల యానందదాయకము. కాని అస్పృశ్యతామహాత్మకమును నిర్మూలించుట కింకను శాస్త్రజ్ఞులను ప్రార్థింపవలయునా? ఆవతారపురుషుడగు గాంధీ యహాత్ముడు పండితమాలవ్యా, శ్రీధానందస్వామి మున్నగు సనాతనహిందూధర్మపరాయణులు, త్యాగమూర్తులు, అస్పృశ్యతామహాత్మకమును మారణహామముజేయు మని వేసోళ్లచాటుచు ఆచరణలో పెట్టుచుండ, శాస్త్రపారావార పారంగతులగు పండితసార్వభౌములు హిందూమహాసంఘమును పేరిట కాశీమహాత్మే త్రేములో సమాజేశేమి అస్పృశ్యతను తొలగింప నేకగ్రీవముగ తీర్మానించుచుండ, ఇట్టి ప్రాంతలకు మానవులకు అవకాశమేదీ?

వారాధ్యక్షాశ్రమిగారు రెండు సంస్కరణ కార్యములను నడిపించుటచే దీనినిగూడన పంచమసోదరులను పరదేశములకు పంపింపవలెనని తీర్మానించుచుండ, అట్టి సంఘములను విడిచి, కార్యక్రమకావ్యములను శాస్త్రీయ నిర్మాణ భావ్యముకాదు. అన్ని సంఘముల నుద్ధరింప నొకటి శక్యము కాదు. వారాధ్యక్షాశ్రమిగారు చేబట్టి ఘనకార్యములను విద్యాగంధముకలవారు ఆమోదించుచు వాటికై తమతక్కిన సర్వస్వమును ధారపోయి ప్రార్థనాంతు చున్నారు. ఆనూయాపిశాచ గ్రంథాలను కొందరు శాస్త్రీగారి మార్గమునకు కంటకములవలె నాటంకమునచ్చుచుండ, ఆకంటకములను తొలగించుకొని గమనమును సాగించుకొనుటచే వారినిండులకు ప్రార్థింప నవకాశములేదు.

లోకైక బాంధవుడు డ్రు మహాత్ముడు అస్పృశ్యతానివారణమునకు శాస్త్రసాధమునకు ప్రధమసోదానముగ నెంచి తన్నీర్వహణభారమును కాంగ్రెసుసంఘసభ్యులపై నిడినాడు. సర్వకాశ్రమలోచనలు గలిగించి, దేశోద్ధరణమే ప్రధానము. దీనికి మించిన పరమధర్మములేదు. కాంగ్రెసుసభ్యులందరు అస్పృశ్యతానిర్మూలనమునకు బద్ధకంబులై పాటుపడుచున్నారు. ఇందుకు విరుద్ధముగా ప్రవర్తించుసభ్యులు కాంగ్రెసు ద్రోహుల అనకతప్రదు.

తుంగభద్రలో ఫిర్యాదుసంఘమున్నట్లు సుత్రికలవలె తెలియుచున్నది. ఇందులో సభ్యులగు చుట్టుపల్లె గ్రామీణులను ట్టుకూడ వినుచున్నాము. ఆసభ్యులు బ్రాహ్మణులైయుండుట మరింత సాహాయ్యకారి. కాన ఈసభ్యులద్వారా అస్పృశ్యతను నిర్మూలించ నాపంచమ సోదరులకు సలహా నిచ్చుచున్నాను. ఏకభ్యుడుకూడ మహాత్ముని యాదేశములను తిరస్కరింపజాలడు అప్పటికికూడ పూర్వాచార పరాయణులైన వైద్యులను అడ్డుకొనినచో అచ్చటి సంఘ సభ్య సాహాయ్యమున మహాత్ముడు పదేరించిన సత్కారము దివ్యాత్మమును విభుక్తముగ ప్రయోగించి ఉద్ధయమును విజయవంతముగ సాగించి వెనుక బడియున్న స్థానిక పంచమసోదరుల చుద్ధరించి మహాత్మునిపట్ల భక్తిమాప గోరెదను.

స్వగ్రామస్థ పంచమసోదరునినుండి ఇట్టి దీనాలాపములు వచ్చుట, అచ్చటి ఫిర్యాదుసంఘమునకు గొప్పకళంకమని చెప్పవలయును. ఇక వైన స్థానిక సభ్యులు పంచమోద్ధరణమునకై ప్రయత్నించనిచో కాంగ్రెసునవమానరచినవారగుదురు. కొంతమంది స్థానికపూర్వాచార పరాయణులు అడ్డుతలల వచ్చును. తాము ముందుమార్గవర్తులు కావలెను. అక్కడికి లొంగనిచో వారిని సామోహాయముచే బిప్పింపవలసి వచ్చుచో, అట్టివారికి ప్రమాణభూతులను దేశోద్ధరణ పరాయణులను తీరికగయున్న పండితులను పల్నాటిమిడినుండి రప్పించి కార్యనీధిని హిందవలయును. ఇంకను ఆలస్యముచేసి పంచమసోదరులకు కాంగ్రెసు సంఘములయందు అవిశ్వాసమును జనింపజేయవలసిన స్థానిక సభ్యులను ప్రార్థించుచున్నాను. శేషేయు గలహాను అచ్చటికాంగ్రెసుసభ్యులను పంచమ సోదరులు గ్రహించి సఫలపరచెదరుగాక.

టి. వెంకటరావు.

“సర్వెంటు ఆఫ్ యిండియా”

నైజాము బహిష్కరించుట

పూనా, ఆగష్టు 19:— సర్వెంటు ఆఫ్ యిండియా సొసైటీవారి “సర్వెంటు ఆఫ్ యిండియా” అను పత్రికను నైజామురాష్ట్రములోనికి రాకుండా నైజాము బహిష్కరించెను.

(అ. ప్రె.)

గుల్బర్గాలో మతకలహములు

నైజాము దొరతనమువారి ప్రకటనము

“మొహరంపండుగలలో 9 వ దినము 11 వ తేదీ సోమ వారమునాడు గుల్బర్గాలో హిందువులు మార్కప్ప దేవాలయమునుండి స్వామిని ఊరేగింపుతో తీసుకొనివచ్చిరి. ఆ ఊరేగింపు మనీదువద్దకు వచ్చుసరికి మహమ్మదీయులు ఖురానుచదువుచు ప్రార్థనలు చేయుచుండిరి. హిందువులట్లు ఊరేగించగూడదని మహమ్మదీయు లాతేపింపగా జిల్లామేజిస్ట్రేటు అచటికి వచ్చి హిందువులు ఊరేగింపును నిలిపివేయవలెనని ఆజ్ఞాపించెను. తాలూకాదారు దగ్గరనుండి ఊరేగింపును మరల గుడికి తీసుకొనిపోయెను. రెండువైపులనుండియు వాళ్లు పడెను గాని పోలీసువారు గుంపును తరిమివేసిరి.

12 వ తేదీ మంగళవారమునాడు మహమ్మదీయుల ఆలయ ఊరేగింపు మార్కప్ప దేవాలయము కడకు వచ్చుసరికి ఆ సమీపమునందలి మేడపైనుండి ఎవరో ఆలయపైనిమాత్రవిసర్జన మొనరించెనని ఐదంతిబయలుదేరినది. అందుపైని మహమ్మదీయుల కార్యకేళి కలిగినది. వారు దేవాలయము మొదటిపాకారమును దాటి 150' రూపాయలు వెలగలగాక గులేబలు మున్నగువానిని పగులగొట్టిరి. అంతలో పోలీసువాడు వచ్చి వారిని తరిమివేసిరి. ఆసమయమునకే హైదరాబాదునుండి పోలీసు డైరెక్టరు, డిప్యూటీ డైరెక్టరుగూడ ననటికివచ్చి ప్రజలను శాంతి నొందింపజూసిరి. దుకాణములను తెరువవలెనని హిందువులకు ప్రోత్సాహపరచిరి. హిందూదేవాలయము ఊరేగింపును మహమ్మదీయుల జరుగనిచ్చినచో దుకాణములను తెరచెదమని హిందువులు తెలుపగా నందులకు పోలీసుఅధికారులు తెలిపిరి గాని చంద్రగ్రహణమువలన 16 వ తేదీ వరకును ఊరేగింపలీలలేదని హిందువులు మరల సాకుచెప్పిరి.

14 వ తేదీ గురువారమునాడు ఒక మనీదుగోపురమును వేదికను హిందువులు పగులగొట్టెదన వంతి బయలుదేరినది. దానితో మహమ్మదీయులకు తీవ్రముగ సాగ్రహము కలిగినది. చంపి చతువును తెగువతో వేలొలదిగా మహమ్మదీయులు పోగుపడిరి. పోలీసువారి ప్రయత్నము లన్నియును విఫలమయ్యెను. చాలమంది దేవాలయముకడకే దేవాలయమును చుట్టుపట్లనున్న గృహములను నాశనముచేయ నారంభించిరి. పోలీసు సి.వి.డి. నూపర్నెంటు అజీముల్లాగారు చాలప్రయత్నించి కొంతసంపును తరిమివేసెను. మహమ్మదీయులు కత్తులను కర్రలను తుపాకులనుగూడ చేబూనియుండిరి. ఆసమయమున నెవరో తుపాకిని కాల్చగా వారుండు అజీముల్లాగారికి తగిననది. అంతట పోలీసు వారు తుపాకులను కాల్చిరి గుంపులో నొకడు చనిపోయెను. 6-7 గంటి గాయములు తగిలెను. తుపాకులను కాల్చగానే మూక చెదరిపోయెను. వారు కొన్ని దేవాలయములను పాడువేసిరిని తెలిసినది. ఈసంగతి నైజామువారికి తెలియగానే గుల్బర్గాకు ఆర్మికపదాధిపతులను పంపవలెనని శ్రీవా రాజ్ఞాపించిరి. ఆసేన 16 వ తేదీ ఉదయమున చుట్టుగూడ వచ్చెను. రాయచూరునుండియు హైదరాబాదు నుండియు రిజర్వు పోలీసుదళములనుగూడ పంపిరి. ఏనినిగూర్చి విచారణ చేయుటకు శ్రీ నైజామువా రొకసంఘమును నియమించిరి. శాంతినిలఱవినదని నైజాము ప్రభుత్వసంఘాస్యక్షుడు ప్రకటించెను.

నూపర్నెంటు చనిపోయెను

గుల్బర్గాలో గుండుదెబ్బ దొక్కలో తగులుటవలన వెంటనే ఆజీముల్లాగారు చనిపోయిరి. 16 వ తేదీని అంత్యక్రియలు జరిగినవి. వేలొలది ప్రజలు శవముతోగూడ వెళ్లిరి. 1919 లో ఆయనకు పోలీసుపతకము (కింగ్స్ మెడలు) నిచ్చిరి. ఆదేవాలయము లింగాయతులకు పూజనీయునిగు శరణవిశ్వేశ్వర స్వామివారిది. మహమ్మదీయులు 15 దేవాలయములలో విగ్రహములను పగులగొట్టిరి. విశ్వేశ్వరుని రథమును తగులబెట్టుటకు ప్రయత్నించిరి. చంద్రగ్రహణము పట్టిననాడురాత్రి మహమ్మదీయులు మరల విశ్వేశ్వరాలయమున ప్రవేశించి లింగమును పగులగొట్టిరి. ఆనాడు పగలు కొన్ని దుకాణములను తగులబెట్టిరి. అని టైముస్ ఆఫ్ యిండియా పత్రికకు మోలాపూరునుండి యొకవిలేఖరి వ్రాసెను.

(అ. ప్రె.)

13 వ పాపి దీ జ త

9 మందిని అరెస్టుజేసిరి

ఈజిప్త భాయీమెయూసు వెళ్లుమండగా దారిలో తొమ్మిదిమందిని అరెస్టుజేసిరి.

(అ. ప్రె.)

ఇండియామంత్రి సత్యమూర్తిగార్లు

ఆలివియరుప్రభువు లేఖనుగూర్చిన జాబు

16.6.24 వ తేదీని ఇండియామంత్రి ఆలివియరుప్రభువు సత్యమూర్తిగారి కి లేఖను వ్రాసెను. దానిని ప్రకటించుటకు గూడ ననుమతినొసంగెను.

ఇండియాఆఫీసు చైటుమాలు ఎస్. డబ్ల్యు 1-16-6-1924

సత్యమూర్తిగారు

29.5.24 వ తేదీని మీరు వ్రాసిన లేఖ చేరినది. మీ కనేక వందనములు.

నేను మీకు లోగడ వ్రాసిన లేఖపైని రహస్యము అని నేను వ్రాసియుండలేదు. గాన దానిని మీరు ప్రకటించుటలో దోషమేమియును లేదుగాన నందులకు తమింపవలెనని మీరు నాకు వ్రాయుటనవసరము. అదిగాక దానిలో నేను రహస్యవిషయముల నేమియును వ్రాయలేదు. అనవసరముగ దానిని గూర్చి కొంద రార్కటుమొనరించిరి గాన యీనెల 2 వ తేదీని ప్రభువులసభలో నేనొసంగిన ఉపన్యాసమువలన ఆకలవరమంతయును తొలగిపోవునని నమ్మెదను. మీకోక ప్రకారము ఏప్రిలు 3 వ తేదీని మీరు నాకు వ్రాసిన లేఖ నిందుతోపంపితిని.

(అ. ప్రె.)

చిత్రింపవలెను.

(సం) ఆలివియరు.

వాతావరణ సూచి

1924 ఫలి ఆగస్టునెల 19 వ తేదీ మంగళవారము

జిల్లా ముఖ్య పరమము	గరిష్ఠ ఉష్ణోగ్రత అత్యధికాంతరము	గరిష్ఠ ఉష్ణోగ్రత	గరిష్ఠ ఉష్ణోగ్రత	గరిష్ఠ ఉష్ణోగ్రత	గరిష్ఠ ఉష్ణోగ్రత
	గరి 24 గ్రా. అంతరము	గరి 24 గ్రా. అంతరము	గరి 24 గ్రా. అంతరము	గరి 24 గ్రా. అంతరము	గరి 24 గ్రా. అంతరము
గోపాలపురం	90.3	79.0	...	10.86	44.96
విశాఖపట్టణము	87.8	79.1	...	5.17	87.09
కాకినాడ	93.8	79.1	0.02	9.06	89.09
మచిలీపట్టణము	94.9	79.2	...	10.99	41.59
కర్నూలు	90.5	76.2	...	4.87	26.01
బళ్లారి	96.3	72.7	0.76	8.29	20.51
కడప	96.4	71.6	0.01	6.84	81.28
నెల్లూరు	96.8	82.1	...	4.22	87.98
మద్రాసు	96.5	79.1	0.05	9.86	50.74
కడపూరు	97.3	77.6	...	2.90	52.94
సీలము	96.4	74.8	...	9.25	89.80
కోయంబట్టూరు	86.8	71.1	0.98	20.78	22.19
లొమనాపల్లి	95.7	74.8	1.53	5.41	88.18
నాగపట్టణము	94.0	77.8	...	1.60	54.98
మధుర	96.9	74.0	0.55	6.01	88.58
పాంబన్	90.6	78.4	0.41	0.88	87.00
తిరునల్వేలి	2.28	28.84
తిరువేండ్రము	82.	78.2	0.42	57.16	64.51
కొచ్చిన్	88.1	75.7	0.01	114.45	114.51
కాతికట్టు	85.2	75.9	...	128.98	117.16
మంగళూరు	84.9	73.0	0.18	111.59	125.68
బెంగళూరు	81.8	67.8	0.09	13.12	85.87
మోకార	69.5	61.6	0.05	121.83	125.46
కొడైకనూర్	68.1	51.9	0.87	25.08	62.18

సర్కారులు—కాకినాడలో చినుకులుబడినవి. మేఘములు ఒకమోస్తరుగ నున్నవి. కాకినాడలో ఆర్ద్రతకక్కును. సగటివేడిమి 2 1/2 డిగ్రీలు ఎక్కువ.

చక్కణ—బళ్లారిలో 0.76 వర్షించెను. కడపలో చినుకులుబడినవి. మేఘములు అంతటా గలవు. బళ్లారిలో పగటివేడిమి 5 1/2 డిగ్రీలు ఎక్కువ. కర్నూలులో రాత్రి వేడిమి 2 1/2 డిగ్రీలు ఎక్కువ.

కర్నాటకము:—చినుకులు మద్రాసులో బడినవనుచున్నారు. మేఘములు విస్తారముగనున్నవి. నెల్లూరులో పగటి రాత్రి వేడిమి 2 1/2 నుండి 3 1/2 డిగ్రీలు ఎక్కువ.

రాజధాని ఉత్తరపక్షిణ భాగమునందు వర్షపాతము సాగవచ్చును.

యస్. ఆర్. సామ్రా.

నాతావరణ శాస్త్రజ్ఞుడు, మద్రాసు.

ఆంధ్ర పత్రిక

కవచారి

సా 1-కి రూ. 1-0-0 వి. పి. సహ రూ 1-6-0
దగ్గ కావచారములందు బలహీనతలను ఏర్పడును.
ఇది అనేకవిధములు కైత్యములను ఏర్పడిన దగ్గ. కితకాలమున
కలబింపు దగ్గ. కావచారముల నూత్న నాళములందు
ఏర్పడుదగ్గ. ఉబ్బునము, తయదగ్గ దగ్గకు నేంపిచలవడి
కుండు దగ్గ విధమును బట్టి యుండును.

దంతచూరము

దబ్బి 1-కి నెల రూ. 0-2-0 డజన్ 1 కి 1-4-0
ఈదంతచూరముతో పండ్లతోముటలను చిగుళ్లు గట్టిపడును.
చిగుళ్లుండి రక్తము కారకుండును నోటగుండ్లందులేక యుం
డును. పండ్లముత్తములవలె తెల్లగా నుండును.
సర్వసామాన్యముగ వాడుటకు దగియున్నది.

మందరి లైలము

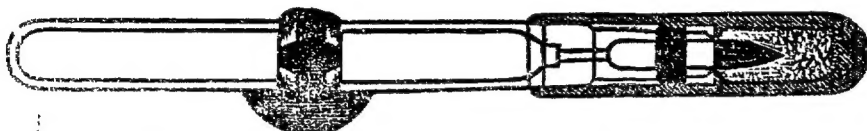
దబ్బి 1-కి నెల రూ 0 8-0 వి. పి. 0-13-0
ఒక దబ్బిలైలము విడువక రాచిన ముఖమున ఏర్పడు
మొటిమలు మచ్చలుమానును. ముఖము కాంతివారి, నున్న గా
అద్దమువలె ప్రకాశించును. చర్మము మృదుత్వముకలిగి నాచాకు
తేరును. ఈలైలము మంచినువాసన గలిగి మిగడవలె నుండును.

ఆంధ్ర పత్రిక దీపి, బొంబాయి లేక నెం. 7 తంబు చెట్టివీధి నుడరాను.

సెల్ ఫోన్ ఫిల్లింగు

"ఆ గేట్"

ఫ్రెంటిస్ పేనా

పాకా లెన్ లెన్ ప్రకటనమునందు, మాతనవక్తి అని చెప్పదగు ఈ "ఆగేట్" కలము, అమెరికా జిప్సోయా, మొద
గు ఖండములలో విరివిగా వ్యాపించియున్నది. ఇక్కడీ ప్రస్తుత మన హిందూజాతీయమునకు చూడ మిక్కుటముగా జవాబర జీయ
కుండుచున్నది.
సాదారణమయిన "ఆగేట్" కలము
మామూలుగా ఉపయోగించబడు ఉత్కృష్టానికి బదులు "ఆగేట్" గాజుపాతీ నుకయోగించుట యద్భుతమగు నా
భావము. ఒకతూరి సిరాలో ముంచియెడల అంబురు నిమిషములవరకు చక్కగా వ్రాయును.
ప్రయోగము ది. 1924 నా ది. 1924. ముద్రాము

కౌటిల్య ని అర్థ శాస్త్రము

గ్రంథకర్తలు:—మూడిపూడి వేంకట
రంగయ్య, ఎం. ఎ., అకుండి. వేంకటశాస్త్రి

చంద్రిగుప్త చక్రవర్తికి ప్రధానమంత్రియు చాణక్య
దనుకామాంతరముగలిగినట్టియు కౌటిల్యునిచే రెండువేల సంవత్స
ములకు పూర్వము వ్రాయబడిన సంస్కృతగ్రంథమునకు సరి
యైన తెనుగు. పరిపాలనవిధానమునుగుఱించి మనపూర్వులు
వ్రాసిన గ్రంథములన్నిటిలో సగ్రంథము. దీనినాధారము చేసికొ
నియే కామందకారులు వారిగ్రంథములనించిరి పాశ్చాత్యులు
సహిత మిట్టియుద్ధగ్రంథములేదని పొగడియున్నారు. వ్రాసిన
కాలమందలి నునకెములోని రాజ్యము తెల్లు పాలింపబడుచుం
డనో తెలిసికొనగోరువారికిని చారిత్రపట్టి ధకులందరికి నిదియ
మూల్యమైనది. గ్రంథమునువ్రాసినవాడు కౌటిల్యుడేనా కాదా,
గ్రంథకర్తకాలమెద్ది, గ్రంథమందు వర్ణింపబడిన రాజ్యాంగము
యొక్క ప్రధానలక్షణము లెవ్వి-అనువిషయములను విమర్శించిన
యూపోద్ధాతము చేర్చబడియున్నది. 500 పుటలగ్రంథము. కా
లి 1924. ఖరీదు రూ 4-0-0 మార్కము.

మామిడిపూడి వేంకటరంగయ్య.
(1463) చహానానాకాలేటి, విజయనగరం.
లేక, అభ్యుదయపు స్తరవియము, కాకినాడ.

**Zandu Pharmaceutical
works Ltd., Bombay**

జాండు షా ఫార్మశాల లిమిటెడ్
బొంబాయి 38

జాండువారి చవనపాళ

జలుబు, దగ్గు, ఉబ్బునము మొదలగున యెవ
రోమును సంబంధించిన సుమన రోగములకును దివ్య
ప్రతిమేధక శోమను వలె నెత్తును కుభ్రవరచి చెడి
పోయిన జీర్ణాశమును బాగుచేసి జ్ఞాపకశక్తిని వృద్ధి
చేయుటయందు దద్దితియై మైనది
ఎల్లప్పుడ జలుబు, దగ్గు, జ్వరము మొదలగునవాచనీ
పిడింపబడుచు బక్కచిక్కి నశింపుటకై ప్రాముము.
1924-11-28 (14-11-28) న బల్లారినుండి కె.
కేశవరావు బి.ఎ. బి.యల్ గా లెట్లు వ్రాసాచున్నారు.
"మీ చక్కన పాళివలన వాకధిక మైనగుణము కన్పించి
నది. దయచేసి రైల్వే పార్సుబాద్వారా మరి రెండుసీసా
లను పంపుడు."
నెల 1 పాను రూ 2-8 0. 1/2 పాను రూ 1-8-0.
వి. పి. పార్కెంగు ఖర్చులు ప్రత్యేకము. కోమలికి
మాత్రాకూటలాగు యుచియుగా పంపబడును.
ఎల్లరును నేనింప తగినది. ఒక్కసారి వాడిచూచిన
గుణము తెలియగలదు.

దామోదర్ అండు కంపెనీ,
43, చైనాబజారుగోడ్డు, మద్రాసు.

కా మి ని యా నూ నె

వెంట్రుక లేఅందము.

రాలిపోకుండ జాగ్రత్తపడుదు

వెంట్రుకలు దువ్విసపుకు ఉడకమున్నే త్వరపడకపోయిన ఉడక మొదలుపెట్టి పూర్తిగా
పాడగును. అట్లుకాకుండు

నేడే కామియానూనెను వాడి సత్వరముగా శిరోజ
ములు గాపాడుకొనుడు. వెంట్రుకల కేజాడ్యమున్నను మాన్చి ఈ
దివ్యోషధము వానిని మొత్తముగా పట్టువలె నెదుగునట్లుచేయును.
ఒకపరిక్ష. మూకే తెలియగలదు. మీ శిరోజములు నతిశుభ్రవరచును.
బుడ్డివెల 1 రూపాయి. 3 బుడ్లఖరీదు రూ 2-10 0.

126

విశిష్టాక్షిలు ప్రత్యేకము.

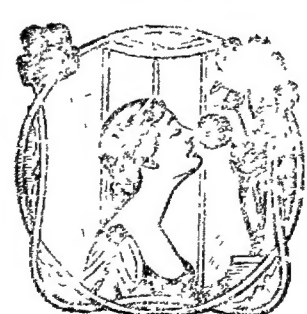
ఆటోదిల్ బహారు

(రిజిష్టరు చేయబడినది)

మీకు ఏనువాసన ద్రవ్యము లేక

అత్తరు కావలసియున్న

ఆటోదిల్ బహారుకు వ్రాయుడు.

1/2 అవున్న బుడ్డి ధర రూ. 2-0-0 } మీ చేతిరుమాలునందు చుక్కలు వేసికొన్న పరిమళ
1 డ్రాం బుడ్డి 0-12-0 } మన్నిదిశలను వ్యాపించును.
1/2 డ్రాం బుడ్డి 0-8-0 }

పై కామినియానూనె, ఆటోదిల్ బహారు మందునరకులమ్ము ప్రతిచోటను విక్రయింప
బడును. లేకున్న సోలుపజెంట్లగు,

ఆంగ్లో ఇండియన్ డ్రగ్స్ అండ్ కెమికల్ కంపెనీ,

155 జమ్మమగడు, బొంబాయి అని వ్రాసిన బడయగలరు.